

PROGRAMMABEGROTING 2020

GEMEENTE
**WEST
BETUWE**

Inhoudsopgave

Algemeen

Inleiding	5
Leeswijzer	6
Bestuurlijke hoofdlijnen naar thema's	8
Financiële hoofdlijnen	11

Programma's

Bestuur en ondersteuning	25
Veiligheid	30
Verkeer, vervoer en waterstaat	37
Economie	43
Onderwijs	49
Sport, cultuur en recreatie	53
Sociaal domein	59
Volksgesondheid en milieu	67
Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	73
Financiering en algemene dekkingsmiddelen	81

Paragrafen

Lokale heffingen	88
Weerstandsvermogen en risicobeheersing	102
Kapitaalgoederen	110
Financiering	119
Bedrijfsvoering	128
Verbonden partijen	131
Grondbeleid	158

Bijlagen

Baten en lasten	162
Baten en lasten conform BBV	163
Overhead	164
Onvoorzien	165
Vennootschapsbelasting	165
Nieuw beleid	166
Taakveld totaal	1669
Taakveld per programma	171
Geprognoseerde balans (per 31-12)	181
EMU-saldo	183
Mutaties reserves per programma	184
Incidentele baten en lasten	186
Overzicht beleidskaders	188

Inleiding

Financieel gezond, maar lastige keuzes onvermijdelijk

West Betuwe staat er financieel gezien goed voor. Op verschillende momenten in het afgelopen jaar hebben wij deze constatering, toch wel met enige trots, publiekelijk mogen uitdragen. Dat echter steeds vergezeld van de nodige nuanceringen en waarschuwingen. De alom bekende uitdrukking 'resultaten uit het verleden bieden geen garantie voor de toekomst' is ook op onze gemeente van toepassing. Ons college is zich er terdege van bewust dat het tij plotseling kan keren. Economische ontwikkelingen, landelijk beleid of onvoorziene tegenvallers kunnen soms ingrijpende effecten hebben.

Rijkdom van een gemeente is slechts betrekkelijk. Financieel gezond zien te worden is vaak al een hele opgave. Minstens zo moeilijk is het om gezond te blijven. Dat betekent constant behoedzaam opereren, kritisch afwegen, risico's ruim inschatten en structurele uitgaven niet met incidenteel geld dekken.

Tegen deze achtergrond moet u ook de Programmabegroting 2020 lezen. Bij de behandeling van de perspectiefnota en de verschillende periodieke bestuursrapportages eerder dit jaar, zijn door de gemeenteraad besluiten genomen waarvan de financiële gevolgen nog een financiële vertaling moesten krijgen binnen deze begroting. Hetzelfde geldt voor de effecten van de zogenaamde meicirculaire. In totaal gaat het hierbij om een bedrag van afgerond 790.000 euro. Hiervoor moest door ombuigingen en bezuinigingen dekking worden gevonden om de begroting, ook meerjarig, sluitend te krijgen. Een forse opgave waarvoor het college de oplossing allereerst binnen de reguliere bedrijfsvoering heeft gezocht en voor een belangrijk deel heeft gevonden. Zo bleek dat de optelsom van drie vanuit de voormalige gemeenten afkomstige gelijksoortige budgetten bij verschillende taakonderdelen een fors bedrag had opgeleverd. Door efficiëntie-maatregelen konden deze tot een reëel noodzakelijk budget worden teruggebracht.

Helemaal kunnen we echter onze inwoners niet ontzien. Dekking voor het resterende bedrag van 470.000 euro is gevonden door te nemen maatregelen die bewust zijn uitgesmeerd over een groot aantal posten. De voelbare effecten daarvan blijven daardoor relatief beperkt. Dat neemt niet weg dat op onderdelen, zoals bijvoorbeeld rond de toeristenbelasting en binnen het sociaal domein een pijnlijke keuze moet worden voorgesteld. Tegenover dit alles staat, dat het niet nodig is de tarieven rond onze belangrijkste bron van inkomsten, de onroerend zaakbelasting, met meer dan de jaarlijkse inflatiecorrectie te verhogen.

West Betuwe, september 2019

College van burgemeester en wethouders,

De secretaris, De burgemeester,

Leeswijzer

Dit is de begroting 2020 van de gemeente West Betuwe. Volgens de Gemeentewet moet iedere gemeente jaarlijks een begroting en een jaarrekening opstellen. Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) bevat de regelgeving daarvoor. De begroting kent in grote lijnen dezelfde opzet als de begroting 2019. In deze leeswijzer worden alle onderdelen van de begroting behandeld.

Deze begroting bestaat uit 10 programma's. Deze programma's zijn onderverdeeld in taakvelden. Bij het benoemen van de taakvelden hebben we ons in beginsel gebaseerd op het BBV. Hiermee vergroten we de transparantie en is het eenvoudiger om gemeenten onderling te vergelijken. De taakvelden worden ook gebruikt om informatie te verstrekken aan andere partijen zoals het Rijk, toezichthouders en CBS.

Algemeen

De begroting begint met de inleiding, leeswijzer en een beschrijving van de bestuurlijke - en financiële hoofdlijnen en laten we zien dat we - in meerjarig perspectief - onze financiële huishouding op orde hebben.

Programma's

Het tweede gedeelte van deze begroting bestaat uit een toelichting op de 10 programma's.

Alle programma's bestaan uit een inleiding waarin we beknopt weergeven wat de ambitie van West Betuwe is. Bij de beleidsprogramma's wordt vervolgens beschreven welke belangrijkste doelen er in 2020 zijn voor het betreffende programma en wat we willen bereiken; een toelichting op activiteiten en prestaties die bij onze doelen horen, oftewel wat we daarvoor gaan doen. Ook geven we inzicht in de (verplichte) indicatoren, de belangrijkste beleidskaders (wet- en regelgeving waar we rekening mee moeten houden) en welke verbonden partijen bijdragen aan het behalen van onze doelen. In de paragraaf 'verbonden partijen' gaan we hier dieper op in.

Tot slot presenteren we bij elke programma de lasten en baten van het programma. De gemeenteraad stelt de begroting en de toelichting vast op het niveau van de programmaonderdelen voor het jaar 2020. De bij deze begroting gepresenteerde meerjarenramingen voor de overige jaren (dus voor 2019 en voor 2021 en daarna) maken (wettelijk) geen deel uit van de voorliggende autorisatie. De vergelijkende cijfers 2019 in de tabellen zijn gebaseerd op de stand van de (gewijzigde) begroting 2019 bij de eerste bestuursrapportage 2019.

Paragrafen

Het derde gedeelte van deze begroting bevat de programma overstijgende paragrafen. De paragrafen geven inzicht in de financiële positie van de gemeente, de beheersmatige aspecten en de risico's. Het BBV schrijft de volgende paragrafen voor:

1. Lokale heffingen
2. Weerstandsvermogen en risicobeheersing
3. Onderhoud kapitaalgoederen
4. Financiering
5. Bedrijfsvoering
6. Verbonden partijen
7. Grondbeleid

Bijlagen

In het laatste deel van de begroting staat informatie over o.a. financiële specificaties (baten en lasten per taakveld), de geprognoseerde balans, EMU-saldo, mutaties reserves en een overzicht van de incidentele baten en lasten.

Bestuurlijke hoofdlijnen naar thema's

Dienstverlening dichtbij en op maat

Hieronder worden de doelen van het thema dienstverlening dichtbij en op maat per programma weergegeven

Programma 1 Bestuur en ondersteuning

Verbeteren van de dienstverlening.

Versterken communicatie.

Programma 10 Financiering en algemene dekkingsmiddelen

Transparantie over de gemeentelijke uitgaven.

Financiële huishouding van West Betuwe is en blijft op orde.

Inzicht in beheer gemeentelijk vastgoed en structurele lasten.

Paragraaf bedrijfsvoering

Van tijdelijke huisvesting naar een definitief centraal onderkomen.

Centrale huisvesting buitendienst.

Evaluatie Bedrijfsvoeringsorganisatie West-Betuwe (BWB).

Leefbaarheid

Hieronder worden de doelen van het thema leefbaarheid per programma weergegeven

Programma 1 Bestuur en ondersteuning

In verbinding met kernen staan en ruimte bieden voor initiatieven vanuit de samenleving.

Programma 2 Veiligheid

Tijdelijk cameratoezicht bij overlast en vandalisme.

Verhogen ondermijningsbewustzijn- en weerbaarheid.

Het opzetten van een eigen handhavingsorganisatie voor West Betuwe.

Programma 3 Verkeer, vervoer en waterstaat

Duurzaam wegenonderhoud met veiligheid als uitgangspunt.

Harmoniseren van het mobiliteitsbeleid en de doorvertaling van de doelen en ambities hieruit naar wensbeelden en maatregelenpakketten.

Top 5 fietsknelpunten oplossen.

Lobby tegengaan sluipverkeer A2 en A15.

Programma 6 Sport, cultuur en recreatie

Linge bereikbaar voor elke kern.

Duurzame sportvoorzieningen en dorpshuizen.

Stimuleren zwemdiploma voor alle jonge inwoners en doelgroepen die van huis uit het zwemmen niet machtig zijn.

Vergroten leefbaarheid door inzet (geharmoniseerd) subsidiebeleid.

Programma 7 Sociaal domein en volksgezondheid

Geharmoniseerd beleid Schuldhulpverlening.

Beschermd wonen en maatschappelijke opvang als onderdeel van het zijn van inclusiegemeente.

Integrale samenhang Wmo/Jeugdzorg/Participatie.

Vergroten participatie van jongeren in leefbaarheid.

Programma 8 Duurzaamheid en milieu

Beleids- en beheerplan groen harmoniseren.

Beleids- en beheerplan bomen harmoniseren.

Energieneutraal

Hieronder worden de doelen van het thema energieneutraal per programma weergegeven

Programma 5 Onderwijs

Nieuwbouw, renovatie en verduurzaming schoolgebouwen.

Programma 8 Duurzaamheid en milieu

Energieneutraal in 2030.

Klimaat en ruimtelijke adaptatie.

Wonen en werken

Hieronder worden de doelen van het thema wonen en werken per programma weergegeven

Programma 4 Economie

Onderzoek naar gratis en gereguleerd parkeren in hele gemeente.

Standplaatsenbeleid in combinatie met detailhandelsbeleid.

Harmonisatie bedrijventerreinenbeleid.

Harmonisatie economische beleidsvisie.

Programma 5 Onderwijs

Koppelen (praktijk)onderwijs aan het lokale bedrijfsleven.

Terugdringen laaggeletterdheid en stimuleren digitale voorzieningen.

Programma 9 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

Harmonisatie nota grondbeleid.

Woningbouw naar behoefte.

Beleid huisvesting seizoenarbeiders en arbeidsmigranten.

Invoering Omgevingswet.

Financiële hoofdlijnen

De begroting 2020 is de tweede begroting van West Betuwe en de eerste begroting die volledig onder verantwoordelijkheid van de nieuwe raad en college is opgesteld. In deze begroting presenteren we de uitgaven en inkomsten voor het volgende jaar, maar ook voor de drie daarop volgende jaren. In deze begroting zijn de effecten van het eerste coalitieakkoord en de perspectiefnota 2019 opgenomen. In 2020 geven wij naar verwachting ongeveer 134,0 miljoen euro uit om de ambities voor West Betuwe te realiseren. Tegenover deze uitgaven staan 138,6 miljoen euro aan inkomsten, waardoor de begroting 2020 – maar ook voor de jaren daarna – in evenwicht is.

Het financiële beeld

In de begroting staat wat we volgend jaar willen bereiken, wat we daar voor gaan doen en wat dit ons gaat kosten. Deze begroting gaat vooral over 2020. Wanneer de gemeenteraad de begroting vaststelt, wordt daarmee formele goedkeuring gegeven tot het doen van uitgaven in het jaar 2020. De begroting bevat naast informatie over het jaar 2020 ook informatie over de jaren 2021 tot en met 2023. De informatie over de jaren 2021 tot en met 2023 wordt de 'meerjarenbegroting' genoemd. De meerjarenbegroting gaat ter kennisname naar de gemeenteraad en geeft context voor de gemeenteraad bij de vaststelling van de Begroting 2020. Wel is het bij de meerjarenbegroting van belang dat we meerjarig een reëel en structureel evenwicht presenteren, zoals volgt uit de voorschriften van het BBV.

In onderstaande tabel wordt een totaaloverzicht gegeven van de baten en lasten in 2020. Het saldo is het verschil tussen de baten en de lasten.

Programma	<i>Bedragen x 1.000 euro</i>		
	Baten	Lasten	Saldo
1. Bestuur en ondersteuning	2.448	21.925	-19.477
2. Veiligheid	95	5.750	-5.655
3. Verkeer, vervoer en waterstaat	1.069	11.957	-10.888
4. Economie	4.144	4.434	-290
5. Onderwijs	1.517	6.068	-4.551
6. Sport, cultuur en recreatie	710	8.634	-7.924
7. Sociaal domein en volksgezondheid	10.309	41.809	-31.500
8. Duurzaamheid en milieu	14.759	14.286	473
9. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	9.852	16.094	-6.242
10. Financiering en algemene dekkingsmiddelen	93.693	2.993	90.700
Totaal	138.596	133.950	4.646

In onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van de baten en lasten in 2020 van het programma Financiering en algemene dekkingsmiddelen.

Uitsplitsing programma Financiering en algemene dekkingsmiddelen	<i>Bedragen x 1.000 euro</i>		
	Baten	Lasten	Saldo
Beheer overige gebouwen en gronden	487	873	-386
Treasury	2.066	89	1.977
OZB woningen	7.332	404	6.928
OZB niet-woningen	5.296	240	5.056
Precariobelasting	4.982	0	4.982
Belastingen overig	45	2	43
Algemene uitkering gemeentefonds	60.970	0	60.970
Algemene uitkering sociaal deelfonds	4.392	0	4.392
Vennootschapsbelasting	0	0	0
Onvoorziene lasten	0	250	-250
Overige baten en lasten	138	899	-761
Stelpost lasten nieuw beleid	0	0	0
Subtotaal (exclusief mutaties reserves voor dit programma)	85.708	2.757	82.951
Mutaties reserves voor dit programma	7.985	236	7.749
Totaal	93.693	2.993	90.700

Nieuw beleid 2020

In de begroting 2020 is het volgende nieuw beleid uit de perspectiefnota 2019 opgenomen:

Lasten nieuw beleid per categorie	Bedragen x 1.000 euro			
	2020	2021	2022	2023
1 - nieuw beleid met incidentele financiële gevolgen	3.460	722	500	0
2 - nieuw beleid met structurele financiële gevolgen	755	756	749	747
3 - nieuw beleid met incidentele financiële gevolgen (grootschalige projectinvesteringen)	4.500	2.000	450	1.700
Totaal lasten nieuw beleid	8.715	3.478	1.699	2.447

Voor een gedetailleerd overzicht van het nieuw beleid wordt verwezen naar de bijlagen.

Het nieuw beleid is als volgt gedekt:

Dekking lasten nieuw beleid	Bedragen x 1.000 euro			
	2020	2021	2022	2023
Ten laste van algemene reserve	3.962	0	0	0
Ten laste van bestemmingsreserve Precario	3.998	2.722	950	1.700
Ten laste van stelpost Nieuw beleid 2019	300	300	300	300
Ten laste van taakstellende ombuigingsopdracht	455	456	449	447
Totaal dekking lasten nieuw beleid	8.715	3.478	1.699	2.447

Van eerste bestuursrapportage 2019, via tweede bestuursrapportage 2019, naar begroting 2020

Vertrekpunt

Het vertrekpunt voor de begroting 2020 is de eerste bestuursrapportage 2019 en de perspectiefnota 2020 (stand: raad 2 juli 2019 inclusief de effecten van de meicirculaire 2019). Inmiddels zijn ook de effecten van de tweede bestuursrapportage 2019 bekend. Dit resultaat in het volgende vertrekpunt:

	<i>Bedragen x 1.000 euro</i>			
	2020	2021	2022	2023
Stand na eerste bestuursrapportage 2019	1	302	-688	-40
Netto effect meicirculaire 2019	-116	-293	-475	-241
Meicirculaire 2019 (inzet taakmutatie Voogdij/18+ t.g.v. algemene middelen)	100	100	100	100
Taakstellende ombuigingsopdracht bij vaststelling Perspectiefnota 2019	470	470	470	470
Nieuw beleid 2020	-755	-756	-749	-747
Inzet stelpost nieuw beleid	300	300	300	300
Subtotaal (raad t/m juli 2019 inclusief meicirculaire 2019)	0	123	-1.042	-158
Effecten tweede bestuursrapportage 2019	3.063	3.192	-190	-160
Vertrekpunt (tweede bestuursrapportage 2019)	3.063	3.315	-1.232	-318
Ombuigingsoperatie (surplus boven taakstelling t.b.v. sluitende begroting)	363	369	375	374
Vertrekpunt (tweede bestuursrapportage 2019 (inclusief ombuigingen))	3.426	3.684	-857	56

Mutaties als gevolg van (autonome) ontwikkelingen

Ten opzichte van dit vertrekpunt hebben zich er een aantal (autonome) ontwikkelingen voorgedaan die resulteren in een aanpassing van het financieel (meerjaren)beeld. Deze ontwikkelingen zijn als volgt:

	<i>Bedragen x 1.000 euro</i>			
	2020	2021	2022	2023
Actualisatie wachtgelden gewezen wethouders	0	54	38	0
Zwerfafvaltoeslag	35	35	35	35
Actualisatie rentelasten	597	439	274	40
Actualisatie afschrijvingslasten	526	316	96	50
Hogere incidentele aanwending algemene reserve in 2022	0	0	360	0
Diverse (kleine) mutaties	62	61	61	61
Totaal mutaties als gevolg van (autonome) ontwikkelingen	1.220	905	864	186

Actualisatie wachtgelden gewezen wethouders

Als gevolg van het "bevrozen" van de AOW leeftijd in het Pensioenakkoord gaan een aantal gewezen wethouders iets eerder met pensioen, waardoor er incidenteel voordelen zijn voor de wachtgelden.

Zwerfafvaltoeslag

Door Avri wordt voor West Betuwe op het basistarief van de afvalstoffenheffing een toeslag van 3 euro geheven voor zwerfafval. In de begroting was alleen rekening gehouden met de inkomsten uit de voormalige gemeenten Neerijnen en Lingewaal die deze toeslag in 2018 al kenden. Het heffen van deze toeslag in de gehele gemeente levert een extra opbrengst van 35.000 euro op.

Actualisatie rentelasten

De rentelasten laten een structureel voordeel zien. Het voordeel in 2020 tot en met 2022 is aanzienlijk hoger als gevolg van het doorschuiven van investeringen naar latere jaren. Daarnaast neemt het voordeel meerjarig af door de inzet van de reserves voor het voorgestelde nieuw beleid.

Actualisatie afschrijvingslasten

De afschrijvingslasten laten een structureel voordeel zien. Het voordeel in 2020 en 2021 is aanzienlijk hoger door lagere afschrijvingslasten als gevolg van het doorschuiven van investeringen naar latere jaren.

Hogere incidentele aanwending algemene reserve in 2022

Voor het éénmalig sluitend maken van de (meerjaren)begroting is een aanwending van de algemene reserve in 2022 noodzakelijk. Ten opzichte van de begroting 2019 neemt deze aanwending met 360.000 euro toe en bedraagt éénmalig 660.000 euro in 2022. Overigens komen de positieve begrotingsresultaten van de andere jaren, zolang de gemeenteraad deze niet (volledig) besteed, ook weer ten gunste van de algemene reserve.

Geactualiseerd financieel beeld

Per saldo resulteert dit in het volgende geactualiseerde financieel beeld:

	<i>Bedragen x 1.000 euro</i>			
	2020	2021	2022	2023
Vertrekpunt tweede bestuursrapportage 2019 (inclusief ombuigingen)	3.426	3.684	-857	56
Mutaties als gevolg van (autonome) ontwikkelingen	1.220	905	864	186
Begrotingssaldo	4.646	4.589	7	242

De begroting structureel en reëel in evenwicht

In de Gemeentewet is opgenomen dat onze begroting structureel en reëel in evenwicht moet zijn. In artikel 189 (tweede lid) is opgenomen dat: "De raad ziet erop toe dat de begroting structureel en reëel in evenwicht is. Hiervan kan hij afwijken indien aannemelijk is dat het structureel en reëel evenwicht in de begroting in de eerstvolgende jaren tot stand zal worden gebracht."

Structureel evenwicht

Onze begroting is structureel in evenwicht wanneer de structurele lasten worden gedekt door structurele baten. Er is sprake van een structureel tekort wanneer de structurele baten niet toereikend zijn om de structurele lasten te dekken, dus wanneer structurele lasten worden gedekt met incidentele baten.

In het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) is deze bepaling verder uitgewerkt. Zo is in het BBV opgenomen op welke wijze gemeenten (en provincies) het structurele saldo moeten berekenen, en is opgenomen op welke wijze het structurele saldo moet worden toegelicht in de begroting en in het jaarverslag.

In het algemeen geldt dat een gemeente structurele taken uitvoert en daarvoor structurele baten en lasten raamt in de begroting. Structurele lasten en baten zijn dus de regel. Incidentele lasten en baten, bijvoorbeeld voor eenmalige zaken of (meerjarige) projecten of subsidies met een tijdelijk karakter, zijn de uitzondering. Het BBV bepaalt dat de uitzonderingen (dus de incidentele baten en lasten) in beeld worden gebracht en worden toegelicht.

Het BBV schijft voor dat voor alle jaren van onze meerjarenbegroting een structureel saldo moet worden berekend. In deze begroting dus voor de jaren 2020 tot en met 2023. Het begrip 'structureel evenwicht' moet hierbij voor het jaar 2020 altijd in samenhang worden gezien met de meerjarige ontwikkeling, zoals ook wordt aangegeven in de Gemeentewet. Een structureel tekort in 2020 is in wezen niet erg, zolang het structurele evenwicht (of overschot) aan het eind van de meerjarentermijn wordt bereikt.

Het structurele saldo wordt hier uitgedrukt in euro's. Het structurele saldo kan echter ook uitgedrukt worden als percentage van de batenkant van de begroting (i.c. de batenkant exclusief reserves), dan wordt het de 'structurele exploitatieruimte' genoemd. De structurele exploitatieruimte is een verplicht kengetal vanuit het BBV, en is opgenomen in de paragraaf over het Weerstandsvermogen.

In onderstaande tabel is de opbouw van het structurele saldo inzichtelijk gemaakt. Uit de tabel blijkt dat onze begroting op zowel korte en lange termijn structureel in evenwicht. Hiermee wordt voldaan aan de uitgangspunten van het BBV en dit betekent dat de structurele baten de structurele lasten dekken.

	<i>Bedragen x 1.000 euro</i>			
	2020	2021	2022	2023
Saldo baten en lasten	-859	1.881	-1.339	-1.158
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	5.505	2.708	1.346	1.400
Begrotingssaldo na bestemming	4.646	4.589	7	242
Waarvan incidentele baten en lasten (saldo)	-900	-250	-660	0
Structureel begrotingssaldo	3.746	4.339	-653	242

De incidentele baten en lasten worden in een afzonderlijke bijlage toegelicht.

Reëel evenwicht

Voor het bepalen van het reëel evenwicht is het verder van belang om inzicht te hebben in de volgende onderwerpen:

Wijze raming van algemene uitkering uit het gemeentefonds

De financiële effecten van de meicirculaire 2019 zijn in de begroting verwerkt. Hierbij is rekening gehouden met de accresontwikkelingen zoals door de beheerders van het gemeentefonds aangegeven. In onze ramingen is geen rekening gehouden met eventuele (incidentele) uitkeringen bij een overschrijding van het BCF-plafond indien de gemeenten en provincies minder declareren bij het BTW-compensatiefonds dan geraamd. Daarnaast zijn de extra middelen die door het kabinet in de meicirculaire 2019 zijn opgenomen voor jeugdhulp niet structureel opgenomen. Het kabinet heeft tot en met 2021 extra middelen toevoegt aan het jeugdhulpbudget. Aanvullend wordt onderzoek verricht om te kunnen bepalen of, en zo ja in welke mate, gemeenten structureel extra middelen nodig hebben. De ramingen van de algemene uitkering zijn dus behoudend en reëel geraamd.

Ombuigingsoperatie sociaal domein (eerste bestuursrapportage 2019)

In verband met de geconstateerde tekorten voor het sociaal domein (Wmo en Jeugdhulp) uit de jaarrekeningen 2018 zijn de budgetten structureel met 1,5 miljoen euro verhoogd. Hier tegenover staat een taakstellende ombuigingsopdracht op het sociaal domein oplopend van 750.000 euro in 2021 tot structureel 1 miljoen euro vanaf 2022. Het plan van aanpak hiervoor wordt naar verwachting eind 2019 nog vastgesteld. Van de taakstelling is inmiddels al structureel 114.000 euro ingevuld door de gedeeltelijke vrijval van de nominale compensatie 2019 voor het sociaal domein in de meicirculaire 2019 (zie ook de afzonderlijke informatie nota voor de raad van 2 juli 2019).

Algemene ombuigingsoperatie (perspectiefnota 2019)

Bij het vaststellen van de perspectiefnota 2019 is door de gemeenteraad aan het college een taakstellende ombuigingsopdracht van 470.000 euro opgedragen. Het college en ambtelijk apparaat is met deze opdracht aan de slag gegaan en hebben hierbij ook de (structurele) negatieve effecten van de meicirculaire 2019 en de tweede bestuursrapportage 2019 betrokken.

Uiteindelijk resulteert dit in de volgende ombuigingen en aanpassingen die al in de begroting 2020 zijn verwerkt:

	<i>Bedragen x 1.000 euro</i>			
	2020	2021	2022	2023
Categorie 1 - opschonen budgetten	309	315	321	320
Categorie 2 - inhoudelijke ombuigingen	524	524	524	524
Totaal	833	839	845	844

Categorie 1 – Opschonen budgetten

De begroting van 2019 was letterlijk een optelsom van de drie begrotingen van Geldermalsen, Neerijnen en Lingewaal. De ombuigingsoperatie is gebruikt om deze budgetten op te schonen en dubbelingen er uit te halen. De samenvoeging van de drie gemeenten brengt op diverse budgetten namelijk kostenverlaging met zich mee. Het meest tastbare voorbeeld zijn de accountantskosten: de kosten voor de accountantscontrole van West Betuwe is aanzienlijk lager dan de opstelsom van de drie voormalige gemeenten op dit onderwerp.

Categorie 2 – Inhoudelijke ombuigingen

De hieronder genoemde onderwerpen zijn meer inhoudelijk van aard dan categorie 1. Ze hebben betrekking op diverse beleidsterreinen van de gemeente. Het college heeft getracht hiermee de rest van de benodigde ombuigingen te vinden. Een toelichting per onderwerp vindt u hieronder.

Onderwerp	Bedragen x 1.000 euro			
	2020	2021	2022	2023
Mantelzorgondersteuning	29	29	29	29
Buitensportaccommodaties	10	10	10	10
Combinatiefunctionarissen	20	20	20	20
Huishoudelijke hulp	85	85	85	85
Riolering toerekening ambtelijke kosten	90	90	90	90
Onderhoud openbare ruimte	150	150	150	150
Toeristenbelasting	65	65	65	65
Openingstijden	75	75	75	75
Totaal	524	524	524	524

Mantelzorgondersteuning

Voor de post mantelzorgondersteuning is bijna 330.000 euro geraamd. In 2019 komen de te verwachten uitgaven uit op ongeveer 270.000 euro. Het bedrag wordt niet volledig afgeraad omdat dit in 2020 bestemd is voor het basisnetwerk van de gezondheidsmakelaars van de GGD. Dit zijn preventieactiviteiten gericht op onder andere dementie. Belangrijk is om nog wel te noemen dat dit budget ook gebruikt wordt voor het mantelzorgcompliment. Dit is een openeinde regeling.

Buitensportaccommodaties

Dit budget wordt gebruikt om de renovatie en het onderhoud van de kunstgrasvelden te financieren. De afspraak is dat de gemeente 75% van de kosten voor haar rekening neemt en 25% wordt betaald door de verenigingen. Door afspraken te maken over temporisering ontstaat een ombuigingsmogelijkheid van 10.000 euro.

Combinatiefunctionarissen

In de eerste bestuursrapportage is een structurele ophoging doorgevoerd van het budget voor de financiering van de combinatiefunctionarissen. In het kader van de ombuigingen is ervoor worden gekozen deze ophoging terug te draaien. Dit zal gevolgen hebben voor de financiering van Welzijn West Betuwe.

Huishoudelijke hulp

Met de Huishoudelijke Hulp Toelage (HHT) kunnen inwoners die gebruik maken van Wmo-hulp bij het huishouden zelf extra uren inkopen tegen een voordelig tarief (zogenaamde vouchers). De HHT is een gemeentelijke regeling die onder andere bedoeld was om hulpen in de huishouding aan het werk te houden na de bezuinigingen in 2015. In het verleden zijn vanuit het Rijk middelen beschikbaar gesteld voor de financiering van deze HHT, maar dit is al enkele jaren niet meer het geval. De gemeentelijke regeling bestaat echter nog steeds.

Riolering toerekening ambtelijke kosten toerekening directe salarislasten aan WRP

Op 25 juni 2019 is door uw raad het nieuwe WRP vastgesteld. Hierin is rekening gehouden met een ambtelijke formatie van 8 fte binnendienst. Omdat ten tijde van het opstellen van het WRP (begin 2018) nog geen (begrotings)cijfers voor de nieuwe gemeente voorhanden waren, zijn de directe salarislasten bepaald aan de hand van de Handleiding Overheidstarieven 2018 (HOT 2018) van het Rijk. Voor deze 8 fte is in het WRP rekening gehouden met een bedrag van 513.000 euro. Op begrotingsbasis wordt in 2019 aan het taakveld riolering voor deze 8 fte echter 586.052 euro toegerekend. Voorgesteld wordt de werkelijke lasten aan het WRP toe te rekenen.

toerekening overheadkosten aan WRP

Op basis van de HOT 2018 wordt nu aan het WRP 141.312 euro aan overheadkosten toegerekend. Op basis van de HOT 2019 kan een bedrag van 158.400 euro (8 x 19.800 euro) worden toegerekend.

effect voor de gemeentelijke begroting

Beide hogere toerekeningen hebben voor de algemene dienst een besparing van 90.140 euro tot gevolg. Voor een aansluiting scheelt het gemiddeld 4 euro per jaar (aflopend van 4,33 euro in 2020 naar 3,97 euro vanaf 2037 (prijsspeil 2019)).

Onderhoud openbare ruimte

De komende paar jaar worden, in navolging van de vastgestelde Koepelnota Beheer Openbare Ruimte, de afgeleide beheerplannen opgesteld en aan het bestuur voorgelegd. Afsproken is dat bij beleidsharmonisaties drie varianten worden voorgelegd. Een "minimum" variant (inclusief bezuiniging op het huidige budget), een "nul" variant en een "wens" variant, die meer middelen zal vragen dan het huidige budget. De harmonisatie van de beheerplannen is in volle gang. Inzicht in eventuele bezuinigingen is er echter nog niet (voor de planning wordt verwezen naar het CUP).

We nemen nu een voorschot op de minimumvariant van de beleidsharmonisaties en houden hier in totaal een bedrag voor aan van 150.000 euro. Dit krijgt dan z'n uitwerking bij de harmonisatieopgave van de verschillende beheerplannen. Hiermee wordt een bijdrage geleverd aan de beoogde ombuigingsdoelstelling. (Ter indicatie, dit is ongeveer 1,5% van het budget van de beheerplannen, minus riolering = gesloten systeem). Bij deze optie wordt wel de volgende kanttekening gemaakt:

Er zijn reeds duidelijke signalen afgegeven (wegbeheer) dat de huidige budgetten niet toereikend zullen zijn om te voldoen aan de wettelijke verantwoordelijkheid en goed rentmeesterschap. Dan gaat het om duurzaamheid (aanleg/ beheer/onderhoud), om veiligheid en het voorkomen van verdere toename van kapitaalvernietiging. Conform de uitgangspunten in de Koepelnota.

Bij de vaststelling van de Koepelnota is verder ook aangegeven dat ambities als duurzaamheid, energieneutraal en bewonersparticipatie niet of maar deels zijn opgenomen in de huidige budgetten (samengesteld uit de 3 voormalige gemeenten). Bovenstaande opgeteld betekent dat de uitkomsten van de beheerplanharmonisaties (op onderdelen) extra (incidentele) financiële inspanningen zullen vergen, al dan niet in combinatie met drastische keuzes.

Toeristenbelasting

Het huidige tarief is 1,05 euro. Met een inflatiecorrectie van 1,5% zou het tarief in 2020 1,07 euro worden. Er kan ook gekozen worden om de toeristenbelasting per overnachting te verhogen. In de gemeente Buren wordt een tarief gehanteerd van 1,24 euro. Culemborg hanteert een tarief van 0,75 euro. In de oude gemeente Lingewaal werd een tarief gehanteerd van 1,50 euro. Bij een tarief van 1,50 euro wordt een meeropbrengst gerealiseerd van ongeveer 65.000 euro.

Kanttekening hierbij is dat verhoging van de toeristenbelasting niet bijdraagt aan de gastvrijheid van onze nieuwe gemeente met als speerpunt de versterking van Recreatie en Toerisme.

Openingstijden

Bij de start van de gemeente West Betuwe is ingezet op maximale openstelling van het gemeentehuis voor afspraken en vrije inloop voor burgerzakenproducten. Dit betekent ten opzichte van de beschikbare formatie (ontworpen detailstructuur) een intensivering van de inzet. Indien besloten wordt om de openingstijden met een dagdeel terug te brengen dan ontstaat een financieel voordeel. Indien de sluiting op de vrijdagmiddag plaats vindt dan kan door verminderde benodigde inzet van ook de interne dienst en BHV-ondersteuning een besparing worden bereikt van tussen de 75.000 euro - 100.000 euro.

Programma's

Bestuur en ondersteuning

De ambitie van West Betuwe

In de periode tot 2030 zal onze samenleving ingrijpend veranderen. Waarschijnlijk verandert er meer dan in de twaalf jaren die achter ons liggen. Bijvoorbeeld op het gebied van digitalisering en technologische vernieuwing mogen we nog veel verwachten. Veel veranderingen zullen ons leven gemakkelijker en plezieriger maken. Toch zullen ook inwoners van West Betuwe in die veranderende samenleving behoefte aan zekerheid en goede ondersteuning hebben. De gemeente zal deze inwoners daarom een houvast bieden. De gemeente zal de inwoners ook meer dan ooit centraal stellen en wil in directe verbinding met hen staan. De gemeente wil daarnaast de kracht uit de inwoners benutten door hun ruimte en vertrouwen te geven om zelf met plannen en ideeën te komen, waarbij de gemeente daar waar nodig ondersteunt. Om dit te verwezenlijken, gaat West Betuwe gebiedsgericht werken. Natuurlijk blijft de gemeente bij de tijd en gaat zij in de veranderingen mee. Waar dat kan en gemak meebrengt, zullen diensten van de gemeente gedigitaliseerd worden aangeboden. Wel is het belangrijk dat de inwoners van West Betuwe de ondersteuning vanuit hun gemeente als 'dichtbij' en 'op maat' ervaren. Ook in 2030.

Wat willen we bereiken ?

Thema	Doel	Resultaat	Wat gaan we er voor doen ?
Dienstverlening dichtbij en op maat	Verbeteren van de dienstverlening.	Plan van Aanpak voor verbeterpunten uit 0-meting klanttevredenheid 2019 in 1 ^e kwartaal 2020.	Opstellen van een Plan van Aanpak voor het verbeteren van de klanttevredenheid in samenspraak met de betrokken teams.
		Hogere waardering voor klanttevredenheid in 4 ^e kwartaal 2020 in vergelijking met de 0-meting uit 2019.	Uitvoeren van de in het Plan van Aanpak opgenomen verbetervoorstellen en gedurende 2020 monitoren van de voortgang.
	Versterken communicatie.	Onderzoek naar bereik en waardering gemeentekanalen (nulmeting) in 1 ^e kwartaal 2020.	Opstellen van een Plan van Aanpak voor het uitvoeren van het onderzoek. Uitvoeren van het onderzoek en resultaten vastleggen in een rapportage (= de "0-meting").
Leefbaarheid	In verbinding met kernen staan en ruimte bieden voor initiatieven vanuit de samenleving.	In 2020 heeft 50% van de kernen in de gemeente een kernagenda (inclusief activiteitenplan) met daarin de op te pakken vraagstukken voor de betreffende kern.	We stellen een plan van aanpak op, waarin we vanuit gebiedsgericht werken de leefbaarheid gaan versterken. De kernagenda's en het leefbaarheidsbudget spelen hier een belangrijke rol in.
		In 2020 worden leefbaarheidsinitiatieven maximaal ondersteund door de gemeente: minimaal 85% van het leefbaarheidsbudget 2020 (programma 7) is benut.	Voor het stimuleren van de leefbaarheidsinitiatieven wordt een communicatietraject opgestart.

Indicatoren

Hieronder staat de verplichte set aan indicatoren voor dit programma.

Indicatoren Bestuur en Ondersteuning				
Indicator	Eenheid	Periode	West Betuwe	
Formatie	fte per 1.000 inwoners	2020	5,16	
Bezetting	fte per 1.000 inwoners	2020	4,17	
Apparaatskosten *)	kosten per inwoner	2020	€ 562	
Externe inhuur	kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	2020	2,00%	
Overhead	% van totale lasten	2020	10,15%	
Overhead	kosten per inwoner	2020	€ 268	

*) De apparaatskosten bestaan uit de overheadkosten, salarissen op de overige taakvelden (exclusief griffie en bestuur) en de lasten van de vervoermiddelen, machines en werkplaats van de buitendienst.

Beleidskaders

De belangrijkste beleidskaders zijn:

- Verordening Basisregistratie Personen (BRP)
- Regeling beheer en toezicht (BRP)
- Privacyreglement BRP
- Informatiebeveiligingsplan

De nota Kerngericht werken zal eind 2019/begin 2020 ter vaststelling worden aangeboden.

Voor een volledig overzicht wordt verwezen naar de bijlagen.

Verbonden partijen

Gemeenschappelijke regeling Regio Rivierenland

Bijdrage aan programma	<p>De Regio Rivierenland is een gemeenschappelijke regeling van acht gemeenten. Voor en door de gemeenten worden voorbereidende werkzaamheden uitgevoerd op verschillende beleidsterreinen. In het kader van het programma Bestuur en Ondersteuning vindt regionale samenwerking plaats rond drie speerpunten: agribusiness, economie en logistiek, en recreatie & toerisme.</p> <p>Vanuit deze speerpunten worden aan de hand van een meerjarenprogramma (het Regionaal Ambitiedocument 2016-2020) door (hogere) overheden en maatschappelijke partners projecten gerealiseerd. Dit gebeurt in steeds wisselende samenwerkingsvormen tussen overheden, bedrijfsleven, onderwijs en andere maatschappelijke partners.</p> <p>De Regio Rivierenland faciliteert de speerpuntberaden en organisaties in hun samenwerkingsopgave. Onderdeel van het faciliteren is het genereren van geldstromen en subsidies. Deze worden via het Regionaal Investeringsfonds verleend. Daarnaast is met lobby & branding van de regio Rivierenland gestart, met als doel het stimuleren van economische en recreatieve activiteiten. Ook vindt afstemming plaats op het gebied van ruimtelijke ordening: onder andere voor wat betreft de capaciteit van bedrijventerreinen en wonen en een ruimtelijke strategische visie. Deze laatste ondersteunt de realisatie van projecten uit het Ambitiedocument.</p> <p>Voor mobiliteit is een mobiliteitsfonds opgericht. Met het uitvoeringsplan Mobiliteit 2019-2022 wordt het onderwerp mobiliteit gezamenlijk opgepakt voor het borgen van een goede bereikbaarheid van de regio Rivierenland via alle vervoersaders. Met name de A2 en A15 zijn hierbij belangrijk, waarbij deze laatste extra aandacht heeft vanwege de vele knelpunten die er momenteel zijn.</p>
Belangrijkste (beleids)-ontwikkelingen	<p>Op basis van het Regionaal Ambitiedocument 2016-2020 worden ook in 2020 projecten uitgevoerd rond de drie speerpunten Agribusiness, Economie & Logistiek en Recreatie & Toerisme. Daarnaast zal een ambitiedocument 2.0 voor de periode 2020-2024 worden opgesteld en een Strategische Fruitdelta Agenda.</p> <p>In 2020 worden de lobby- & brandingactiviteiten verder uitgebreid en onderzocht of een bredere bekendheidscampagne haalbaar is.</p> <p>In 2020 wordt een Regionale Energiestrategie opgesteld, die ertoe moet leiden dat de deelnemende gemeenten, inwoners en bedrijven de gestelde duurzaamheidsdoelen gaan halen. Regio's dienen hiervoor een bod in bij het Rijk: een concept-bod en definitief bod. Zowel het concept-bod als het definitieve bod van Rivierenland wordt vastgesteld door de gemeenteraden.</p> <p>Daarnaast worden de volgende projecten voortgezet: subsidiëring van nieuwe initiatieven door middel van het Regionaal Investeringsfonds, afstemming van woonbeleid en woningbouwprogramma's, .</p>

Gemeenschappelijke regeling Bedrijfsvoeringsorganisatie West Betuwe

Bijdrage aan programma	De gemeenschappelijke regeling Bedrijfsvoeringsorganisatie West-Betuwe (BWB) voert namens de gemeente West Betuwe bedrijfsvoeringstaken uit op het terrein van: <ul style="list-style-type: none">• financiële administratie, treasury en interne controle;• informatiemanagement;• informatiemanagement en ICT;• personeel en organisatie.
Belangrijkste (beleids)-ontwikkelingen	De deelnemende gemeenten en de GR BWB werken vanuit een nieuwe dienstverleningsovereenkomst samen aan de reguliere dienstverlening, verdere harmonisatie van werkprocessen en doorontwikkeling op het gebied van : <ul style="list-style-type: none">• Personeel & Organisatie;• Financiën;• Informatiemanagement/ICT (onder andere vervangen ICT infrastructuur);• Algemeen juridische zaken (geen ingebrachte taak gemeente West Betuwe);• Facilitaire zaken (geen ingebrachte taak West Betuwe). <p>In 2020 gaan BWB en de drie gemeenten de dienstverleningsovereenkomst in beeld brengen welke diensten tegen welke prijs door BWB worden geleverd en door de gemeenten worden afgenomen. Dit zal leiden tot een meer objectieve en inzichtelijke kostprijsverrekening. Daardoor wordt er ook betaald op basis van daadwerkelijke afname. Deze nieuwe systematiek kan ook leiden tot herverdeeleffecten.</p> <p>In 2020 zal de samenwerking (gelijktijdig met de evaluatie voor geheel BWB) worden geëvalueerd om daarna te besluiten de taken (financiën, algemeen juridische zaken en facilitaire zaken) en medewerkers definitief onder te brengen bij de gemeente West Betuwe of BWB.</p>

Financiën

Bedragen x € 1.000

(exclusief reserves)	Rekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Lasten		-20.382	-19.769	-19.844	-19.785	-17.540
Baten		732	650	650	650	650
Resultaat voor bestemmen		-19.650	-19.119	-19.195	-19.135	-16.891
Toevoegingen aan reserves		-3.937	-2.157	-2.157	-2.157	-444
Onttrekkingen van reserves		3.748	1.798	1.794	1.792	79
Resultaat na bestemmen		-19.839	-19.478	-19.558	-19.500	-17.256
Waarvan nieuw beleid		0	-514	-514	-514	-14

Specificatie nieuw beleid	2020	2021	2022	2023
Flexibel inzetbaar directiebudget	-500	-500	-500	
Inkoopondersteunend systeem	-14	-14	-14	-14
Totaal	-514	-514	-514	-14

Veiligheid

De ambitie van West Betuwe

West Betuwe staat voor veiligheid in wonen, werken, recreëren en verplaatsen. Om dit te realiseren, voert de gemeente haar wettelijke taken uit. Zij doet er alles aan om zaken als discriminatie, overlast (onder meer door jeugd) en criminaliteit (onder meer ondermijnende criminaliteit) te voorkomen en te beperken. Ook stimuleert de gemeente veiligheid ten aanzien van wonen (door inbraak- en brandpreventie), verkeer en water. Toezicht en handhaving zijn zichtbaar en herkenbaar op straat aanwezig.

In een veranderende samenleving hebben mensen behoefte aan veiligheid. Daarbij gaat het om fysieke veiligheid, door incidenten en rampen te voorkomen of te bestrijden, maar het gaat ook om sociale veiligheid. Dit wil zeggen dat de inwoners van de gemeente zich in hun woon- en werkomgeving veilig moeten voelen. Ook op dit gebied wil de gemeente West Betuwe een betrouwbare partner van inwoners, maatschappelijke instellingen en ondernemers zijn. De gemeente West Betuwe maakt voor de jaren 2020-2022 een veiligheidsbeleid, met een jaarlijks uitvoeringsprogramma.

Wat willen we bereiken ?

Thema	Doel	Resultaat	Wat gaan we er voor doen ?
Leefbaarheid	Het opzetten van een eigen handhavingsorganisatie voor West Betuwe.	De BOA's zijn aangesteld bij de gemeente in de eerste helft 2020.	De boa's werven en aanstellen.
		Verwerking van de actiepunten uit Integraal Handhavingsbeleid (4 ^e kwartaal 2019) in de werkwijze van de boa's in 1e kwartaal 2020.	Verwerking van de actiepunten uit Integraal Handhavingsbeleid (4e kwartaal 2019) in de werkwijze van de boa's

Thema	Doel	Resultaat	Wat gaan we er voor doen ?
Leefbaarheid	Tijdelijk cameratoezicht bij overlast en vandalisme.	Evaluatie cameratoezicht Merwede LingeLijn (MLL) en besluitvorming tot het wel of niet beëindigen van het live uitlezen beelden met ingang van 2021, in 2 ^e kwartaal 2020.	Op 5 juni 2019 heeft de burgemeester een brief verzonden aan de stuurgroep MLL met het verzoek om een evaluatie inzake de kosten/ baten voor de deelname het cameratoezichtproject MLL. In 2020 gesprekken voeren voor het daadwerkelijk beëindigen van het live uitlezen van beelden.
		Opstellen toetsingskader camera-toezicht gemeente West Betuwe in 3 ^e kwartaal 2020.	Opstellen van een toetsingskader cameratoezicht als onderdeel van het Integraal Veiligheidsbeleid 2020-2022.
	Verhogen ondermijningsbewustzijn- en weerbaarheid.	Het doorontwikkelen van de bestaande overlegstructuur tot een permanente structuur.	De bestaande overlegstructuur in het kader van ondermijning het Intergemeentelijk Project Bureau (IGP) is voor 2020 met een jaar verlengd, met jaarlijkse mogelijkheid tot verlengen/opzeggen. Samenwerkingsafspraken maken met de politie en vervolgens organiseren training voor de boa's in het herkennen van signalen van ondermijning. Uitvoeren signalerend onderzoek in het buitengebied en dit vastleggen. Organiseren periodiek IGP-overleg waarin de signalen worden besproken, waarbij informatie-uitwisseling en samenwerking met de politie en het team IVR bijdraagt aan het vergroten van de effectiviteit.
		In het 1 ^e kwartaal 2020 zijn de boa's getraind in het herkennen van ondermijningsactiviteiten en zijn afspraken gemaakt met politie en OOV over de aanpak op ondermijning.	De boa's maken onderdeel uit van interventie-teams. In het kader van de landelijke adreskwaliteit, het BRP-onderzoek en het digitaal opkoopregister hebben de boa's vanuit hun toezichhoudende rol tevens de bevoegdheid om onderzoek te doen, waardoor zij kunnen bijdragen aan de opsporing van ondermijnende activiteiten. Bijdragen aan het voorbereiden van bestuursrechtelijke maatregelen die de Burgemeester kan opleggen op grond van de APV.

Indicatoren

Hieronder staat de verplichte set aan indicatoren. De bron van de gegevens, die we hebben opgenomen, is de website "www.waar staat je gemeente.nl". De cijfers op deze website zijn niet altijd actueel. Ter vergelijking hebben we de cijfers van heel Nederland opgenomen.

Indicatoren Veiligheid				
Indicator	Eenheid	Periode	West Betuwe	Nederland
Winkeldiefstal per 1.000 inwoners	Het aantal winkeldiefstallen per 1.000 inwoners	2018	0,3	2,2
Diefstal uit woning per 1.000 inwoners	Het aantal woningdiefstallen, per 1.000 inwoners	2018	1,8	2,5
Geweldsmisdrijven per 1.000 inwoners	Het aantal geweldsmisdrijven per 1.000 inwoners	2018	3,3	4,8
Vernieling en beschadiging per 1.000 inwoners	Het aantal vernielingen en beschadigingen, per 1.000 inwoners.	2018	3,8	5,4
Verwijzingen Halt per 10.000 inwoners van 12-17 jaar	Verwijzingen naar Halt per 10.000 inwoners van 12 tot 17 jaar	2018	56	119

Beleidskaders

Het beleid voor openbare orde, veiligheid en rampenbestrijding kent in de gemeente West Betuwe verschillende beleidskaders. Vanaf 2020 wordt met een drie jarig integraal veiligheidsplan gewerkt. Dit is nodig om synchroon te blijven lopen met het beleid van de politie-eenheid Oost-Nederland, het samenwerkingsverband Veiligheidsnetwerk Oost-Nederland, de andere gemeenten in de regio en het district Gelderland-Zuid.

Voor een volledig overzicht wordt verwezen naar de bijlagen.

Verbonden partijen

Gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Gelderland-Zuid

Bijdrage aan programma	<p>De Veiligheidsregio Gelderland-Zuid draagt bij aan het programma Veiligheid. Deze gemeenschappelijke regeling voert immers voor de gemeente taken uit die aan de veiligheid van de inwoners bijdragen. Het gaat om de taken:</p> <ul style="list-style-type: none">• brandweezorg,• geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen,• gemeentelijke ondersteuning bij de voorbereiding op de rampenbestrijding en crisisbeheersing,• ambulancezorg,• de regionale meldkamerfunctie,• een bijdrage leveren aan grensoverschrijdende en gedeelde problematiek op het gebied van sociale veiligheid.
Belangrijkste (beleids)-ontwikkelingen	<p>In de beleidsambities van de Veiligheidsregio Gelderland-Zuid staat integraal werken centraal: het vinden van samenhang en het bundelen van krachten binnen en buiten de organisatie van de Veiligheidsregio.</p> <p>Er worden vijf accenten voorgesteld voor de jaren 2020-2023:</p> <ul style="list-style-type: none">• samenwerking & afstemming,• risicogericht werken,• een weerbare samenleving,• een toekomstbestendige veiligheidsregio,• risico's met extra focus. <p>Gezien de ontwikkelingen die op ons afkomen, wordt voorgesteld komende jaren een aantal sterk in ontwikkeling en relatief nieuwe risico's samen met gemeenten en andere partners te onderzoeken op rollen en verantwoordelijkheden:</p> <ul style="list-style-type: none">• gevolgen cyberrisico's,• gevolgen criminaliteit voor fysieke leefomgeving,• gevolgen extreem weer,• gevolgen energietransitie. <p>Daarnaast worden de reguliere basistaken en de adviserende taken gecontinueerd. Hierbij worden actuele ontwikkelingen, zoals de Omgevingswet, meegenomen.</p> <p>De voorgestelde beleidsaccenten liggen grotendeels in het verlengde van de thema's 2016-2019. Het beleidsplan richt zich op een toekomstbestendige veiligheidsregio.</p>

Financiën

Bedragen x € 1.000

(exclusief reserves)	Rekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Lasten		-4.886	-5.750	-5.734	-5.734	-5.704
Baten		28	28	28	28	28
Resultaat voor bestemmen		-4.858	-5.721	-5.705	-5.706	-5.676
Toevoegingen aan reserves		0	0	0	0	0
Onttrekkingen van reserves		66	66	66	66	66
Resultaat na bestemmen		-4.791	-5.655	-5.639	-5.639	-5.609
Waarvan nieuw beleid		0	0	0	0	0

Verkeer, vervoer en waterstaat

De ambitie van West Betuwe

De gemeente West Betuwe wil een goed bereikbare, leefbare en veilige gemeente zijn. Wat dat betekent verschilt van kern tot kern. In ieder geval horen daar goede regionale en lokale verbindingen bij en vervoer van deur tot deur. Dat maakt het immers plezierig om in onze gemeente te wonen. En het risico dat mensen vereenzamen, neemt erdoor af. Voor de instandhouding van de leefbaarheid en de veiligheid in de gemeente zijn grote werken aan het spoor en de wegen noodzakelijk. We moeten die werken vooral als kansen zien. Naast dit alles is duurzaamheid een belangrijk thema. De gemeente wil op het vlak van mobiliteit en bij de inrichting van de openbare ruimte aan verduurzaming werken. Voorbeelden zijn laadpalen voor elektrisch rijden bij iedereen in de buurt en een energiezuinige straatverlichting in de hele gemeente. Voor dit programma is de stip op de horizon een energieneutrale gemeente in 2030.

Wat willen we bereiken ?

Thema	Doel	Resultaat	Wat gaan we er voor doen ?
Leefbaarheid	Duurzaam wegenonderhoud met veiligheid als uitgangspunt.	Vaststelling van Wegenbeheerplan in 2 ^e kwartaal 2020.	Allereerst wordt een beheerplan Wegen 2021-2025 opgesteld. Dit beheerplan brengt in beeld en onderbouwt wat er moet gebeuren (planning onderhoud en vervanging) en welke financiële middelen nodig zijn om de doelen te behalen. Als dit beheerplan in 2 ^e kwartaal 2020 wordt vastgesteld en de middelen beschikbaar worden gesteld, dan kan vanaf 2021 gestart worden met de realisatie van het beheerplan.
		Harmoniseren van het mobiliteitsbeleid en de doorvertaling van de doelen en ambities hieruit naar wensbeelden en maatregelenpakketten.	Beeldvormende bijeenkomst mobiliteitsplan gemeenteraad, inwoners, ondernemers en overige betrokkenen in 3 ^e kwartaal 2020.
		Vaststellen mobiliteitsplan in 1 ^e kwartaal 2021.	Deze leggen we in het 3 ^e kwartaal voor aan gemeenteraad, inwoners, ondernemers en andere betrokkenen. De opbrengst van deze bijeenkomst verwerken we in het mobiliteitsplan dat we vaststellen in het 1 ^e kwartaal van 2021.

Thema	Doel	Resultaat	Wat gaan we er voor doen ?
Leefbaarheid	Top 5 fietsknelpunten oplossen.	Realisatie ontbrekende fietsschakel Waalbandijk Waardenburg in 2 ^e kwartaal 2020.	In april en mei 2020 realiseren we een fietspad onder de spoorbrug en de Waalbrug door. Tegelijkertijd heft ProRail de huidige spoorwegovergang op de Waalbandijk op. We zijn in gesprek met de provincie over oplossingen voor de andere 4 knelpunten: -Ronde Laageinde-N327 (Lingeborgh) Geldermalsen; -Kruising Zeiving – Nieuwe Zuiderlingedijk tussen Heukelum en Asperen; -Schoolzone Bloeiende Betuwe Parallelweg N327 Rhenoy; -Parallelweg N327 tussen Geldermalsen en Leerdam. In het 3 ^e kwartaal van 2020 leggen we de afspraken over kostenverdeling en uitvoering hiervan vast met de provincie.
		De (financiële) afspraken met de provincie over uitvoering maatregelen overige 4 fietsknelpunten vastleggen in 3 ^e kwartaal 2020.	
	Lobby tegengaan sluipverkeer A2 en A15.	Het maken van (financiële) afspraken met andere overheden over het tegengaan van sluipverkeer door de kernen Waardenburg en Beesd voor de korte termijn in het 3 ^e kwartaal 2020.	Als gemeente kunnen we de overlast van sluipverkeer van de Rijkswegen niet alleen oplossen. Hiervoor hebben we andere partijen zoals Rijkswaterstaat, de provincie en het rijk nodig. We blijven in 2020 continue met deze partijen in gesprek over de aanpak van deze overlast. Binnen het Programma A2 maken we afspraken over de uitvoering van maatregelen om de overlast te beperken. Het gaat dan bijvoorbeeld om uitbreiding P&R terreinen, carpoolplekken en toeritdossering. Rondom de A15 is ook sprake van overlast dit brengen we in beeld door het sluipverkeer te monitoren.
		We monitoren het sluipverkeer door Est en Geldermalsen in het 3 ^e kwartaal 2020.	

Indicatoren

Dit programma heeft geen verplichte indicatoren.

Beleidskaders

De belangrijkste beleidskaders zijn:

- Mobiliteitsplan Geldermalsen 2020 / Mobiliteitsvisie Geldermalsen 2007
- Visie vrachtverkeer Geldermalsen
- Verkeersveiligheidsplan Lingewaal
- Fietsbeleidsplan Neerijnen

Voor een volledig overzicht van alle beleidskaders wordt verwezen naar de bijlagen.

Voor de beleidskaders voor het beheer van de openbare ruimte wordt verwezen naar de paragraaf Kapitaalgoederen.

Verbonden partijen

MerwedeLingelijn BV

Bijdrage aan programma:	De MerwedeLingelijn BV is een samenwerkingsverband van de zeven gemeenten langs de spoorlijn tussen Dordrecht en Geldermalsen. Het samenwerkingsverband heeft tot doel de kwaliteit van deze spoorlijn als openbaar vervoersvoorziening te verbeteren.
Belangrijkste (beleids)-ontwikkelingen:	De belangrijkste verbeteringen aan de MerwedeLingelijn zijn in de achterliggende jaren uitgevoerd. Er zijn in verschillende gemeenten extra stations aangelegd en de entreegebieden bij de stations zijn vernieuwd. Er resteert de mogelijke aanleg van een extra station in Gorinchem, maar daar is nog geen zekerheid over. De BV wordt in slapende vorm in stand gehouden om de eventuele aanleg van dit station in de toekomst te faciliteren.

Financiën

Bedragen x € 1.000

(exclusief reserves)	Rekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Lasten		-12.100	-9.425	-10.164	-8.675	-9.918
Baten		1.010	655	655	655	655
Resultaat voor bestemmen		-11.090	-8.770	-9.509	-8.019	-9.263
Toevoegingen aan reserves		-901	-2.533	-383	-383	-383
Onttrekkingen van reserves		5.048	414	588	684	680
Resultaat na bestemmen		-6.943	-10.888	-9.303	-7.718	-8.965
Waarvan nieuw beleid		0	-3.545	-2.030	-450	-1.700

Specificatie nieuw beleid	2020	2021	2022	2023
Opstellen Mobiliteitsplan	-30			
Opstellen beheerplan Bebording en bebakening		-30		
Onderzoek parkeerbeleid	-15			
Bestemmingsreserve Gastvrije Waaldijk (optimalisatie inrichting Waaldijk bij dijkversterking)	-600			
Bijdrage Programma Hoogfrequent Spoor (Zuidwestboog Meteren)				-1.250
Meekoppelkansen Dijkversterking	-50	-450	-450	-450
Meekoppelkans hinderbeperking spoorbrug Waardenburg-Zaltbommel	-1.300			
Uitvoering top 5 fietsknelpunten (m.u.v. fietspad N327)	-1.550			
Maatregelenpakket N327		-1.550		
Totaal	-3.545	-2.030	-450	-1.700

Economie

De ambitie van West Betuwe

West Betuwe is de grootste fruitgemeente in Nederland. Dit kan ons een voortrekkersrol geven op het gebied van vernieuwing, scholing en productontwikkeling. Daarnaast moet het ook voor andere bedrijven aantrekkelijk blijven om zich in onze gemeente te vestigen. Daar zal de gemeente zich samen met ondernemers en scholen voor inzetten. In 2030 zullen alle geplande bedrijventerreinen uitgegeven zijn en zal een programma voor de jaren erna zijn opgesteld. De oude bedrijventerreinen zijn dan opgeknapt, goed bereikbaar en van glasvezel voorzien. Dit alles zorgt ervoor dat West Betuwe in 2030 een gezonde economie heeft. Er zal voldoende werkgelegenheid zijn, passend bij dit gebied, voor alle doelgroepen in de samenleving. Bedrijvigheid in West Betuwe vinden we vooral in de fruitindustrie, maakindustrie, agribusiness, e-commerce, ict, logistiek, toerisme en energietransitie.

Wat willen we bereiken ?

Thema	Doel	Resultaat	Wat gaan we er voor doen ?
Wonen en werken	Onderzoek naar gratis en gereguleerd parkeren in hele gemeente.	Afronden onderzoek naar gratis en gereguleerd parkeren in hele gemeente in 2 ^e kwartaal 2020.	Een onderzoek doen naar het al dan niet afschaffen van betaald parkeren inclusief de financiële consequenties in samenspraak met de lokale ondernemers. Tevens wordt gekeken of er mogelijkheden bestaan om de ondernemers zelf een deel van de financiële consequenties te laten dragen. Een voorstel wordt hiertoe aan de gemeenteraad voorgelegd.
		Besluitvorming over het al dan niet afschaffen van betaald parkeren in 3 ^e kwartaal 2020.	
	Standplaatsenbeleid in combinatie met detailhandelsbeleid.	Vaststellen standplaatsenbeleid in combinatie met detailhandelsbeleid in het 1 ^e kwartaal 2020.	Een eenduidig standplaatsbeleid opstellen met gelijke tarieven voor de standplaatsen. Detailhandelsbeleid harmoniseren.
	Harmonisatie bedrijventerreinenbeleid.	Besluitvorming bedrijventerreinbeleid in het 4 ^e kwartaal 2020.	In overleg met ondernemers(verenigingen) en bedrijven wordt het bedrijventerreinenbeleid geactualiseerd en geharmoniseerd.
	Harmonisatie economische beleidsvisie.	Economische beleidsvisie gereed in het 4 ^e kwartaal 2020 voor bestuurlijke besluitvorming.	Samen met ondernemers, onderwijspartners en maatschappelijke partners stellen we het economische beleid op.

Indicatoren

Hieronder staat de verplichte set aan indicatoren. De bron van de gegevens die we hebben opgenomen, is de website www.waarstaatjegemeente.nl. De cijfers op deze website zijn niet altijd actueel. Ter vergelijking hebben we de cijfers van heel Nederland opgenomen.

Indicatoren economie				
Indicator	Eenheid	Periode	West Betuwe	Nederland
Vestigingen	Het aantal bedrijfsvestigingen, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 tot 64 jaar	2018	165,2	145,9
Funcziemenging	De funcziemengingsindex weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen	2018	56,5	52,8

Beleidskaders

De belangrijkste beleidskaders zijn:

- Regionaal Ambitiedocument
- Regionaal Programma Bedrijventerreinen
- Beleidsnotitie bedrijventerreinen 2011-2030 (geïntegreerd in bestemmingsplan bedrijventerreinen Geldermalsen)

Voor een volledig overzicht wordt verwezen naar de bijlagen.

Verbonden partijen

Stichting Logistieke Hotspot Rivierenland

Bijdrage aan programma	<p>De Logistieke Hotspot Rivierenland is een economisch ontwikkelingsproject waardoor de regio nog meer als logistiek centrum op de kaart wordt gezet.</p> <p>Het project is een vorm van publiek-private samenwerking. De Stichting Aandelenbeheer Logistieke Hotspot Rivierenland is enig aandeelhouder van de B.V. Logistieke Hotspot Rivierenland. Deze B.V. voert projecten uit en zorgt daarnaast voor nationale en internationale acquisitie. De gemeente West Betuwe gaat hierin participeren.</p>
Belangrijkste (beleids)-ontwikkelingen	<p>De regiogemeenten beraden zich over de juridische vorm van de huidige Stichting Aandelenbeheer Logistieke Hotspot Rivierenland in relatie tot de exploitatie van de B.V.. Gestreefd wordt naar een Logistieke Hotspot Rivierenland 2.0 met een andere financieringsopzet.</p>

Financiën

Bedragen x € 1.000

(exclusief reserves)	Rekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Lasten		-7.432	-4.396	-4.371	-4.368	-4.366
Baten		7.115	4.145	3.999	3.999	3.999
Resultaat voor bestemmen		-317	-251	-371	-369	-366
Toevoegingen aan reserves		-38	-38	-38	-38	-38
Ottrekkingen van reserves		0	-1	24	24	24
Resultaat na bestemmen		-355	-290	-386	-383	-380
Waarvan nieuw beleid		0	-40	0	0	0

Specificatie nieuw beleid	2020	2021	2022	2023
Harmonisatie bedrijventerreinenbeleid	-10			
Harmonisatie Economische beleidsvisie	-20			
Bestemming toeristenbelasting	-10			
Totaal	-40	-	-	-

Onderwijs

De ambitie van West Betuwe

In de gemeente West Betuwe gaan alle kinderen naar school. Dat is een school die bij het kind past. De school geeft kwalitatief goed onderwijs. In een duurzaam schoolgebouw wordt aan een goede en gezonde ontwikkeling van het kind bijgedragen. De gemeente stimuleert dat leerlingen gemakkelijk naar een vervolgopleiding kunnen gaan. Ook stimuleren wij dat er nauwer wordt samengewerkt tussen de gemeente, de jeugdzorg, het onderwijs en participatie om hiermee een sluitende aanpak te realiseren.

Wat willen we bereiken ?

Thema	Doel	Resultaat	Wat gaan we er voor doen ?
Energie neutraal	Nieuwbouw, renovatie en verduurzaming schoolgebouwen.	Start uitvoering verduurzamingsacties uit het nieuwe Integraal Huisvestingsplan die gepland staan voor 2020.	Schoolbesturen die plannen gereed hebben voor verduurzaming in 2020, financiële middelen beschikbaar stellen uit IHP budget
		Het projectmatig voteren van kredieten voor noodzakelijke nieuwbouw van scholen.	
Wonen en werken	Koppelen (praktijk)onderwijs aan het lokale bedrijfsleven.	Er is halfjaarlijks overleg met het Regionaal Werkbedrijf en het Platform Onderwijs en Arbeidsmarkt.	Inzichtelijk maken van lopende trajecten onderwijs - arbeidsmarkt en daar waar kan intensiveren in overleg met Regionaal Werkbedrijf en het Platform Onderwijs en Arbeidsmarkt.
		Monitoring van aantal vroegtijdige schoolverlaters.	In het 1 ^e kwartaal 2020 de raad informeren over de koppeling van het praktijkonderwijs aan het lokale bedrijfsleven.
	Terugdringen laaggeletterdheid en stimuleren digitale voorzieningen.	De resultaten van het onderzoek naar uitgiftepunten bieden we in het 2 ^e kwartaal 2020 aan de gemeenteraad aan.	Overleggen met het lokale bedrijfsleven om vroegtijdige schoolverlaters een leer-werktraject aan te bieden.
			In 2 ^e kwartaal 2020 presenteren aanpak laaggeletterdheid.

Indicatoren

Hieronder staat de verplichte set aan indicatoren. De bron van de gegevens die we hebben opgenomen, is de website www.waarstaatjegemeente.nl. De cijfers op deze website zijn niet altijd actueel. Ter vergelijking hebben we de cijfers van heel Nederland opgenomen.

Indicatoren onderwijs				
Indicator	Eenheid	Periode	West Betuwe	Nederland
Voortijdige schoolverlaters totaal (VO + MBO) %	Het percentage van het totaal aantal leerlingen in de leeftijd van 12 tot 23 jaar dat voortijdig, dat wil zeggen zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat	2018	1,1	1,9
Absoluut verzuim	Het aantal leerplichtigen in de leeftijd van 5 tot 18 jaar die niet op een school zijn ingeschreven, per 1.000 inwoners	2017	1,96	1,82
Relatief verzuim	Het aantal leerplichtigen in de leeftijd van 5 tot 18 jaar die wel op een school zijn ingeschreven, maar ongeoorloofd afwezig zijn, per 1.000 inwoners	2018	11,78	23,28

Beleidskaders

De belangrijkste beleidskaders zijn:

- Beleidsregels Handhaving Kinderopvang
- Verordening Onderwijshuisvesting
- Integraal Huisvestingsplan (IHP)
- Convenant Voor -en Vroegschoolse Educatie

Voor een volledig overzicht wordt verwezen naar de bijlagen.

Verbonden partijen

Stichting Openbaar Onderwijs Alblasserwaard en Vijfheerenlanden

Bijdrage aan programma:	De Stichting Openbaar Onderwijs Alblasserwaard en Vijfheerenlanden is als bevoegd gezag verantwoordelijk voor de instandhouding van de scholen voor openbaar primair onderwijs in de gemeenten Molenlanden (Giessenlanden en Molenwaard), Vijfheerenlanden (Leerdam, Vianen en Zederik) en West Betuwe (Lingewaal), evenals voor het geven van onderwijs conform de wezenskenmerken van het openbaar onderwijs in deze 24 scholen.
Belangrijkste (beleids)-ontwikkelingen:	

Financiën

Bedragen x € 1.000

(exclusief reserves)	Rekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Lasten		-5.970	-5.747	-5.832	-6.082	-6.069
Baten		814	753	742	742	742
Resultaat voor bestemmen		-5.156	-4.994	-5.090	-5.341	-5.327
Toevoegingen aan reserves		-243	-322	-416	-416	-416
Onttrekkingen van reserves		927	764	756	751	746
Resultaat na bestemmen		-4.471	-4.551	-4.751	-5.006	-4.997
Waarvan nieuw beleid		0	0	0	0	0

Sport, cultuur en recreatie

De ambitie van West Betuwe

Sport, recreatie, cultuur en kunst zijn belangrijk voor de leefbaarheid in West Betuwe. Daarom wil de gemeente daar volop ruimte aan bieden. West Betuwe kent een rijk verenigingsleven. De sport-, muziek-, culturele en historische verenigingen organiseren tal van evenementen. Veel inwoners voelen zich daar betrokken bij en werken eraan mee. De gemeente mag zich daarnaast gelukkig prijzen met een goed bewaard en onderhouden groen cultuurhistorisch landschap. Het is onze ambitie om recreanten en toeristen goede mogelijkheden te bieden voor wandelingen, fietstochten en waterrecreatie. Het is belangrijk om daar met het oog op 2030 aan te blijven werken.

Wat willen we bereiken ?

Thema	Doel	Resultaat	Wat gaan we er voor doen ?
Leefbaarheid	Linge bereikbaar voor elke kern.	Vastgesteld uitvoeringsplan in 3 ^e kwartaal 2020.	Het opstellen van een uitvoeringsplan voor het realiseren van een voorziening per kern aan de Linge.
	Duurzame sportvoorzieningen en dorpshuizen.	Vaststellen visie Maatschappelijk vastgoed op faciliteren van het onderhoud, vernieuwen en verduurzamen van accommodaties voor verenigingen en dorpshuizen in 3 ^e kwartaal 2020.	De visie wordt uitgewerkt in het 1 ^e halfjaar 2020.
	Stimuleren zwemdiploma voor alle jonge inwoners en doelgroepen die van huis uit het zwemmen niet machtig zijn.	Vaststellen uitvoeringsregeling voor in ieder geval minima en statushouders.	1 ^e kwartaal 2020 informeert het college de raad over het besluit uitvoeringsregeling. Stimuleren van het gebruik van de regeling.
	Vergroten leefbaarheid door inzet (geharmoniseerd) subsidiebeleid.	Afhankelijk van het stappenplan (inclusief scenariokeuze) dat in 2019 door uw raad wordt vastgesteld, starten we in het 1 ^e kwartaal 2020 met het opstellen van het beleid. Besluitvorming geharmoniseerde subsidieverordening en -beleid in 2 ^e kwartaal 2020 (inclusief mogelijke financiële ondersteuning en OZB-compensatie voor dorpshuizen met een brede maatschappelijke inzet in 1 ^e kwartaal 2020).	In het 2 ^e kwartaal 2020 het subsidiebeleid vaststellen na consultatie van de betrokken organisaties. Naar aanleiding van het vastgestelde beleid de organisaties uitnodigen voor het indienen van plannen voor 2021.

Indicatoren

Hieronder staat de verplichte set aan indicatoren. De bron van de gegevens die we hebben opgenomen, is de website www.waarstaatjegemeente.nl. De cijfers op deze website zijn niet altijd actueel. Ter vergelijking hebben we de cijfers van heel Nederland opgenomen.

Indicatoren Sport, Cultuur en Recreatie				
Indicator	Eenheid	Periode	West Betuwe	Nederland
% Niet-sporters	Het percentage inwoners van 19 jaar en ouder die niet minstens één keer per week aan sport doen	2016	55,4	48,7

Beleidskaders

De belangrijkste beleidskaders zijn:

- Visie op sport en bewegen
- Activiteitenplan Sport en bewegen
- JOGG Nota
- Nota kunstgras
- Algemene subsidie verordening en daarop geënte uitvoeringsbesluiten
- Regionaal Ambitiedocument Regio Rivierenland (waaronder recreatie en toerisme)
- Recreatieve beleidsvisies Geldermalsen en Lingewaal
- Landschapsontwikkelingsplan Neerijnen, Lingewaal, Geldermalsen
- Kunst cultuur en erfgoednota (Geldermalsen, Lingewaal)

Voor een volledig overzicht wordt verwezen naar de bijlagen.

Verbonden partijen

Gemeenschappelijke regeling Regionaal Archief Rivierenland

Bijdrage aan programma	De gemeenschappelijke regeling Regionaal Archief Rivierenland levert een bijdrage aan de wijze waarop de gemeente is georganiseerd. De gemeente brengt alle archiefbescheiden ouder dan 20 jaar bij dit archief onder. Het Regionaal Archief Rivierenland beheert en bewaart deze archiefstukken en houdt toezicht op het beheer van de archiefstukken die (nog) niet naar de archiefbewaarplaats(en) zijn overgebracht.
Belangrijkste (beleids)-ontwikkelingen	<p>Het Regionaal Archief Rivierenland maakt gemeentearchieven, kaarten en tekeningen toegankelijk en integreert bibliotheek- en documentatiecollecties. Het neemt actief deel aan en faciliteert diverse culturele activiteiten binnen de gemeenten. Daarnaast worden voor de inwoners in het werkgebied verschillende cursussen en workshops aangeboden en kan iedereen er met zijn onderzoeksvraag terecht.</p> <p>Het Regionaal Archief Rivierenland werkt aan verschillende digitale ontwikkelingen, waaronder:</p> <ul style="list-style-type: none">• de digitalisering van archiefmateriaal,• digitale acquisitie,• een pilot voor cloudopslag,• de implementatie van e-depot workflow in de keten (inclusief het gebruik van metadatatools),• de advisering voor diverse digitaliseringsprojecten,• het vervolg van het Strategisch Informatie Overleg, zo veel mogelijk in regionaal verband.

Gemeenschappelijke regeling Natuur- en Recreatieschap Lingegebied

Bijdrage aan programma:	Het Natuur- en Recreatieschap Lingegebied (voormalige gemeenten Geldermalsen en Lingewaal) houdt samen met het Recreatieschap Nederrijn, Lek en Waal en het Recreatieschap Over-Betuwe de B.V. Recreatiemaatschappij Rivierengebied in stand. Deze B.V. voert de publieke taken van de drie recreatieschappen uit. Deze publieke taken zijn het in stand houden, verbeteren en uitbreiden van de openbare recreatief-toeristische infrastructuur in het werkgebied van de recreatieschappen. Daarbij wordt tevens bescherming van het landschappelijk karakter van het gebied beoogd. De gemeente West Betuwe participeert hierin via de gemeenschappelijke regelingen Natuur- en Recreatieschap Lingegebied en Recreatieschap Nederrijn, Lek en Waal.
Belangrijkste (beleids)-ontwikkelingen:	Binnen de gemeente West Betuwe zijn geen nieuwe beleidsontwikkelingen te verwachten.

Gemeenschappelijke regeling Natuur- en Recreatieschap Nederrijn, Lek en Waal

Bijdrage aan programma:	Het Recreatieschap Nederrijn, Lek en Waal (voormalige gemeente Neerijnen) houdt samen met het Natuur- en Recreatieschap Lingegebied en het Recreatieschap Over-Betuwe de B.V. Recreatiemaatschappij Rivierengebied in stand. Deze B.V. voert de publieke taken van de drie recreatieschappen uit. Deze publieke taken zijn het in stand houden, verbeteren en uitbreiden van de openbare recreatief-toeristische infrastructuur in het werkgebied van de recreatieschappen. Daarbij wordt tevens bescherming van het landschappelijk karakter van het gebied beoogd. De gemeente West Betuwe participeert hierin via de gemeenschappelijke regelingen Natuur- en Recreatieschap Lingegebied en Recreatieschap Nederrijn, Lek en Waal.
Belangrijkste (beleids)-ontwikkelingen:	Binnen de gemeente West Betuwe zijn geen nieuwe beleidsontwikkelingen te verwachten.

Financiën

Bedragen x € 1.000

(exclusief reserves)	Rekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Lasten		-7.729	-8.225	-8.076	-7.836	-7.835
Baten		434	483	483	483	483
Resultaat voor bestemmen		-7.295	-7.742	-7.593	-7.353	-7.352
Toevoegingen aan reserves		-414	-409	-407	-410	-410
Onttrekkingen van reserves		379	227	212	207	200
Resultaat na bestemmen		-7.330	-7.924	-7.789	-7.556	-7.562
Waarvan nieuw beleid		0	-227	-212	-20	-20

Specificatie nieuw beleid	2020	2021	2022	2023
Harmonisatie beheerplan Sportvelden		-55		
Harmonisatie beheerplan Speeltuinen	-10			
Bereikbaarheid Linge	-80			
Harmonisatie monumentenbeleid	-20			
Bereikbaarheid cultuur, sport en muziekonderwijs	-57	-107		
Accommodaties verenigingen		-30		
Beleids- en beheerplan Groen	-10			
Beleids- en beheerplan Maaien	-20			
Beleids- en beheerplan Bomen	-10			
Laaggeletterdheid	-20	-20	-20	-20
Totaal	-227	-212	-20	-20

Sociaal domein en Volksgezondheid

De ambitie van West Betuwe

West Betuwe wil een krachtige samenleving mogelijk maken, waarin iedereen zich thuis voelt. Het gaat erom dat iedereen kan meedoen en zich kan ontwikkelen, naar eigen vermogen en vanuit de eigen cultuur en achtergrond. Een groot deel van de inwoners kan zichzelf redden en waar nodig helpen mensen elkaar. De gemeente biedt ondersteuning, gericht op zelfredzaamheid en participatie. Het uiteindelijke doel is dat ook mensen met een beperking toegang tot de openbare ruimte hebben en deze kunnen gebruiken, zich overal welkom voelen, informatie begrijpen, zelfstandig handelen en vrij zijn om hun eigen keuzes te maken (de inclusie). Zelforganiserend vermogen en zelfredzaamheid zijn daar kernbegrippen bij. Ook de laaggeletterden zijn een belangrijke doelgroep. Voor hen is het moeilijker een baan te vinden of te houden. Vaak is er een relatie met een slechtere gezondheid en lopen hun kinderen meer risico op een taalachterstand. De maatschappelijke begeleiding van statushouders heeft eveneens speciale aandacht. Deze begeleiding is erop gericht dat zij, zo snel mogelijk na huisvesting in de gemeente, onderdeel uitmaken van en meedoen in onze samenleving en zich in onze gemeente thuisvoelen. Ook zal de gemeente in de komende jaren ideeën en plannen vanuit de samenleving op dit gebied stimuleren en ondersteunen.

Wat willen we bereiken ?

Thema	Doel	Resultaat	Wat gaan we er voor doen ?
Leefbaarheid	Geharmoniseerd beleid Schuldhulpverlening.	Besluitvorming beleid schuldhulpverlening in 4 ^e kwartaal 2020.	In overleg met de consultants schuldhulpverlening en in samenspraak met de adviesraad sociaal domein worden de beleidsregels vastgesteld.
	Beschermd wonen en maatschappelijke opvang als onderdeel van het zijn van inclusiegemeente.	Vaststellen van lokale en regionale uitvoeringsplannen op basis van de Regionale opgaven beschermd wonen en maatschappelijke opvang in het 2 ^e kwartaal 2020.	De raad wordt geïnformeerd over de uitvoeringsplannen.
		Er hebben in 2020 minimaal drie bijeenkomsten plaatsgevonden met ervaringsdeskundigen in het kader van inclusie.	In overleg met de inclusiegroep wordt een inclusie-agenda opgesteld. Onderdeel van de agenda is minimaal 3 bijeenkomsten met ervaringsdeskundigen.
	Integrale samenhang Wmo, Jeugdzorg en Participatie.	Er heeft een evaluatie plaatsgevonden van de uitvoering Klantprofiel 4 Sociaal domein in het 2 ^e kwartaal 2020.	Met de consultants van het Team Sociaal wordt de huidige werkwijze voor de uitvoering van Klantprofiel 4 voor medio 2020 geëvalueerd. Bij behandeling van de perspectiefnota 2020 scenario's voorleggen.
Besluitvorming van een integraal beleidsplan Wmo, Jeugdzorg en Participatie in het 4 ^e kwartaal 2020.		Beleidsplan voorleggen aan de raad 4 ^e kwartaal 2020 na interactieve bijeenkomsten met ervaringsdeskundigen, inwoners, Werkzaam, maatschappelijk middenveld etc.	
Vergroten participatie van jongeren in leefbaarheid.	Vaststellen plan van aanpak jongerenparticipatie in 1 ^e kwartaal 2020.	2 ^e kwartaal informeren over voortgang jongerenraad.	

Indicatoren

Hieronder staat de verplichte set aan indicatoren. De bron van de gegevens die we hebben opgenomen, is de website www.waarstaatjegemeente.nl. De cijfers op deze website zijn niet altijd actueel. Ter vergelijking hebben we de cijfers van heel Nederland opgenomen.

Indicatoren Sociaal Domein en Volksgezondheid				
Indicator	Eenheid	Periode	West Betuwe	Nederland
Jongeren met een delict voor de rechter	Het percentage jongeren in de leeftijd van 12 tot 21 jaar die met een delict voor de rechter zijn verschenen	2015	1,02	1,45
Banen	Het aantal banen, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 tot 64 jaar.	2018	825,7	774,0
Netto arbeidsparticipatie	Het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de (potentiële) beroepsbevolking.	2018	70,2	67,8
Bijstandsuitkeringen	Het aantal personen met een bijstandsuitkering, per 1.000 inwoners.	tweede halfjaar 2018	15,8	39
Aantal re-integratievoorzieningen	Het aantal re-integratievoorzieningen, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 tot 64 jaar	tweede halfjaar 2018	10,0	30,5
Wmo-cliënten met een maatwerkarrangement	Het aantal Wmo-cliënten per 1.000 inwoners in de desbetreffende bevolkingsgroep met een maatwerkarrangement (een vorm van specialistische ondersteuning binnen het kader van de Wmo)	tweede halfjaar 2018	33	60
% Kinderen in armoede	Het percentage kinderen tot 18 jaar in een gezin dat leeft van een bijstandsuitkering moet rondkomen.	2015	3,08	6,58
% Jeugdwerkloosheid	Het percentage werkeloze jongeren in de leeftijd van 16 tot 22 jaar	2015	0,60	1,52

Indicatoren Sociaal Domein en Volksgezondheid				
Indicator	Eenheid	Periode	West Betuwe	Nederland
Jongeren met jeugdhulp	Het percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp ten opzicht van alle jongeren tot 18 jaar.	tweede halfjaar 2018	8,3	10,4
Jongeren met jeugdreclassering	Het percentage jongeren in de leeftijd van 12 tot 22 jaar met een jeugdreclasseringsmaatregel ten opzichte van alle jongeren met die leeftijd	tweede halfjaar 2017	0,2	0,4
Jongeren met jeugdbescherming	Het percentage jongeren tot 18 jaar met een jeugdbeschermingsmaatregel ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar.	tweede halfjaar 2018	0,6	1,1

Beleidskaders

De belangrijkste beleidskaders zijn:

- Verordening Maatschappelijke ondersteuning en jeugdhulp gemeente West Betuwe 2019
- Beleidsplan Wmo2015 en Jeugdwet 2017-2020
- Beleidsplan Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang 2018-2020
- Beleidsnota Mantelzorgbeleid Geldermalsen, Lingewaal en Neerijnen 2016-2018
- Convenant Uitvoering Bibliotheekwerk 2019-2020
- Verordening Anti-discriminatievoorziening 2019

Voor een volledig overzicht wordt verwezen naar de bijlagen.

Verbonden partijen

Gemeenschappelijke regeling Werkzaam Rivierenland

Bijdrage aan programma	Werkzaam Rivierenland voert voor de gemeente West Betuwe de Participatiewet uit en verzorgt de uitkeringen en de re-integratie van de meeste klanten. Alleen klanten met een grote afstand tot de arbeidsmarkt worden door de gemeente bij activering en re-integratie geholpen.
Belangrijkste (beleids)-ontwikkelingen	<p>De opdracht van Werkzaam Rivierenland is talenten te ontdekken bij inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt en werkgevers te verleiden deze mensen kansen te bieden. Werkzaam Rivierenland draagt op deze wijze bij aan een participatiemaatschappij, waarin iedereen meedoet en waarin werkgevers kansen bieden en werkzoekenden kansen pakken.</p> <p>Voor 2020 zijn er geen belangrijke nieuwe doelstellingen geformuleerd. Hoofddoel is en blijft uitkeringen te verstrekken waar dit strikt noodzakelijk is en uitkeringsgerechtigden zo snel mogelijk (weer) aan een baan te helpen.</p>

Gemeenschappelijke regeling Avres

Bijdrage aan programma	De gemeente West Betuwe (voormalig gemeente Lingewaal) maakte onderdeel uit van de gemeenschappelijke regeling Avres. Deze voert voor gemeenten alle taken uit op het gebied van bijstandsverlening en re-integratie.
Belangrijkste (beleids)-ontwikkelingen	De raad heeft op 26 maart 2019 besloten uit de GR Avres te treden met terugwerkende kracht tot 1 januari 2019. In het overgangsjaar 2019 wordt de dienstverlening nog wel voortgezet voor inwoners van (de voormalig gemeente) Lingewaal. Vanaf 2020 zijn alle inwoners van West Betuwe aangewezen op de dienstverlening vanuit de GR Werkzaam (met één uitzondering: inwoners van Lingewaal die voor 2019 al een Wsw-dienstverband hadden zetten dat voort bij Avres).

Gemeenschappelijke regeling GGD Gelderland-Zuid

Bijdrage aan programma	<p>In het kader van de openbare gezondheidszorg voert GGD Gelderland-Zuid alle taken uit die in wet- en regelgeving aan gemeenten of aan gemeentelijke gezondheidsdiensten zijn opgedragen. Daarbij gaat het om taken op het gebied van:</p> <ul style="list-style-type: none">• Infectieziektebestrijding,• medische milieukunde,• jeugdgezondheidszorg,• ouderengezondheidszorg,• gezondheidsbevordering,• epidemiologie,• openbare geestelijke gezondheidszorg,• forensische geneeskunde,• technische hygiënezorg,• psychosociale hulp bij rampen,• toezicht op organisaties voor kinderopvang en peuterspeelzalen,• reizigersadvies en vaccinaties,• een advies- en meldpunt voor huiselijk geweld en kindermishandeling,• toezicht op de kwaliteit van de uitvoering van de Wmo.
Belangrijkste (beleids)-ontwikkelingen:	<p>Na uitvoering van het verbeterplan is de situatie bij Veilig Thuis Gelderland-Zuid (VT) sterk verbeterd en is het verscherpt toezicht door de inspecties beëindigd. Wel is er blijvend aandacht nodig voor de risico's op de doorontwikkeling van VT en de samenwerking met de gemeenten.</p>

Financiën

Bedragen x € 1.000

(exclusief reserves)	Rekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Lasten		-41.778	-41.691	-40.661	-40.560	-40.375
Baten		9.218	9.199	9.168	9.130	9.128
Resultaat voor bestemmen		-32.560	-32.492	-31.493	-31.430	-31.247
Toevoegingen aan reserves		-2.368	-118	-118	-118	-118
Onttrekkingen van reserves		1.119	1.110	360	110	110
Resultaat na bestemmen		-33.809	-31.500	-31.252	-31.438	-31.255
Waarvan nieuw beleid		0	-540	-220	-220	-220

Specificatie nieuw beleid	2020	2021	2022	2023
Tegengaan eenzaamheid	-50			
Inclusiegemeente	-50			
Gezonde leefstijl en omgeving	-220			
Kernenbudget	-80	-80	-80	-80
Harmonisatie minimabeleid	-140	-140	-140	-140
Totaal	-540	-220	-220	-220

Duurzaamheid en milieu

De ambitie van West Betuwe

West Betuwe wil in 2030 evenveel energie (lokaal) duurzaam opwekken, bijvoorbeeld met zonnepanelen en windmolens, als we lokaal aan energie gebruiken. De gemeente wil daarbij het goede voorbeeld geven. Verder wil de gemeente steun geven aan ideeën en plannen voor duurzame energie. Daarbij is het zeer gewenst dat inwoners eraan meedoen. Verder wil de gemeente in publieke ruimten en gemeentelijke gebouwen het gebruik van duurzame energie bevorderen. Vervolgens wil de gemeente in 2050 opgewassen zijn tegen droogte, hitte, overstromingen en wateroverlast. Hiervoor is onder meer nodig dat we samen met onze inwoners wateroverlast tegengaan en dat we een duurzaam stelsel inrichten voor afvalwater, hemelwater, grondwater en oppervlaktewater. Daarnaast zal de gemeente bij haar aanbesteding en overige inkoop voorsorteren op 100% circulair in 2050. Parallel hieraan wordt samen met inwoners en bedrijven ingezet op een betere afvalscheiding en recycling. Binnen het programma volksgezondheid en milieu volgen we ook de ontwikkelingen rondom cremieren en natuurbegraven en spelen daar indien mogelijk op in.

Wat willen we bereiken ?

Thema	Doel	Resultaat	Wat gaan we er voor doen ?
Energie neutraal	Energie neutraal in 2030.	Opstellen warmtetransitievisie in 4 ^e kwartaal 2020 waarin staat welke wijken/kernen wanneer van het gas af gaan.	Opstellen warmtevisie: samen met de diverse stakeholders (Alliander, Stedin, woningbouwverenigingen, Het nieuwe Wonen Rivierenland en collega's) gaan we een Warmtetransitievisie opstellen. Dit stuk vormt het startpunt om in gesprek te gaan met de bewoners en de bedrijven van West Betuwe. Op basis van een analyse hebben we een tijdspad opgesteld waarin we de wijken ingaan en kansen verder gaan verkennen. Uiteraard staan we daarbij open voor initiatieven uit de samenleving, want een aardgasvrije stad realiseren kunnen we niet alleen.
		In het kader van de regionale energie-strategie, als West Betuwe een bijdrage leveren aan het regionale bod voor verduurzaming.	R.E.S.: samen met de 7 andere gemeenten in de Regio moeten we een bod neerleggen bij de Provincie, waarbij wij (als Regio, onderverdeeld per gemeente) aangeven hoeveel duurzame energie wij denken binnen onze gemeentegrenzen te kunnen opwekken om aan onze opgave te voldoen (evenveel energie duurzaam opwekken als we verbruiken). Uiterlijk een half jaar na ondertekening van het Klimaatakkoord (naar verwachting december 2019) dient er een concept bod te liggen.

Thema	Doel	Resultaat	Wat gaan we er voor doen ?
Energie neutraal	Klimaat en ruimtelijke adaptatie.	Analyse uitvoeren op de resultaten van de stresstest in 1 ^e kwartaal 2020.	Samen met de regio worden een aantal adviesbureaus gevraagd om een lokale adaptatiestrategie op te stellen. Onderdeel hiervan is een analyse uit te voeren op de resultaten van de regionale stresstest. Deze lokale analyse vormt o.a. mede de input voor het opstellen van een regionale adaptatiestrategie. Er worden bijeenkomsten en workshops georganiseerd voor het college en raad en ook ambtenaren (regionaal). Daarnaast wordt een in-company cursus georganiseerd voor betrokken ambtenaren.
		Organiseren van cursussen klimaatadaptatie (kennispoor voor bestuurders en ambtenaren). In 1 ^e kwartaal 2020 (dit is een continu proces).	
Leefbaarheid	Beleids- en beheerplan groen harmoniseren.	Een analyse van het vigerend beleid met bepaling van boven- en ondergrens (bandbreedte), afgezet tegen ambities uit koepelnota ibor, in 2 ^e kwartaal 2020.	Er wordt één nieuw beleidsplan opgesteld voor alle groene beleidsvelden waarin de beleidskaders voor het in stand houden en/of door ontwikkelen/omvormen van het areaal worden beschreven. Dit wordt gedaan met behulp van de analyse van het huidige beleid. Ook worden de ambities uit de koepelnota verwerkt waarbij de mogelijkheden van inwonerparticipatie worden benut, bij voorkeur per beleidsveld. Aan de hand van scenario's worden keuzemogelijkheden voorgelegd. Het gekozen scenario wordt uitgewerkt in een beheerplan.
		Besluitvorming beleids- en beheerplan groen in 4 ^e kwartaal 2020.	
	Beleids- en beheerplan bomen harmoniseren.	Een analyse van het vigerend beleid en beheer met het in beeld brengen van verschillen en vervangingsopgaven van (niet duurzame) bomen die het einde van de levenscyclus naderen of bereikt hebben. Afronding in 3 ^e kwartaal 2020. Het opstellen van een beleidsplan waarin kapbeleid, inrichtings- en vervangingsbeleid, zorgplicht, kansen i.h.k.v. klimaatadaptatie en kosten zijn vertaald. Afronding in 4 ^e kwartaal 2020.	Er wordt één nieuw beleidsplan opgesteld voor alle groene beleidsvelden waarin de beleidskaders voor het in stand houden en/of door ontwikkelen/omvormen van het areaal worden beschreven. Dit wordt gedaan met behulp van de analyse van het huidige beleid. Ook worden de ambities uit de koepelnota verwerkt waarbij de mogelijkheden van inwonerparticipatie worden benut, bij voorkeur per beleidsveld. Aan de hand van scenario's worden keuzemogelijkheden voorgelegd. Het gekozen scenario wordt uitgewerkt in een beheerplan.

Indicatoren

Hieronder staat de verplichte set aan indicatoren. De bron van de gegevens die we hebben opgenomen, is de website www.waarstaatjegemeente.nl. De cijfers op deze website zijn niet altijd actueel. Ter vergelijking hebben we de cijfers van heel Nederland opgenomen.

Indicatoren Duurzaamheid en Milieu				
Indicator	Eenheid	Periode	West Betuwe	Nederland
Fijn huishoudelijk restafval	Niet gescheiden aantal kilo's ingezameld huishoudelijk afval per inwoner	2017	116	174
Hernieuwbare elektriciteit	Percentage	2017	3,3	16,9

Beleidskaders

De belangrijkste beleidskaders zijn:

- Duurzaamheidsvisie Energieneutraal in 2030
- Beleidsvisie Externe veiligheid gemeente West Betuwe
- Regionale Nota Bodembeheer en bijbehorende bodemkwaliteitskaart
- Werkprogramma Omgevingsdienst Rivierenland
- Regionale Visie Afval en Grondstoffen 2017-2020
- Water en Rioleringsbeleids Plan
- Beleid- en beheerplan begraafplaatsen 2019-2023

Voor een volledig overzicht wordt verwezen naar de bijlagen.

Verbonden partijen

Gemeenschappelijke regeling Avri

Bijdrage aan programma	<p>De gemeenschappelijke regeling Afvalverwijdering Rivierenland (Avri) verzorgt de inzameling en het beheer van het huishoudelijk afval. Het algemeen bestuur stelt verordeningen en de afvalstoffenheffing vast. Het kader voor de inzameling is het inzamelsysteem 'Afval scheiden heel gewoon'; ook wel aangeduid als het basispakket.</p> <p>Naast de inzameling van het huishoudelijk afval neemt de gemeente ook diensten uit het zogenoemde pluspakket af (beheer openbare ruimte).</p>
Belangrijkste (beleids)-ontwikkelingen	<p>Doel van het landelijk programma VANG (van afval naar grondstof) is tot een circulaire economie te komen. Daarnaast zijn scherpere doelstellingen geformuleerd om minder afval te produceren (preventie) en een forse reductie van het restafval te bewerkstelligen.</p> <p>Avri heeft een regionaal beleidsplan voor de jaren 2017-2020 om deze doelen te bereiken. Het doel is maximaal 75 kg restafval per inwoner per jaar in 2020.</p>

Financiën

Bedragen x € 1.000

(exclusief reserves)	Rekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Lasten		-13.487	-14.233	-14.211	-14.254	-14.302
Baten		13.909	14.611	14.676	14.724	14.773
Resultaat voor bestemmen		423	378	465	470	472
Toevoegingen aan reserves		-54	-54	-54	-54	-54
Onttrekkingen van reserves		149	149	79	79	79
Resultaat na bestemmen		517	473	490	495	497
Waarvan nieuw beleid		0	-501	-502	-495	-493

Specificatie nieuw beleid	2020	2021	2022	2023
Extra lasten beleids- en beheerplan Begraafplaatsen	-501	-502	-495	-493
Totaal	-501	-502	-495	-493

Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

De ambitie van West Betuwe

De gemeente wil bereiken dat inwoners, ondernemers en recreanten zich in West Betuwe prettig voelen. In de geest van de Omgevingswet hebben we oog voor nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen en denken we mee met mensen die ideeën en plannen op dit gebied hebben. De kernen en het landelijk gebied in West Betuwe zijn vitaal. We moeten zorgen dat dit zo blijft door tijdig en actief op de woningbehoefte in te spelen en door ideeën en plannen op het gebied van leefbaarheid en duurzaamheid te ondersteunen. Ontwikkelingen in het landelijk gebied verdienen een kans, met behoud en waar mogelijk versterking van recreatie, natuur en landschap.

Wat willen we bereiken ?

Thema	Doel	Resultaat	Wat gaan we er voor doen ?
Wonen en werken	Harmonisatie nota grondbeleid.	Vaststellen nota Grondbeleid in 2 ^e kwartaal 2020.	De drie voormalige gemeentes die gezamenlijk tot West Betuwe zijn gefuseerd hadden elk een eigen grondbeleid en beleidsdocument daarvoor. Voor West Betuwe dient het grondbeleid te worden geharmonieerd en binnen het huidige politieke klimaat en maatschappelijke, economische en ruimtelijke tendensen een actueel grondbeleid te worden geformuleerd voor West Betuwe. In samenspraak met verschillende stakeholders zal een nota Grondbeleid worden opgesteld en ter vaststelling aan de gemeenteraad worden voorgelegd.
	Woningbouw naar behoefte.	Opstellen woningbouwprogramma West Betuwe in 1 ^e kwartaal 2020.	Opstellen van een woonvisie en woningbouwprogramma, onder andere op basis van het in 2019 uit te voeren woningbehoefteonderzoek en een op te stellen afwegingskader voor nieuwe woningbouwplannen. Voor de woonvisie gaan we in gesprek met betrokken partijen bijvoorbeeld woningcorporaties, zorgpartijen, huurdersbelangenorganisaties enz.
		Vaststelling woonvisie door gemeenteraad in de 2 ^e kwartaal 2020.	

Thema	Doel	Resultaat	Wat gaan we er voor doen ?
Wonen en werken	Beleid huisvesting seizoenarbeiders en arbeidsmigranten.	Inventarisatie omvang en knelpunten huisvesting bij logistieke en agrarische bedrijven in 1 ^e kwartaal 2020.	We gaan inventariseren wat er nodig is aan huisvesting voor arbeidsmigranten, op basis van feitenonderzoek en een inventarisatie bij werkgevers.
		Besluitvorming beleidsnota in het 2 ^e kwartaal 2020.	We gaan randvoorwaarden vaststellen voor het toetsen van initiatieven. Dit wordt vastgelegd in een beleidsnotitie.
	Invoering Omgevingswet.	Besluitvorming 'Omgevingsvisie' in 4 ^e kwartaal 2020.	<p>Voor de implementatie van de Omgevingswet is in 2019 een projectorganisatie opgezet. Deze projectorganisatie heeft tot doel alle voorbereidende activiteiten voor de start van de Omgevingswet op 1 januari 2021 uit te voeren. Onderdeel daarvan is het opstellen van de Omgevingsvisie West Betuwe. In de omgevingsvisie legt de gemeenteraad haar ambities en beleidsdoelen voor de fysieke leefomgeving voor de lange termijn vast. Deze visie is daarmee uitgangspunt voor de volgende stappen van de beleidscyclus (gemeentelijke instrumenten). De omgevingsvisie heeft betrekking op alle terreinen van de fysieke leefomgeving. De gemeenteraad maakt hierbij een afweging tussen beschermen en benutten van alle relevante onderdelen en aspecten van de fysieke leefomgeving. Uit te voeren activiteiten in 2020:</p> <ul style="list-style-type: none"> -De vorm en mate van diepgang van de Omgevingsvisie West Betuwe met elkaar vaststellen; -Een gemeente dekkende gebiedstyperingenkaart opstellen; -Gemeentelijke (politieke) prioriteiten bepalen die als hoofdlijn in de Omgevingsvisie worden opgenomen; -Prioriteiten uit het Bidbook destilleren en verwerken in de hoofdlijn van de Omgevingsvisie; -Een participatietraject op basis van een concept Omgevingsvisiedocument (meer dan allen ter inzage leggen); -Formeel vaststellen van de Omgevingsvisie West Betuwe in het 4^e kwartaal van 2020.

Indicatoren

Hieronder staat de verplichte set aan indicatoren. De bron van de gegevens die we hebben opgenomen, is de website www.waarstaatjegemeente.nl. De cijfers op deze website zijn niet altijd actueel. Ter vergelijking hebben we de cijfers van heel Nederland opgenomen.

Indicatoren Volkshuisvesting, Ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing				
Indicator	Eenheid	Periode	West Betuwe	Nederland
Nieuwbouw woningen	Het aantal nieuwbouwwoningen, per 1.000 woningen.	2016	13,3	7,2
Demografische druk	De som van het aantal personen van 0 tot 20 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 20 tot 65 jaar.	2019	76,8	69,8

Beleidskaders

De belangrijkste beleidskaders zijn:

Wonen

- Voorlopig toetsingskader nieuwe woningbouwplannen West Betuwe
- Regionale Woonagenda
- Woonvisies Geldermalsen, Lingewaal en Neerijnen
- Prestatieafspraken gemeenten- corporaties-huurdersbelangenorganisaties

Ruimtelijke ordening

- Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte
- Provinciale Omgevingsvisie
- Lekker leven langs de Linge, Structuurvisie gemeente Geldermalsen 2009 - 2015 en Ruimtelijke Fondsen
- Manifest van Lingewaal
- Gebiedsvisie Buitengebied & Visie Wonen en Werken 2002- 2011

Voor een volledig overzicht wordt verwezen naar de bijlagen.

Verbonden partijen

Gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Rivierenland (ODR)

Bijdrage aan programma	De taak van de Omgevingsdienst Rivierenland is de vergunningverlening, het toezicht en de handhaving op het terrein van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (WABO) voor de acht gemeenten in de regio Rivierenland. Deze acht gemeenten nemen verplicht de milieutaken af en sommige gemeenten nemen nog overige WABO-taken af (zoals West Betuwe). Daarnaast adviseert de Omgevingsdienst Rivierenland de gemeenten op de terreinen als bodem, lucht, geluid, externe veiligheid, monumenten en flora en fauna.
Belangrijkste (beleids)-ontwikkelingen	Voor West Betuwe was 2019 een overgangsjaar. Er is onderzocht en besloten of en hoe de overige WABO-taken, zoals vergunningverlening, toezicht en handhaving op het gebied van bouw, bij West Betuwe kunnen worden ondergebracht. De verplichte milieutaken blijven in ieder geval ondergebracht bij de ODR. In 2020 wordt dit verder ingericht.

Financiën

Bedragen x € 1.000

(exclusief reserves)	Rekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Lasten		-10.744	-14.946	-13.041	-11.103	-10.231
Baten		7.002	9.847	10.176	8.230	7.351
Resultaat voor bestemmen		-3.742	-5.098	-2.865	-2.872	-2.880
Toevoegingen aan reserves		-175	-1.148	-152	-174	-199
Onttrekkingen van reserves		396	5	55	55	55
Resultaat na bestemmen		-3.521	-6.242	-2.962	-2.992	-3.025
Waarvan nieuw beleid		0	-3.273	0	0	0

Specificatie nieuw beleid	2020	2021	2022	2023
Harmonisatie Nota Grondbeleid	-25			
Harmonisatie Nota Bovenwijkse zaken	-8			
Huisvesting seizoenwerkers	-5			
Woningbouw naar behoefte	-20			
Prestatieafspraken woningwet	-15			
Implementatie omgevingswet	-2.200			
Woonwagenlocatie Waardenburg	-1.000			
Totaal	-3.273	-	-	-

Financiering en algemene dekkingsmiddelen

De ambitie van West Betuwe

West Betuwe wil een financieel gezonde gemeente zijn, met een begroting die gedurende een reeks van jaren in evenwicht is. Tegelijkertijd wil de gemeente goede voorzieningen bieden, tegen acceptabele lasten voor inwoners en bedrijven.

Wat willen we bereiken ?

Thema	Doel	Resultaat	Wat gaan we er voor doen ?
Dienstverlening dichtbij en op maat	Transparantie over de gemeentelijke uitgaven.	Infographic over de jaarrekening 2019 medio 2020 beschikbaar.	Ontwikkelen format voor de infographic over de jaarrekening.
		Infographic bij de tussentijdse rapportages vanaf de 1 ^e bestuursrapportage 2020.	Ontwikkelen format voor de infographic over de bestuursrapportage. Vullen formats en publiceren in Weekblad West Betuwe.
	Financiële huishouding van West Betuwe is en blijft op orde.	Vaststelling planning & control-producten volgens de P&C cyclus 2020.	Vaststellen jaarrekening 2019 in juni 2020. Vaststellen 1 ^e bestuursrapportage 2020 in juni 2020. Vaststellen perspectiefnota 2020 in juli 2020. Vaststellen 2 ^e bestuursrapportage 2020 in oktober 2020.
Uiterlijk in het 2 ^e kwartaal 2020 inzicht in de liquiditeitsprognose en het benodigde weerstandsvermogen.		Vaststellen begroting 2021 in november 2020. Opstellen liquiditeitsprognose. Uitwerken gewenste weerstandsvermogen op basis van de nota risicomangement en de risico-inventarisatie.	
Inzicht in beheer gemeentelijk vastgoed en structurele lasten.	Uiterlijk in het 4 ^e kwartaal wordt de beleidsnota Gemeentelijk vastgoed vastgesteld.	We stellen een beleidsnota op waarin keuze worden gemaakt en richting wordt gegeven hoe om te gaan met het gemeentelijk vastgoed. Een beleidsstuk die koers en richting geeft voor de verduurzaming van gemeentelijk (maatschappelijk) vastgoed en welk (maatschappelijk) vastgoed wil de gemeente in bezit houden en wat kan worden afgestoten.	

Indicatoren

Hieronder staat de verplichte set aan indicatoren. De bron van de gegevens die we hebben opgenomen, is de website www.waarstaatjegemeente.nl. De cijfers op deze website zijn niet altijd actueel. Ter vergelijking hebben we de cijfers van heel Nederland opgenomen.

Indicatoren Financiering en algemene dekkingsmiddelen				
Indicator	Eenheid	Periode	West Betuwe	Nederland
Woonlasten éénpersoonshuishouden	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een éénpersoonshuishouden aan woonlasten betaalt	2019	901	669
Woonlasten meerpersoonshuishouden	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een meerpersoonshuishouden aan woonlasten betaalt	2019	934	739
WOZ-waarde woningen	De gemiddelde WOZ waarde in €1.000 van woningen.	2018	267	230

Beleidskaders

De belangrijkste beleidskaders zijn:

- Financiële verordening
- Belastingplan 2019 West Betuwe

Voor een volledig overzicht wordt verwezen naar de bijlagen.

Voor de beleidskaders voor de gemeentelijke belastingen en heffingen wordt verwezen naar de paragraaf Lokale heffingen.

Verbonden partijen

Gemeenschappelijke regeling Belastingsamenwerking Rivierenland (BSR)

Bijdrage aan programma:	De gemeenschappelijke regeling Belastingsamenwerking Rivierenland (BSR) werkt met gemeenten, waterschap en Avri samen bij de heffing en invordering van de waterschapsbelastingen, afvalstoffenheffing en gemeentelijke belastingen, evenals bij de uitvoering van de Wet waardering onroerende zaken en het beheer en de uitvoering van de vastgoedinformatie.
Belangrijkste (beleids)-ontwikkelingen:	BSR wil haar dienstverlening in het belang van haar deelnemers en burgers voortdurend verbeteren. In de meerjarenbegroting is met diverse ontwikkelingen rekening gehouden, zoals voortgaande standaardisatie, automatisering en digitalisering en voldoen aan wet- en regelgeving. De blijft BSR blijft investeren in medewerkers, ondersteunende systemen en processen. Dit moet tot efficiency en optimalisatie van belastinginkomsten voor de deelnemers leiden, tegen zo laag mogelijke kosten.

Financiën

Bedragen x € 1.000

(exclusief reserves)	Rekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Lasten		-3.265	-2.757	-2.874	-2.232	-2.287
Baten		84.477	85.708	86.112	80.649	79.659
Resultaat voor bestemmen		81.212	82.951	83.238	78.417	77.372
Toevoegingen aan reserves		-3.436	-4.881	-4.837	-314	-545
Ottrekkingen van reserves		2.766	7.985	2.747	1.635	1.725
Resultaat na bestemmen		80.706	90.700	85.738	79.745	78.795
Waarvan nieuw beleid		0	7.885	2.722	950	1.700

Specificatie nieuw beleid	2020	2021	2022	2023
Beleids- en beheerplan Overige objecten	-30			
Beleids- en beheerplan Gemeentelijke gebouwen	-20			
Beheer gemeentelijk vastgoed	-25			
Subtotaal	-75	0	0	0
Dekking nieuw beleid ten laste van algemene reserve	3.962	0	0	
Dekking nieuw beleid ten laste van bestemmingsreserve Precario	3.998	2.722	950	1.700
Totaal	7.885	2.722	950	1.700

Paragrafen

Lokale heffingen

Algemeen

De gemeentelijke belastingen bedragen landelijk circa 17 procent van de totale inkomsten. De mogelijkheden voor gemeenten om belastingen te heffen, zijn wettelijk geregeld. Ze mogen alleen belastingen heffen die in de wet worden genoemd. Er geldt geen verplichting om belastingen te heffen. De gemeente bepaalt zelf of een lokale belasting wel of niet binnen de gemeente wordt ingevoerd.

In deze paragraaf gaan wij in op de lokale heffingen en onze voornemens voor 2020 op dit gebied.

Beleidskader

Belastingen en rechten

Lokale heffingen bestaan uit belastingen en rechten (retributies).

Kenmerkend voor belastingen is dat er geen direct aanwijsbare tegenprestatie tegenover staat. De burger draagt bij aan de algemene middelen van de gemeente, waaruit een gedeelte van de uitgaven worden betaald.

Kenmerkend voor rechten is dat er wel sprake is van een directe relatie tussen de heffing en de gemeentelijke taak. Er is sprake van een specifieke dienst die door de gemeente wordt verleend.

Er zijn drie typen gemeentelijke belastingen met eigen spelregels: algemene belastingen, bestemmingsbelastingen en rechten.

Algemene belastingen

De inkomsten uit de algemene belastingen komen ten gunste van de algemene middelen van de gemeente. De inkomsten zijn niet geoormerkt en kunnen vrij voor alle taken en voorzieningen worden ingezet. De gemeenteraad bepaalt waaraan de middelen worden besteed. Tot de algemene belastingen behoren de:

- onroerendezaakbelasting (OZB),
- toeristenbelasting,
- precariobelasting op kabels en leidingen,
- precariobelasting op standplaatsen,
- parkeerbelasting,
- reclamebelasting.

De algemene belastingen hebben een onbeperkte tariefstelling.

Bestemmingsbelastingen

De inkomsten uit de bestemmingsbelastingen zijn voor specifieke taken of voorzieningen met een algemeen belang bestemd. Tot de bestemmingsbelastingen behoren de:

- rioolheffing,
- afvalstoffenheffing.

De opbrengsten van bestemmingsbelastingen mogen nooit hoger zijn dan de kosten van de betreffende taak of voorziening. In de begroting mogen ze niet meer dan 100 procent kostendekkend zijn. Het uitgangspunt in West Betuwe is dat bij de rioolheffing gestreefd wordt naar 100 procent kostendekking.

Rechten

Bij de heffing van rechten is er een aanwijsbare tegenprestatie van de gemeente. De volgende belastingen zijn rechten:

- leges,
- liggeld,
- lijkbezorgingsrechten,
- marktgelden,
- staangeld voor woonwagens

De opbrengsten van rechten mogen nooit hoger zijn dan de kosten van de desbetreffende taak of voorziening. Ze mogen niet meer dan kostendekkend zijn.

De gemeente West Betuwe streeft voor 2020 naar beperking van de toename van de lastendruk voor de burgers. De belastingtarieven worden in 2020 trendmatig verhoogd met een inflatiepercentage van 1,5%.

Samenvattend overzicht

Bedragen x € 1.000

Belasting/heffing	Begroot 2020
Onroerende zaakbelastingen	12.628
Rioolheffing	6.932
Opbrengst parkeergelden	163
Opbrengst naheffingsaanslagen	60
Opbrengst parkeervergunningen	9
Opbrengst invalideparkeerkaarten	12
Precariobelasting kabels/leidingen	4.982
Precariobelasting overig	19
Reclamebelasting	40
Toeristenbelasting	217
Leges omgevingsvergunningen	1.325
Leges burgerlijke stand	89
Leges reisdocumenten	190
Leges rijbewijzen	297
Overige legesopbrengsten	239
Liggeld	4
Lijkbezorgingsrechten	714
Marktgeld	83
Totaal	28.003

Kwijtscheldingsbeleid

De mogelijkheid om kwijtschelding van lokale heffingen te verlenen, is in artikel 255 van de Gemeentewet geregeld. Hoofregel is dat gemeenten het kwijtscheldingsbeleid van de rijksoverheid volgen, zoals dat in de Uitvoeringsregeling is geregeld. Een uitzondering is dat gemeenten bij de berekening in het kader van een kwijtscheldingsverzoek van 100 procent van de bijstandsnorm mogen uitgaan. Het Rijk hanteert 90 procent.

De gemeenschappelijke regeling Belasting Samenwerking Rivierenland (BSR) behandelt kwijtscheldingsverzoeken. Op grond van de belastingverordeningen wordt enkel kwijtschelding voor rioolheffing verleend. Voor de overige belastingen en rechten wordt geen kwijtschelding verleend.

Gemeentelijke belastingen

De gemeente West Betuwe heft de volgende belastingen:

- onroerendezaakbelasting (OZB) *
- rioolheffing *
- parkeerbelasting
- precariobelasting op kabels en leidingen
- precariobelasting op standplaatsen
- reclamebelasting *
- toeristenbelasting

De heffingen met een * worden door BSR verzorgd. BSR verzorgt ook de uitvoering van de Wet waardering onroerende zaken (Wet WOZ).

West Betuwe heeft de inzameling van huishoudelijke afvalstoffen bij het gemeentelijk samenwerkingsverband Afvalverwijdering Rivierenland (Avri) ondergebracht. De belangrijkste taken van Avri zijn de inzameling en verwerking van huishoudelijk afval en grondstoffen, het beheer van openbare ruimte en handhaving. De tarieven afvalstoffenheffing worden jaarlijks vastgesteld door het algemeen bestuur van Avri.

Vergelijking tarieven met regiogemeenten

Door het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO) wordt jaarlijks de Atlas van de lokale lasten opgesteld. Een onderdeel van deze publicatie is het inzichtelijk maken van de woonlasten lokale belastingen per gemeente. Hierdoor kan de gemeente vergeleken worden met andere gemeenten. Uit onderstaande tabel blijkt dat West Betuwe - gemeten over 2019 - op plek 9 staat qua hoogte van de woonlasten in de regio.

Gemeente	Eénpersoonshuishouden		Meerpersoonshuishouden		Rangnummer meerpersoons huishouden	
	2018	2019	2018	2019	2018	2019
Buren	767	817	803	852	296	317
Culemborg	700	744	736	779	179	229
Gorinchem	626	653	715	749	140	169
Maasdriel	731	766	770	803	249	260
Neder-Betuwe	800	818	840	855	332	318
Tiel	615	653	706	744	125	164
West Betuwe	862*	901	897*	934	**	352
West Maas en Waal	764	800	798	833	291	297
Zaltbommel	748	785	785	822	269	284
Landelijk gemiddelde	654	672	721	740		

Bron : COELO-Atlas van de lokale lasten 2018 en 2019

* (gewogen) gemiddelde van de 3 voormalige gemeenten Geldermalsen, Neerijnen en Lingewaal

** Geldermalsen : 369, Neerijnen : 340, Lingewaal : 339

OZB

De grondslag voor de heffing van onroerendezaakbelasting (OZB) is een percentage van de WOZ-waarde. De WOZ-waarde voor het belastingjaar 2020 is gelijk aan de waarde op waardepeildatum 1 januari 2019.

Bij de samenstelling van deze paragraaf is de herwaardering naar waardepeildatum 1 januari 2019 nog in volle gang. Daarom zijn de uitkomsten nog niet bekend en kunnen ook nog geen tarieven worden berekend. In de meicirculaire 2019 van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties wordt de landelijke marktontwikkeling tussen 1 januari 2018 en 1 januari 2019 voor woningen op +9% en voor niet-woningen op +2% geschat (op basis van informatie van de Waarderingskamer).

Uitgangspunt bij de OZB is dat de opbrengsten door eigenaren van woningen, eigenaren van niet-woningen en gebruikers van niet-woningen dezelfde verhouding laten zien als vorig jaar. In januari 2020 wordt de OZB-verordening ter besluitvorming aan de nieuwe gemeenteraad aangeboden.

In de opbrengstramingen is rekening gehouden met een inflatiecorrectie van 1,5% in 2020. Daarnaast is er voor de jaren 2019 tot en met 2021 rekening gehouden met een jaarlijkse extra verhoging met ongeveer 0,67% als gevolg van het dekkingsplan uit het Manifest van Lingewaal. Beide opbrengstenstijgingen zullen bij de definitieve bepaling van de tarieven worden betrokken.

Rioolheffing

Binnen de gemeente West Betuwe geldt als maatstaf van de heffing het aantal kubieke meters water dat vanuit het perceel wordt afgevoerd. Met ingang van 2020 wordt alleen de gebruiker in de heffing van de rioolheffing betrokken. Aan de eigenaar wordt geen aanslag opgelegd.

Voor de planperiode van het Water- en rioleringsbeleidsplan 2019 - 2023 (WRP) is bezien welke investeringen noodzakelijk zijn op het gebied van afvalwaterinzameling, afvalwatertransport en afvoer van overtollig regen- en grondwater. Alle financiële en personele aspecten rondom de verbrede rioleringszorg, inclusief grondwater, zijn in het WRP verwerkt.

Het WRP West Betuwe 2019–2023 is op 25 juni 2019 door de gemeenteraad van West Betuwe vastgesteld. Het basistarief voor de rioolheffing (tot 500 m³ waterverbruik) is voor 2020 berekend op 364 euro per jaar per huishouden. Dit is inclusief een inflatiepercentage van 1,5% voor 2020.

De rioolheffing mag maximaal kostendekkend zijn en de gemeente West Betuwe streeft in beginsel ook naar die maximale kostendekkendheid.

		Bedragen x € 1.000	
Kostendekking rioolheffing			
Directe lasten (inclusief rente)	€	7.591	
Directe baten (exclusief heffingen)	€	2.248	-/-
Netto lasten	€	5.343	
<u>Toe te rekenen lasten:</u>			
Overhead (inclusief rente)	€	624	
BTW	€	1.412	
Totale lasten	€	7.379	100%
Opbrengst heffingen	€	6.932	
Dekking			94%

Toelichting:

De rioolheffing leidt niet tot een totale kostendekking. Een bedrag van 447.000 euro aan overheadkosten wordt niet aan de rioolheffing toegerekend. De werkelijk geraamde overheadkosten bedragen 623.000 euro, terwijl aan de heffing "slechts" 176.000 euro toegerekend wordt op basis van de Handleiding Overheidstarieven 2019.

Parkeerbelasting

In bepaalde gebieden van West Betuwe geldt de verplichting parkeerbelasting te betalen. Deze belasting wordt gebruikt om de kosten van de parkeervoorzieningen te bestrijden en het parkeren te reguleren.

Kosten naheffingsaanslag

Indien niet of onvoldoende parkeerbelasting op aangifte wordt voldaan, volgt bij controle een naheffingsaanslag parkeerbelasting. Deze bestaat uit het tarief voor één uur, verhoogd met kosten. Voor 2019 bedroegen deze kosten 62,70 euro. De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties stelt jaarlijks het maximum bedrag vast dat mag worden doorberekend. Voor 2020 is dit bedrag op maximaal 64,50 euro vastgesteld.

Precariobelasting

Kabels en leidingen

In artikel 228 van de Gemeentewet is geregeld dat "terzake van het hebben van voorwerpen onder, op of boven voor de openbare dienst bestemde gemeentegrond, een precariobelasting kan worden geheven".

Afschaffen precariobelasting voor nutsbedrijven.

In 2017 is het wetsvoorstel aangenomen tot afschaffing van de mogelijkheid tot het heffen van precariobelasting op kabels en leidingen van nutsbedrijven. Er geldt een overgangstermijn van vijf jaar. Dit betekent dat in 2021 voor het laatst heffing kan plaatsvinden. In de wet is ook bepaald dat de tarieven zoals die op 10 februari 2016 golden, niet meer mogen worden verhoogd.

De tarieven voor West Betuwe zijn volgens deze bepaling in de Wet Ahri per 1 januari 2019 geharmoniseerd en vastgesteld op 3,87 euro per strekkende meter per jaar.

Procedures door Liander

Tegen gemeenten die van netwerkbeheerders precariobelasting heffen, zijn in de afgelopen jaren door Liander diverse gerechtelijke procedures gevoerd. Deze procedures zijn in het eerste half jaar van 2019 allemaal ingetrokken. Tegen de aanslagen 2019 heeft Liander geen bezwaar gemaakt. Alle aanslagen zijn inmiddels betaald.

Precario op standplaatsen

Standplaatsen worden ingenomen door ondernemers met bijvoorbeeld een kraam of een verkoopwagen op plaatsen waar geen sprake van een markt is conform de marktgeldverordening. Voor standplaatsen kunnen verschillende heffingen naast elkaar worden geheven, namelijk een precariobelasting voor het in gebruik nemen van gemeentegrond en leges voor de afgifte van een standplaatsvergunning, al dan niet naar tijdsduur. Beiden worden geheven in West Betuwe.

Precariobelasting is een algemene belasting met een onbeperkte tariefstelling. Voor 2020 is het tarief gecorrigeerd met de inflatiecorrectie.

Reclamebelasting

Binnen West Betuwe wordt enkel reclamebelasting in de kern van Geldermalsen geheven. Deze reclamebelasting werd in 2017 op verzoek van de ondernemers ingevoerd. Afgesproken is dat de opbrengsten na aftrek van de perceptiekosten via een aparte subsidieverordening in een ondernemersfonds worden gestort. Vanuit dit fonds worden collectieve evenementen, promotie-activiteiten en feestverlichting gefinancierd, evenals activiteiten voor het versterken van het centrumgebied en het verbeteren van het vestigingsklimaat.

Het tarief bedraagt in 2020, net als in 2019 minimaal 350 euro en maximaal 1.000 euro per vestiging.

Toeristenbelasting

Eigenaren van campings, hotels, pensions enzovoort moeten toeristenbelasting betalen en zij rekenen die door aan degenen die bij hen verblijven. Dit zijn nooit inwoners van de gemeente. West Betuwe heft toeristenbelasting voor een verblijf met overnachting.

Bij de ombuigingsoperatie is voor 2020 een verhoging van het tarief tot 1,50 euro voorgesteld.

Gemeentelijke rechten

De gemeente West Betuwe heft de volgende rechten:

- Leges
- Liggeld
- Lijkbezorgingsrechten
- Marktgeden
- Staangelden woonwagens

Leges

Leges zijn de tarieven voor gemeentelijke dienstverlening. Het uitgangspunt is dat deze tarieven kostendekkend zijn. Voor de harmonisatie ervan is gecontroleerd of die niet tot een kostendekking van meer dan 100 procent leidt.

De bij de Legesverordening behorende Tarieventabel bestaat uit 3 titels. Titel 1 omvat de algemene dienstverlening zoals de Burgerlijke stand, reisdocumenten, rijbewijzen etc. Titel 2 heeft betrekking op de omgevingsvergunningen, terwijl Titel 3 bestaat uit vergunningen die onder de werking van de Europese Dienstenrichtlijn vallen, zoals horecaverunningen, evenementen en markten, etc.

De totale kostendekkendheid van de Legesverordening is ongeveer 82 procent.

Onderstaand treft u een overzicht aan van de kostendekkendheid van de Legesverordening en de daarbij behorende titels:

Bedragen x € 1.000					
Kostendekking leges		Titel 1	Titel 2	Titel 3	Totaal
Directe lasten (inclusief rente)	€	568 €	1.363 €	33 €	1.964
Directe baten (exclusief heffingen)	€	- €	- €	- €	-
Netto lasten	€	568 €	1.363 €	33 €	1.964
<u>Toe te rekenen lasten:</u>					
Overhead (inclusief rente)	€	282 €	108 €	29 €	419
BTW	€	2 €	261 €	- €	263
Totale lasten	€	852 €	1.732 €	62 €	2.646
Opbrengst heffingen	€	705 €	1.443 €	13 €	2.161
Dekking		83%	83%	21%	82%

Toelichting:

De tarieventabel bij de legesverordening leidt niet tot een totale kostendekking. Voor een deel komt dit doordat er sprake is van wettelijk vastgestelde tarieven of gemaximeerde tarieven. In enkele gevallen is bewust voor gematigde tarieven gekozen, bijvoorbeeld voor het organiseren van evenementen.

Liggeld

Voor het hebben van een ligplaats wordt liggeld geheven van de houders van een ligplaatsvergunning. In de praktijk betekent dit een heffing voor woonschepen. Eigenaren van woonschepen betalen geen onroerende zaakbelasting, omdat schepen roerende zaken zijn. Het liggeld is daarvoor een alternatief.

In West Betuwe wordt van in totaal van tien belastingplichtigen liggeld geheven. Het liggeld mag niet meer dan kostendekkend zijn.

Bedragen x € 1.000

Kostendekking liggelden		
Directe lasten (inclusief rente)	€	4
Directe baten (exclusief heffingen)	€	- -/-
Netto lasten	€	4
<u>Toe te rekenen lasten:</u>		
Overhead (inclusief rente)	€	-
BTW	€	1
Totale lasten	€	<u>5</u> 100%
Opbrengst heffingen	€	4
Dekking		73%

Lijkbezorgingsrechten

Lijkbezorgingsrechten worden geheven voor het verlenen van diensten, bijvoorbeeld het begraven, en voor het gebruik van voorzieningen op gemeentelijke begraafplaatsen. De lijkbezorgingsrechten mogen niet meer dan kostendekkend zijn.

Het uitgangspunt was de Beleidsvisie en beheerplan najaar 2018 vast te stellen. Dit bleek echter alleen mogelijk door de 3 raden afzonderlijk. Gezien het beëindigen van de 3 gemeenten en de start van de nieuwe gemeente is er voor gekozen het plan door de nieuwe raad van West Betuwe te laten vaststellen.

Met het vaststellen van de Beleidsvisie en beheerplan begraafplaatsen 2019 t/m 2023 wordt voorzien in verzorgde en goed onderhouden begraafplaatsen, een goede begraafplaatsadministratie en voldoende capaciteit voor begraven en as bestemmingen tot 2050 tegen een betaalbaar tarief. Met ingang van 2020 is er voor de hele gemeente een identieke tarieventabel lijkbezorgingsrechten met eenduidige tarieven.

In Geldermalsen kon het onderhoud sinds 2012 ook jaarlijks worden betaald. Wie daarvoor heeft gekozen, krijgt van West Betuwe tot het einde van de afgesproken termijn jaarlijks een aanslag voor het onderhoud.

Bedragen x € 1.000

Kostendekking lijkbezorgingsrechten

Directe lasten (inclusief rente)	€	1.663	
Directe baten (exclusief heffingen)	€	250	-/-
Netto lasten	€	1.413	

Toe te rekenen lasten:

Overhead (inclusief rente)	€	455	
BTW	€	8	
Totale lasten	€	1.876	100%

Opbrengst heffingen € 714

Dekking

38%

Toelichting:

De lijkbezorgingsrechten leiden niet tot een totale kostendekking. Een bedrag van 1.162.000 euro komt ten laste van de algemene middelen. Dat deze taak niet kostendekkend is komt enerzijds door de in het verleden genomen besluiten uit de voorgaande gemeenten en anderzijds door de besluitvorming bij de vaststelling van het beheerplan Begraafplaatsen op 25 juni 2019.

Marktgeld

West Betuwe heft marktgeld voor het innemen van een standplaats op de markt. Ook de geraamde opbrengsten van marktgelden mogen niet hoger dan de geraamde kosten zijn.

Bedragen x € 1.000

Kostendekking marktgeden

Directe lasten (inclusief rente)	€	48	
Directe baten (exclusief heffingen)	€	5	-/-
Netto lasten	€	43	
<u>Toe te rekenen lasten:</u>			
Overhead (inclusief rente)	€	17	
BTW	€	6	
Totale lasten	€	66	100%
Opbrengst heffingen	€	43	

Dekking

65%

Staangelden woonwagens

Voor het hebben van een standplaats voor een woonwagen en voor de diensten en het gebruik van voorzieningen die met de standplaats verband houden, wordt staangeld geheven.

Er wordt alleen staangeld geheven als er geen privaatrechtelijke huurovereenkomst is afgesloten. De verordening voor woonwachtenrechten is dus een vangnet voor de gevallen waarin geen huurovereenkomst is gesloten.

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Doel

In de paragraaf over weerstandsvermogen en risicobeheersing geven we aan in hoeverre de gemeente West Betuwe binnen de eigen middelen financiële risico's kan opvangen.

Beleidskaders

Op het gebied van weerstandsvermogen en risicobeheersing is de nota Risicomanagement het beleidskader. Deze nota zal in de loop van 2019 worden vastgesteld. In de nota wordt onder andere beschreven hoe we risico's kunnen identificeren en beheersen en welke middelen we rekenen tot de weerstandscapaciteit. Ook geven we in de nota aan hoe we omgaan met incidentele en structurele risico's.

Samenvatting

De gemeente West Betuwe acht het wenselijk risico's die van invloed op de bedrijfsvoering zijn, beheersbaar te maken. Inzicht in de risico's stelt de organisatie in staat op verantwoorde wijze besluiten te nemen, zodat de huidige risico's en de aan toekomstige investeringen gerelateerde risico's in verhouding staan tot de vermogenspositie van de organisatie.

Om inzicht in de risico's van de gemeente te kunnen krijgen, is een risico-inventarisatie uitgevoerd en op basis daarvan is het weerstandsvermogen berekend.

De benodigde weerstandscapaciteit die uit de risicosimulatie voortvloeit, kan tegen de beschikbare weerstandscapaciteit worden afgezet. De uitkomst van die berekening vormt het weerstandsvermogen.

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}} = \frac{€ 28.633.133}{€ 10.034.500} = 2,85$$

De normtabel is in samenwerking met de Universiteit Twente ontwikkeld en biedt een waardering van de berekende ratio. De ratio van 2,85 valt in klasse A. Dit duidt op een uitstekend weerstandsvermogen.

Financiële kengetallen

Kengetallen	Realisatie	Begroting				
	2018	2019	2020	2021	2022	2023
1a. Netto schuldquote	126,8%	90,3%	91,1%	84,0%	82,8%	78,5%
1b. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	119,3%	86,1%	86,9%	80,0%	78,6%	74,3%
2. Solvabiliteitsratio	34,8%	31,3%	30,7%	32,9%	33,6%	34,2%
3. Grondexploitatie	n.v.t.	40,0%	38,7%	35,3%	33,6%	30,4%
4. Structurele exploitatieruimte	n.v.t.	0,2%	3,0%	3,4%	-0,5%	0,2%
5. Gemeentelijke belastingcapaciteit	n.v.t.	129,7%	130,4%			

1a Netto schuldquote

1b Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Dit cijfer geeft inzicht in het niveau van de gemeentelijke schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft dus een indicatie van de mate waarin de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie drukken. Een laag percentage is gunstig. De VNG adviseert om 130% als maximum norm te hanteren en daarboven de schuld af te bouwen. De score van West Betuwe valt in de provinciale categorie A (minst risicovol).

2 Solvabiliteitsratio

Dit cijfer drukt het eigen vermogen uit als percentage van het totale vermogen en geeft daarmee inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Hoe hoger dit percentage, hoe gunstiger dit is voor de financiële weerbaarheid van de gemeente. Dit cijfer geeft dus een soort toekomstvisie weer. De score van West Betuwe valt in de provinciale categorie B (enigszins risicovol).

3 Grondexploitatie

Dit cijfer geeft aan hoe groot de grondpositie (de waarde van de grond) is ten opzichte van de totale (geraamde) baten. De boekwaarde van de voorraden grond moet worden terugverdiend bij de verkoop. Kenmerkend voor grondexploitaties is dat de looptijd meerdere jaren is. Naarmate de inkomsten verder in de toekomst liggen, brengt dit meer rentekosten en risico's met zich mee. Een grondexploitatie van 10% of hoger wordt beschouwd als kwetsbaar. De score van West Betuwe valt in de provinciale categorie B (enigszins risicovol).

4 Structurele exploitatieruimte

Dit cijfer helpt mee om te beoordelen welke structurele ruimte een gemeente heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is. Wanneer dit cijfer negatief is, betekent het dat het structurele deel van de begroting onvoldoende ruimte biedt om de lasten te blijven dragen. De begroting is structureel sluitend en de score van West Betuwe valt in de provinciale categorie A (minst risicovol).

5 Gemeentelijke belastingcapaciteit

Dit cijfer geeft inzicht in hoe de belastingdruk in de gemeente zich verhoudt ten opzichte van het landelijk gemiddelde. Als dit percentage laag ligt, betekent het dat de gemeente meer inkomsten uit belastingen zou kunnen verwerven. Of dit wel of niet gebeurt is een beleidskeuze. De score van West Betuwe valt in de provinciale categorie C (meest risicovol).

Risicoprofiel

Vooruitlopend op de nota Risicomanagement hebben we begrotingsbreed de risico's zo goed mogelijk in beeld gebracht.

Risico omschrijving	Bedrag * € 1.000	S/I	Kans	Gewogen risico			
				2020	2021	2022	2023
Hogere kosten door wijzigen verdeelsleutel BWB	550	S	middel		275	275	275
Hogere kosten als gevolg van sociaal plan	PM	I/S	Middel	PM	PM	PM	PM
Uitkomst beroepszaken	PM	I	Laag	PM			
Kostenverhoging onkruidbestrijding verharding	71	I*	Hoog	53			
Kostenverhoging straatreiniging	56	I*	Hoog	42			
Vervanging bomen	150	I*	Hoog	113			
Meerkosten harmonisatieplan groenbeleid	20	I	Hoog	15			
Eigen bijdrage renovatie kunstgras VV Tricht	78	I	Middel	39			
Decentralisatie beschermd wonen en maatschappelijke opvang	PM	S	Laag			PM	PM
Nieuwe Wet inburgering	PM	S	Laag		PM	PM	PM
Mogelijke uittreding Tiel uit Werkzaak	PM	S	Laag		PM	PM	PM
Wachtlijstprobleem sociaal domein	PM	I	Middel	PM			
Hogere kosten door invoering nieuwe wetgeving personeel	PM	S	Middel	PM	PM	PM	PM
Totaal	925			262	275	275	275

Bij elk risico geven we aan of het risico structurele financiële gevolgen heeft of dat het een incidenteel risico betreft. We wegen het risico op basis van de kans dat het risico zich voordoet. Hierbij onderscheiden we drie categorieën en wegingsfactoren:

- hoog 75%
- middel 50%
- laag 25%

Toelichting op de risico's

Hogere kosten door wijzigen verdeelsleutel BWB: In het kader van de doorontwikkeling van BWB, wordt vanaf 2020 gewerkt met een producten- en dienstencatalogus en dienstverleningsovereenkomst. Vanaf 2021 wordt ook een nieuwe verrekeningsystematiek toegepast. Er worden 4 verdeelsleutels gebruikt om de kosten van de verschillende producten toe te rekenen: inwoners, fte, medewerkers, aantal werkplekken. Deze leiden mogelijk tot de genoemde hogere bijdrage van € 550.000. Voordat de verdeelsleutels definitief worden doorgevoerd, wordt door middel van een periode van tijdschrijven nagegaan of de verdeelsleutels reëel zijn. Daarom wordt de kans dat dit risico zich voordoet op middel geschat.

Hogere kosten als gevolg van sociaal plan: Op 1 januari zijn de medewerkers van de drie voormalige gemeenten in dienst gekomen bij West Betuwe, in de meeste gevallen na plaatsing door een onafhankelijke commissie. Voor de herindeling is met de vakbonden een sociaal plan overeengekomen. Dit plan biedt de medewerkers garanties op het gebied van arbeidsvoorwaarden en salariëring. In de loop van 2019 evalueren we de huidige organisatiestructuur en gaan we in gesprek met de medewerkers of zij op de juiste plek zitten. Mogelijk leidt dit tot wijzigingen waarbij het sociaal plan financiële gevolgen heeft. Afhankelijk van de wijzigingen doet het risico zich voor. We kunnen de omvang van dit risico nog niet inschatten, de kans dat het zich voordoet is middel. Uitkomsten beroepsprocedures: De gemeente is betrokken bij enkele rechtszaken, waarvan de kans bestaat dat er financiële aansprakelijkheidsstelling volgt. De omvang hiervan is op dit moment niet in te schatten. Het risico wordt laag gewaardeerd omdat de uitspraak in de bezwarenprocedure voldoende vertrouwen geeft in de goede afloop van de zaken.

Kostenverhoging onkruidbestrijding verharding: Deze taak maakt deel uit van de de DVO met Avri. Conform DVO is Avri niet risicodragend. De Avri heeft dit werk uitbesteed (op basis van verlenging van het Europees openbaar aanbesteed bestek van voormalig GDM). De aannemer wenst dit bestek niet langer te verlengen en kan niet éézijdig aan een verlenging gehouden worden. Het is aan Avri om vanaf 2020 het werk op een andere wijze te organiseren. Gelet op de conjunctuur/marktwerking, te leveren prestatie en het verbod op bestrijdingsmiddelen dient rekening gehouden te worden met een kostenstijging van 20%. Omdat het beleid nog geharmoniseerd moet worden schatten we het risico als incidenteel in.

Kostenverhoging straatreiniging: Deze taak maakt deel uit van de de DVO met Avri en wordt door hen in eigen beheer uitgevoerd. Conform DVO is Avri niet risicodragend.

Het straat reinigen gebeurt nu op basis van frequentie, waardoor dit geen optimale aansluiting heeft met de onkruidbestrijding op verhardingen. Om deze aansluiting wél te bewerkstelligen en om in te spelen op een efficiëntere werkwijze van de onkruidbestrijding op verhardingen dient rekening gehouden te worden met een kostenstijging van 20%.

Vervanging bomen: De gemeente is verantwoordelijk voor de bomen in de openbare ruimte. Vanwege de leeftijd van de bomen In West Betuwe moeten voor de komende 10 jaar voorbereidingen worden getroffen voor grootschalige vervanging van bomen (voornamelijk in het buitengebied). Hier is in de huidige beheerplannen geen budget voor beschikbaar. De vervanging wordt gepland na het inlopen van de snoeiachterstand.

In voormalig Geldermalsen is dit risico vanaf 2018 gemeld ter grootte van € 100.000. Omdat vele laanbomen in het buitengebied uit dezelfde aanlegperiode dateren is het risico voor geheel West Betuwe bijgesteld naar € 150.000.

Meerkosten harmonisatieplan groenbeleid: Met het harmoniseren van het groenbeleid moet ook een ombuiging gerealiseerd worden. Hiervoor zijn waarschijnlijk extra bureaustudie en veldonderzoek nodig tot een bedrag van € 20.000 die niet in de eerdere raming voor harmonisatie zijn opgenomen.

Eigen bijdrage renovatie kunstgrasveld voetbalvereniging Tricht: Het moet nog blijken of deze bijdrage met de vereniging contractueel is vastgelegd. De vereniging heeft geen reservering gedaan. Als zij hier niet toe verplicht zijn komt het deel van 25% (€ 77.500) ook voor rekening van de gemeente. Het risico wordt daarom geschat op middel.

Decentralisatie beschermd wonen en maatschappelijke opvang: Na de eerste bestuursrapportage is duidelijk geworden dat ook landelijk de stapeling van risico's erkend wordt en is het de verwachting dat deze pas in 2022 zal ingaan. Voor de invoering van het objectief verdeelmodel wordt een ingroeipad van 10 jaar voorgesteld. De financiële gevolgen van deze decentralisatie lijken hierdoor voorlopig mee te vallen, waardoor de kans als laag gewaardeerd wordt.

Nieuwe Wet inburgering: De wet treedt per 1 januari 2021 in werking. Voor de jaren 2019 en 2020 ontvangen we een bijdrage van 58.610 euro. Gemeenten in Regio Rivierenland gaan deze middelen inzetten om o.a. pilots te draaien om ervaring op te doen richting de nieuwe wetgeving. De inkomsten de bijdrage zijn hiervoor het financieel kader.

Mogelijke uittreding Tiel uit Werkzaak: De gemeente Tiel heeft aangekondigd te overwegen uit de GR Werkzaak te stappen. Momenteel onderzoekt een externe organisatie welke consequenties deze keus heeft, zowel voor Tiel, als voor de 'achterblijvende' gemeenten. Op dit moment is daar nog geen concrete indicatie van te geven. Een mogelijke uittreding van Tiel kan op zijn vroegst per 1 januari 2021 gerealiseerd worden. In dit onderzoek komt ook een mogelijke herverdeling van financiële bijdragen van de deelnemende gemeenten aan de orde. Mogelijk leidt dit vanaf 2021 tot een hogere bijdrage West Betuwe aan Werkzaak.

Wachttijstprobleem sociaal domein: Oplopende wachttijsten in de zorg en hiermee samenhangend extra werkdruk voor het Team Sociaal. We merken dat sommige zorgaanbieders het moeilijk hebben. Door onder andere personeelsgebrek of wet- en regelgeving kunnen een aantal zorgaanbieders niet of nauwelijks meer aan de vraag voldoen. Dit heeft invloed op de ondersteuning die we in kunnen zetten vanuit het sociaal domein.

Hogere kosten door invoering nieuwe wetgeving personeel: Met ingang van 1 januari 2020 treden zowel de Wnra (Wet normalisering rechtpositie ambtenaren) als de WAB (wet Arbeidsmarkt in Balans) in werking. Beide wetten kunnen financiële risico's met zich meebrengen. Vanuit de Wnra ligt het risico in de aangepaste ontslagprocedure naar Burgerlijk Wetboek. Een procedure die beduidend eenvoudiger is dan de ambtelijke route. Daarnaast is juist in de WAB belegd dat de ontslagprocedure versoepeld wordt. Gemeenten blijven eigen risicodragers voor de WW-kosten. Verder is in

de WAB ook belegd dat alle medewerkers waarbij het dienstverband wordt beëindigd, op initiatief van de werkgever, recht hebben op een transitievergoeding. Deze bedraagt 1/3 maandsalaris per gewerkt jaar van de betreffende medewerker. Gelet op het aantal vacatures ligt het risico voor ons vooral op het vlak van de WAB bij tijdelijke contracten, maar ook bij externe inhuur waar dit mogelijk gevolgen heeft voor de tarieven.

Grondexploitatie

Naast de risico's in de tabel is voor de grondexploitatie berekend welke risicoreserve nodig is. In het meerjarenprogramma grondexploitatie (MPG) is hiervoor een bedrag berekend van in totaal 9.772.500 euro. Er is een algemene reserve grondexploitatie om de risico's in de grondexploitatie te kunnen opvangen.

Weerstandscapaciteit

Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit van de gemeente West Betuwe bestaat uit het geheel aan middelen dat de organisatie daadwerkelijk beschikbaar heeft om de risico's in financiële zin af te dekken.

Tabel : Beschikbare weerstandscapaciteit	
Weerstand	Startcapaciteit
Algemene reserve	€ 16.806.345
Algemene reserve grondexploitatie	€ 11.826.788
Totale weerstandscapaciteit	€ 28.633.133

Relatie tussen de benodigde en de beschikbare weerstandscapaciteit

Om te bepalen of het weerstandsvermogen toereikend is, moet de relatie worden gelegd tussen enerzijds de financieel gekwantificeerde risico's en de daarbij gewenste weerstandscapaciteit en anderzijds de beschikbare weerstandscapaciteit. Deze relatie wordt in de figuur hieronder weergegeven.

De benodigde weerstandscapaciteit die uit de risicosimulatie voortvloeit, kan tegen de beschikbare weerstandscapaciteit worden afgezet. De uitkomst van die berekening vormt het weerstandsvermogen.

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}} = \frac{€ 28.633.133}{€ 10.034.500} = 2,85$$

De normtabel is in samenwerking met de Universiteit Twente ontwikkeld en biedt een waardering van de berekende ratio.

Tabel 4: Weerstandsnorm		
Waarderingscijfer	Ratio	Betekenis
A	>2.0	uitstekend
B	1.4-2.0	ruim voldoende
C	1.0-1.4	voldoende
D	0.8-1.0	matig
E	0.6-0.8	onvoldoende
F	<0.6	ruim onvoldoende

Kapitaalgoederen

Algemeen

Het beheer en onderhoud van de openbare ruimte is een van de kerntaken van onze gemeente. Een functionele en goed onderhouden infrastructuur draagt aan het welzijn en de veiligheid van de bevolking bij en is daarnaast van groot economisch belang. Zo'n infrastructuur draagt ertoe bij dat West Betuwe een aantrekkelijke gemeente is om te wonen, te recreëren, te werken en te investeren.

Inzicht in en een visie op de openbare ruimte is onmisbaar voor het beheer ervan. Actuele gegevens over het areaal en de kwaliteit zijn de basis voor dat inzicht. De kaders voor de aanleg en het onderhoud van de openbare ruimte zijn voor West Betuwe in de zogenoemde Koepelnota openbare ruimte vastgelegd. Deze nota overkoepelt alle afzonderlijk beheerplannen en wordt eens in de vijf jaar geactualiseerd. Er staan niet alleen kwaliteitsuitgangspunten in, maar ook de kaders voor bijvoorbeeld duurzaamheid en bewonersparticipatie.

Op basis van de Koepelnota worden beheerplannen opgesteld of geactualiseerd. Momenteel zijn alleen het gemeentelijk Water en rioleringsbeleidsplan (WRP) en het Beleid- en beheerplan begraafplaatsen geharmoniseerd. Deze zijn in 2019 door de nieuwe gemeenteraad vastgesteld. Alle overige beheerplannen zullen in de komende twee à drie jaar een harmonisatieslag ondergaan. Tot die tijd worden de uitvoeringsprogramma's van de verschillende beheerdisciplines opgesteld, op basis van de huidige beheerplannen van Geldermalsen, Lingewaal en Neerijnen. Het actueel beleidskader, het areaal, het budget voor het lopende jaar (jaarschijf van te nemen maatregelen exclusief uren) en de maatregelen voor het lopende jaar zijn in het overzicht hieronder per beheerplan op hoofdlijnen weergegeven. Wat de maatregelen betreft zijn alleen de bijzondere of grotere maatregelen genoemd, tenzij die voornamelijk uit jaarlijks terugkerend cyclisch onderhoud bestaan.

Infrastructuur en gebouwen

Beheerplan	Beleidskader	Areaal	Onderhoudsniveau	Budget	Maatregelen
Civiele kunstwerken	<p>Geldermalsen: Beleids- en beheerplan Kunstwerken 2011-2014, looptijd verlengd naar 2021</p> <p>Lingewaal: Geen apart beleidsplan: onderdeel van wegbeheer</p> <p>Neerijnen: Geen beleidsplan aanwezig.</p> <p>West Betuwe: Nieuw beleidsplan vanaf 2022</p>	92 stuks	West Betuwe: Beeldkwaliteit B (CROW beeldkwaliteit)	€ 85.000	<p>West Betuwe Uitvoeren correctieve maatregelen aan de hand van inspectie 2018. De inspectieresultaten worden medio oktober 2018 opgeleverd, waarna het maatregelenplan voor 2019 wordt opgesteld. Daarnaast wordt in 2019 het regulier beheer en onderhoud uitgevoerd.</p>

Openbare verlichting	<p>Geldermalsen: Beleids en beheerplan 2017-2021.</p> <p>Lingewaal: Beheerplan openbare verlichting 2009-2018</p> <p>Neerijnen: Beleid- en beheerplan openbare verlichting 2014-2023</p> <p>West Betuwe: Nieuw beleidsplan vanaf 2022.</p>	10.496 stuks	<p>West Betuwe: Beeldkwaliteit B (CROW beeldkwaliteit)</p>	€ 715.000	<p>Geldermalsen: Uitvoeren grootschalige vervangingsopgave 2018 (646 stuks) en 2019 (1103 stuks) Vervanging vindt plaats door Led verlichting.</p> <p>Ten aanzien van het areaal van Geldermalsen zijn de budgetten als volgt gelabeld:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. kapitaallasten vervanging: € 49.380 2. energiekosten: € 104.801 3. beheer en onderhoud: € 154.484 <p>Lingewaal Uitvoering regulier beheer en onderhoud. Bij vervanging wordt Led verlichting toegepast.</p> <p>Neerijnen Uitvoering regulier beheer en onderhoud. Openbare verlichting in de dorpen is in 2017 vervangen door LED verlichting.</p>
Schoonhouden verharding	<p>Geldermalsen: Beleids en beheerplan Schoonhouden van verhardingen 2016-2020.</p> <p>Lingewaal: Geen apart beleidsplan: wordt uitgevoerd binnen het groenbeleidsplan.</p>	1.093.011 m2	<p>West Betuwe: Beeldkwaliteit B (CROW beeldkwaliteit)</p>	€ 587.000 (toevoeging vanuit het WRP groot € 149.000 50% tbv onkruidbestrijding en € 92.100,- 60% tbv straatvegen)	<p>West Betuwe Geïntegreerde uitvoering van vegen en onkruid vrijhouden van verharding. Dit is voor geheel West Betuwe uitbesteed aan de Avri per 1 januari 2019.</p>

	<p>Neerijnen: Geen apart beleidsplan, wordt uitgevoerd binnen het DVO-product Wegen waarvoor het 'Beleid- en beheerplan onderhoud wegen, 2014 – 2018' de norm is.</p> <p>West Betuwe: Nieuw beleidsplan vanaf 2021.</p>				
Wegen	<p>Er wordt gewerkt aan een nieuw geharmoniseerd beheerplan Wegen 2021-2025.</p> <p>Voor 2020 wordt op basis van een objectieve visuele weginspectie (CROW standaard systematiek) en een maatregeltoets een onderhoudsplan opgesteld.</p>	<p>4.559.407 m2 623 km weglengte</p> <p>(gegevens worden in 2019 getoetst en geactualiseerd)</p>	<p>Het huidige kwaliteitsniveau ligt gemiddeld onder basisniveau.</p> <p>Het budget is niet toereikend om het achterstallige onderhoud in te halen en het areaal op een basisniveau te onderhouden. In 2020 wordt het onderhoud risico gestuurd geprioriteerd (veiligheid doorgaande wegen en fiets- en voetpaden eerst).</p>	€ 3.413.000	<p>Klein- en groot onderhoudsmaatregelen aan wegverhardingen en wegbermen. Op basis van de visuele weginspectie.</p> <p>Waar mogelijk gecombineerd met werken aan riolering en verkeerskundige opgaven.</p>

Gebouwen	Geldermalsen: Beheerplan Overige Gebouwen 2014 t/m 2018 Lingewaal: Mop gebouwenbeheer 2015 t/m 2024 Neerijnen: Meerjarenonderhouds- plan gebouwen 2018- 20577	115 gebouwen	Nen 2767, conditiescore 4 (matige conditie)	€ 1.070.976	Conform de beheerplannen wordt het onderhoud uitgevoerd aan de gebouwen. De grootste projecten zijn: <ul style="list-style-type: none"> • Gymzaal Oranje Nassaustraat plafond vervangen € 49.412 • Kuipershof 4 airco's vervangen € 137.577 In 2020 zal inspectie worden uitgevoerd voor de materialen in de 7 sport- accommodaties. De vervanging van deze materialen bedraagt per locatie ongeveer € 10.000. Voor deze investeringen zal een beroep worden gedaan op de SPUK-regeling.
----------	---	--------------	---	-------------	---

Groen

Beheerplan	Beleidskader	Areaal	Onderhoudsniveau	Budget	Maatregelen
Begraafplaatsen	West Betuwe: Harmonisatie en vaststelling beleids- en beheerplan begraafplaatsen West Betuwe 2019-2023.	31 begraafplaatsen	CROW-kwaliteitsbeeld A	€ 942.000	Dagelijks en meerjarenonderhoud van de begraafplaatsen: groen, paden, gebouwen, meubilair en hekwerken. Uitvoeren van ongeveer 235 begrafenissen per jaar. Ruimen van 114 graven begraafplaats Geldermalsen.
Bomen	Geldermalsen: Beleid- en beheerplan bomen 2012-2015 Lingewaal: Onderdeel van groenbeheerplan 2014-2019 Neerijnen: Beleid- en beheerplan "Ruimte voor Groen" en product afspraak 3 van de DVO West Betuwe: Harmonisatie 2019-2020.	39.348 stuks	Richtlijnen van het Normen instituut bomen: snoei naar behoefte (risico gestuurd).	€ 343.000	Risico gestuurd onderhoud van de bomen. Periodieke boomveiligheids controle (BVC) en hieruit voortkomend snoeiwerk. Vervanging van bomen is hierin niet opgenomen. Herplanten van gekapte bomen uit kapronde 2019.

Groen	<p>Geldermalsen: Beleid- en beheerplan Groenvoorziening 2010-2013</p> <p>Lingewaal: Onderdeel van groen-beheerplan 2014-2019</p> <p>Neerijnen: Beleid- en beheerplan "Ruimte voor Groen" en product afspraak 3 van de DVO</p> <p>West Betuwe: Harmonisatie 2019-2020.</p>	4.258.175 m2	CROW- kwaliteitsbeeld B	€ 997.000	Voor alle gemeenten: Dagelijks en meerjarenonderhoud van beplanting, hagen, gras en inboet.
Sportvelden	<p>Geldermalsen: Beheerplan renovatie sportvelden 2014-2017</p> <p>Lingewaal: A.d.h.v. keuring NOC-NSF (uitvoering keuring oktober 2018)</p> <p>Neerijnen: -</p> <p>West Betuwe: Harmonisatie 2019-2020.</p>	80 stuks	Eisen van de diverse sportbonden.	€ 317.000	<p>Renovatie sportvelden Geldermalsen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - V.V. Tricht: 2 trainingsvelden en 1 kunstgrasveld (onder voorbehoud) - Rhelico: renovatie veld 3, - GLTC: renovatie tennisbaan 1 en oefenkooi <p>Lingewaal:</p> <p>Neerijnen: V.V. Haften: renovatie bijveld</p>

Riolering en water

Beheerplan	Beleidskader	Areaal	Onderhoudsniveau	Budget	Maatregelen
Baggeren	<p>Geldermalsen: Baggerplan Geldermalsen 2015-2029</p> <p>Lingewaal : geen baggerplan vastgesteld.</p> <p>Neerijnen: geen baggerplan vastgesteld.</p>	440 km	De Keur van WSRL	€ 261.068 (toevoeging vanuit het WRP groot € 195.801 75%)	Calamiteit baggeren Ontvangstplicht WSRL Cyclisch baggeren conform planning WSRL (In 2020 moet gebied 29.2 een groot gedeelte in Neerijnen (Waardenburg) en een klein gedeelte in Geldermalsen (zuidzijde A15) gebaggerd worden. Voorbereidingen worden in 2019 getroffen)
Beschoeiing	<p>Geldermalsen: Beleids- en beheerplan Beschoeiingen 2010-014, verlengd tot en met 2022.</p> <p>Lingewaal: Geen beleidsplan aanwezig. Maakt onderdeel uit van water en riolering.</p> <p>Neerijnen: Geen beleidsplan aanwezig.</p>	7,5 km (Geldermalsen + Lingewaal, Neerijnen areaal niet bekend)	CROW beeldkwaliteit B	€ 51.000	<p>Geldermalsen: De beschoeiingen in de kwaliteitscategorie C en D worden vervangen. Er wordt beschoeiing geplaatst langs de Ridderlag en de Banweg.</p> <p>Lingewaal: Vervanging/reparatie bij calamiteiten.</p>
Maaien watergangen	<p>Geldermalsen: Beheerplan gemeentelijke watergangen en vijvers 2013-2017</p> <p>Lingewaal: -</p> <p>Neerijnen: Geen specifiek beleidskader. Werkzaamheden worden via bestek bermen en watergangen uitbesteed.</p>	totaal: 427 km watergangen	De keur van WSRL	€ 327.078 (toevoeging vanuit WRP groot € 32.708 10%)	1 x per jaar uitmaaien van de sloten/watergangen en afvoeren /verwerken slootvuil.

Water en rioleringsprojecten (beheer, vervangingen en nieuwe aanleg)	WRP 2019-2023 (waterrioleringsplan)	440 km watergangen 476 km riolering	Leidraad Riolering	Totaal WRP Exploitatie 2020 € 2,7miljoen Investerings 2020 € 4,9 miljoen	Opgenomen in het WRP 2019-2023 Aanleg duurzaam waterketensysteem, vervangingsprojecten rioleringen, realiseren gemeentelijke wateropgaven, uitvoering waterkwaliteitsmaatregelen, realiseren klimaat- en water robuuste maatregelen.
Gemalen	WRP 2019-2023	1200 stuks	Leidraad Riolering		Opgenomen in het WRP 2019-2023 Jaarlijks beheer en renoveren
IBA's	WRP2019-2023	516 stuks	Leidraad Riolering		Opgenomen in het WRP 2019-2023 Jaarlijks beheer en modificeren van de IBA's
Bergbezinkbassins	WRP 2019-2023	15 stuks	Leidraad Riolering		Opgenomen in het WRP 2019-2023 Beheermaatregelen
Overstorten	WRP 2019-2023	167stuks	Leidraad Riolering		Opgenomen in hetWRP 2019-2023 Beheermaatregelen

Financiering

Algemeen

De uitgaven en inkomsten van de gemeente gaan in de tijd niet gelijk op. Soms leent de gemeente geld om tijdig betalingen te kunnen verrichten en soms heeft ze tijdelijk overtollige liquide middelen. Al deze geldstromen lopen via de treasuryfunctie, die de gemeente bij de Bedrijfsvoeringsorganisatie West-Betuwe (BWB) heeft ondergebracht.

De uitvoering van de financieringsfunctie vindt plaats binnen de kaders die in de Wet Financiering decentrale overheden (Wet Fido) zijn vastgelegd. In deze wet zijn regels opgenomen voor de inrichting en uitvoering van de treasuryfunctie bij de decentrale overheden. Op basis van deze regelgeving heeft de gemeente twee belangrijke instrumenten op het gebied van de treasury: het treasurystatuut en de financieringsparagraaf. In het treasurystatuut staan de spelregels en verantwoordelijkheden voor een goede uitvoering van de treasuryfunctie. Dit statuut is geschreven om zo veel mogelijk de financiële risico's te beperken.

In de financieringsparagraaf komt het concrete beleid aan de orde. In de financieringsparagraaf bij de begroting ligt de nadruk op de plannen voor de toekomst en in de financieringsparagraaf bij de jaarrekening ligt de nadruk op een verantwoording van het afgelopen jaar.

Rentevisie

Bij het nemen van beslissingen om geldmiddelen aan te trekken, is het van belang dat de actuele ontwikkelingen op de geldmarkt en de kapitaalmarkt nauwlettend worden gevolgd. Als informatiebronnen zijn de financieel-economische berichtgevingen uit Het Financieel Dagblad gebruikt, evenals het wekelijks economische beeld van de huisbankier BNG Bank (Bank Nederlandse Gemeenten) en de rentevisies van andere (grote) financiële instellingen.

Op basis van deze visies kan in het algemeen het volgende over de rentevisie worden opgemerkt (stand van zaken medio augustus 2019). De verwachting is dat de lange rentetarieven een stijgende tendens vertonen. Onder analisten is er geen overeenstemming over hoe sterk de stijging van de rente wordt. Wel zijn ze er over eens dat de lange rente zich nog steeds op een zeer laag niveau zal bewegen. Dit betekent dat de voorspelling voor medio 2020 voor de tienjaars Staat varieert van +/- 0,30% tot +/- 0,30%. Op dit moment bedraagt deze rente +/- 0,584%.

Voor de korte rente is als meetpunt de driemaands Euribor aangehouden. De verwachting is dat dit percentage in zowel 2019 als 2020 negatief blijft en zich zal stabiliseren op een percentage van rond de +/- 0,40%. Op dit moment bedraagt de driemaands Euribor -0,420%.

Koersrisico

De Wet financiering decentrale overheden beperkt de koersrisico's bij beleggingen in aandelen. De wet staat uitzettingen in de vorm van aandelen, anders dan het deelnemen in ondernemingen, uit hoofde van de publieke taak niet toe. De gemeente beschikt niet over aandelen van beursgenoteerde ondernemingen en loopt als zodanig geen risico's. De gemeente deelt in het aandelenvermogen van BNG Bank en indirect in de aandelen Eneco (energieleverancier), Alliander (netwerkbeheer), Stedin (netwerkbeheer) en Vitens. Het risico op waardeverlies van deze aandelen is zeer beperkt.

Kredietrisico

Kredietrisicobeheersing richt zich op de kredietwaardigheid (en dus het risicoprofiel) van de tegenpartijen bij financiële transacties. Kredietrisico's kunnen zich op twee manieren manifesteren. Om te beginnen is er het directe risico. Dit risico doet zich voor wanneer de gemeente geldmiddelen uitzet (verstrekke geldleningen en beleggingen). Gelet op de bepalingen in de Wet schatkistbankieren zijn nieuwe externe beleggingen niet meer mogelijk en kunnen geldmiddelen alleen nog maar bij de rijksoverheid of bij andere decentrale overheden worden uitgezet.

Daarnaast is er het kredietrisico. Dit risico doet zich voor wanneer de gemeente aan lokaal opererende organisaties leningen en garanties verstrekt of afgeeft. Het grootste onderdeel van de verstrekte garanties is de achtervangfunctie voor de woningcorporaties en de particuliere woningbouw. Daarbij wordt de gemeente pas aangesproken als de sector zelf en het Waarborgfonds Sociale Woningbouw hun verplichtingen niet nakomen.

Kasbeheer

Geldstroombeheer

De geldstromen lopen hoofdzakelijk via BNG Bank. De gemeente werkt met een liquiditeitsprognose die eens per kwartaal wordt geactualiseerd. De grootste onzekerheden ten aanzien van inkomende en uitgaande geldstromen volgen uit de grondexploitatie en investeringen in infrastructurele projecten.

Schatkistbankieren

De Wet schatkistbankieren schrijft voor dat overtollige middelen dagelijks naar een rekening van het Rijk worden afgeroomd. Het ministerie van Financiën heeft een maximumbedrag vastgesteld dat op de rekening-courant van de eigen bank mag blijven staan. Een decentrale overheid mag dit bedrag dus dagelijks, over een heel kwartaal bezien, buiten de schatkist aanhouden. Dit maximumbedrag is vastgesteld op 0,75 procent van het begrotingstotaal. Voor de gemeente West Betuwe houdt dit in dat het saldo op de rekening courant dit naar de schatkist wordt afgeroomd wanneer het hoger is dan € 955.000.

Beleidskaders

De belangrijkste beleidskaders zijn:

- Financiële verordening (artikel 212)
- Treasurystatuut
- Wet Fido (Financiering decentrale overheden)
- Wet HOF (Wet Houdbare Overheidsfinanciën)

Langlopende geldleningen

Hieronder wordt een beeld geschetst van het verloop van de vaste leningenportefeuille voor het jaar 2020. Dit verloop is gebaseerd op de geprognostiseerde balans 2020 van de gemeente en is mede afhankelijk van de verwachte uitgavenstromen en het realiseren van de voorgenomen investeringen in 2019 en 2020.

Bedragen x € 1.000

Mutaties in portefeuille	Bedragen	Rentepercentage
Stand per 1 januari 2019	94.057	0,455% - 7,810%
Nieuwe leningen	48.239	
Reguliere aflossingen	-25.861	
Vervroegde aflossingen	0	
Stand per 31 december 2019	116.435	
Nieuwe leningen	19.243	
Reguliere aflossingen	-17.095	
Vervoegde aflossingen	0	
Stand per 31 december 2020	118.583	

Het al dan niet aantrekken van geld hangt af van het verloop van kasstromen in de gemeente en het verschil tussen inkomsten en uitgaven.

De financieringsbehoefte van de gemeente wordt bepaald door het verloop van verschillende kasstromen: liquiditeitsverloop vanuit de exploitatie, meerjarig investeringsplan, liquiditeitsverloop binnen grondexploitaties en herfinanciering van aflopende leningen.

Uitgezette leningen

In het verleden zijn leningen aan derden verstrekt. Het huidige beleid is om hier terughoudend mee om te gaan, vanwege het risico dat eraan is verbonden.

Bedragen x € 1.000

Verstekte geldleningen	Stand per 1-1-2020	Aflossing 2020	Stand per 31-12-2020
Vitens:	215	108	107
Personeel:	1.333	14	1.319
Woningbouw:	37	5	32
Starters- en duurzaamheidsleningen:	3.394	0	3.394
Lokale instellingen:	345	18	327
Totaal verstrekkingen	5.324	145	5.179

Garantstelling

In het verleden zijn garanties aan met name woningbouwcorporaties en maatschappelijke organisaties verstrekt. Ook op dit punt voert de gemeente een terughoudend beleid.

Deelnemingen en langlopende uitzettingen

In de tabel hieronder wordt een overzicht gegeven van de instanties waarbij sprake is van een vorm van deelname in het kapitaal van de desbetreffende instelling en de langlopende uitzettingen.

Bedragen x €1.000

Omschrijving	Boekwaarde per 31-12-2019
<i>Aandelen</i>	
BNG Bank NV: 60.255 aandelen à 2,50 euro nominaal	137
Vitens NV: 34.717 aandelen à 1,00 euro nominaal	5
Alliander NV: 233.211 aandelen à 5,00 euro nominaal	2.662
Stedin Holding NV: 16.875 aandelen à 100 euro nominaal	492
Eneco Beheer NV: 16.875 aandelen à 0,01 euro nominaal	0
<i>Langlopende uitzettingen</i>	
Grootboek der Nationale Schuld	41
ABN/AMRO Gemeente Garantieplan	3.630

Deelnemingen en uitzettingen zijn tegen boekwaarde of aanschafwaarde verantwoord.

Kengetallen

1 Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet geeft de maximale toegestane omvang van de kortlopende schuld aan. Als 'kort' worden leningen aangemerkt met een termijn van maximaal één jaar. Over kort geld wordt in de huidige geldmarktsituatie een lagere rentevergoeding betaald dan over lang geld. De kasgeldlimiet is bedoeld om de gemeente te behoeden voor het risico dat de rentelasten opeens fors stijgen. De rente voor kort geld kan immers sterk fluctueren. Door tijdig de kort geldpositie te consolideren in lang geld, ontstaat meer zekerheid over de rente die op langere termijn moet worden betaald.

De Wet Financiering decentrale overheden staat een kasgeldlimiet toe van 8,5 procent van het begrotingstotaal. Voor 2020 betekent dit een limietbedrag van afgerond 10.790.000 euro voor korte financiering. Wanneer de gemeente de kasgeldlimiet voor het derde achtereenvolgende kwartaal overschrijdt, moet een plan ter goedkeuring aan de provincie Gelderland worden voorgelegd waarin staat hoe en binnen welke termijn de overschrijding ongedaan wordt gemaakt. Gezien de historisch lage rente op kort geld (< 0%) wordt de kasgeldlimiet zo goed mogelijk benut.

Bedragen x € miljoen

Kasgeldlimiet voor het begrotingsjaar 2020	Kw. 1	Kw. 2	Kw. 3	Kw. 4
Totaal netto vlottende schuld	10,8	10,8	10,8	10,8
Toegestane kasgeldlimiet	10,8	10,8	10,8	10,8
Ruimte (+)/ Overschrijding (-)	-	-	-	-

2 Renterisiconorm

De renterisiconorm geeft het renterisico op de bestaande langlopende schuld weer. We berekenen het door het bedrag van de bestaande langlopende schuld dat we binnen een gegeven jaar verplicht moeten aflossen of waarvan we de rente moeten herzien, te delen door het begrotingstotaal. De renteherzieningen mogen niet meer bedragen dan 20 procent van het begrotingstotaal met een minimum van 2,5 miljoen euro. Het doel van de normering is dat de gemeente tot een zodanige opbouw van de leningenportefeuille komt, dat het renterisico uit hoofde van de renteaanpassingen en de herfinanciering van leningen in voldoende mate wordt beperkt.

Het gaat erom tot een spreiding in de leningenportefeuille te komen op zo'n manier dat herfinanciering (tegen een hoger rentepercentage) niet tot grote renteveranderingen leidt. Hiermee wordt een kader bij de beoordeling van het financieringsbeleid geboden.

Bedragen x € miljoen

Renterisiconorm en renterisico vaste schulden per 1 -1	2020	2021	2022	2023
Begrotingstotaal	126,9	124,8	120,6	118,6
Vastgesteld percentage	20%	20%	20%	20%
Renterisiconorm	25,4	25,0	24,1	23,7
Maximaal risico op vaste schuld	17,1	4,5	4,4	3,7
Ruimte (+)/ Overschrijding (-)	8,3	20,5	19,7	20,0

3 Renteschema

Bedragen x €1.000

Rente toerekening 2020	Boekwaarde per 31-12-2020
De externe rentelasten over korte en lange financiering	1.803
De externe rentebaten	-204
Totaal door te rekenen externe rente	1.599
De rente doorberekend aan de grondexploitatie	-927
Rente projectfinanciering toegerekend aan betreffend taakveld	-
Saldo door te rekenen externe rente	672
Rente over eigen vermogen	1.003
Rente over voorzieningen	167
De aan taakvelden (programma's) toe te rekenen rente	1.842
Overige kosten	23
De werkelijk aan taakvelden toegerekende rente	-2.072
Totaal	-207

4 EMU saldo

Het EMU-saldo is het verschil van inkomsten en uitgaven van de overheid. Binnen de Europese Unie geldt dit cijfer als een belangrijke indicator om de gezondheid van de overheidsfinanciën te kunnen bepalen. Onze inkomsten en uitgaven tellen mee bij het bepalen van het EMU-saldo van Nederland. Er is een verschil tussen het exploitatiesaldo en het EMU-saldo. In het EMU-saldo zijn investeringsuitgaven en aan- en verkopen van grond opgenomen. Maar geen afschrijvingen en toevoegingen aan reserves en voorzieningen. Dit is wel het geval in het exploitatiesaldo.

Onderstaande tabel toont het effect van West Betuwe op het EMU-saldo van Nederland. Hieruit blijkt dat wij vooral in de jaren 2019 en 2020 een (flinke) negatieve invloed hebben op het EMU-saldo van Nederland. Dat komt door de grote investeringen die we in deze jaren hebben gepland (met name de restantkredieten uit de 3 voormalige gemeenten). Door deze grote investeringen in onder andere grond en (school-)gebouwen stijgt onze externe schuld ook sterk in deze jaren. In de tabel geeft een negatieve mutatie aan dat de mutatie een verlagend effect heeft op het EMU-saldo. Anderzijds heeft een positieve mutatie een verhogend effect op het EMU-saldo.

		Bedragen x €1.000				
		Begroting				
		2019	2020	2021	2022	2023
1.	(+) Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves	-2.668	-859	1.881	-1.339	-1.158
2.	(-) Mutatie (im)materiële vaste activa	12.536	2.644	-1.578	-3.703	-2.662
3.	(+) Mutatie voorzieningen	-639	137	880	474	613
4.	(-) Mutatie voorraden (inclusief bouwgronden in exploitatie)	4.083	-1.123	-3.973	-4.660	-4.430
5.	(-) Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en (im)materiële vaste activa	0	0	0	0	0
Berekend EMU-saldo		-19.926	-2.243	8.312	7.498	6.547

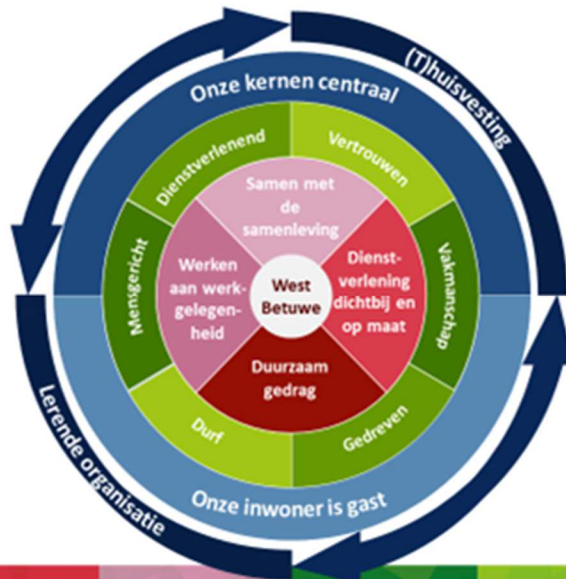
Het EMU-saldo van de gemeente bedraagt in 2020 2.243.000 euro negatief. Voor 2020 geldt voor de gemeente West Betuwe een individuele referentiewaarde (= gemeentelijk aandeel in het totale "maximum" voor alle gemeenten) van 4.938.000 euro, zodat wij nog 2.695.000 euro onder deze ruimte blijven.

Bedrijfsvoering

De ambitie van West Betuwe

De ambtelijke organisatie van West Betuwe staat dicht bij de samenleving. We stimuleren initiatieven, maken deze mogelijk en laten ze soms ook los. We zijn zichtbaar, aanspreekbaar en nemen de inwoners serieus. We zorgen voor persoonlijke contacten, zetten ons in voor goede relaties en streven naar een uitmuntende (digitale) dienstverlening. Onze kernen staan centraal, dus werken wij gebiedsgericht. Dit houdt in dat we in de leefomgeving naar problemen en kansen kijken en op basis daarvan handelen. Daarbij willen we mensen verbinden, stimuleren dat zij meedoen en samenwerking met partners versterken. Voor alles gaat het erom de dynamiek en de kracht van de samenleving te gebruiken. Naast gebiedsgericht werken willen we West Betuws werken. Kernbegrippen daarbij zijn: onafhankelijk van plaats en tijd werken, snel en efficiënt werken, vraag- en oplossingsgericht werken, samenwerken op basis van vertrouwen, sturen op resultaat en duidelijke antwoorden geven. Onze inwoner is gast. Hiervoor hebben we inlevingsvermogen, dienstbaarheid en gastvrijheid in ons DNA. Voor de organisatie zelf betekent dit dat medewerkers zich voortdurend verbeteren en blijven ontwikkelen en dat de huisvesting faciliterend is aan de doelstellingen voor de manier van werken. Het geheel wordt samengevat met de term West Betuws Werken, een manier van werken die typisch is voor de gemeente West Betuwe en die aansluit op het bovengenoemde. Op het gebied van de bedrijfsvoering hebben wij een aantal taken uitbesteed aan de Bedrijfsvoeringsorganisatie West Betuwe, hierin ontwikkelen wij samen met de partners Culemborg en Tiel de bedrijfsvoering verder door.

**West
Betuws
Werken**
Wat is het?

GEMEENTE
**WEST
BETUWE**

Personeelsbijeenkomst 11 april 2019

4

Beleidskaders

De belangrijkste beleidskaders voor de bedrijfsvoering van West Betuwe zijn in de volgende documenten vastgelegd:

- 'Besturen en organiseren in West Betuwe': het realiseren van de ambities van de nieuwe gemeente en het vormgeven van de nieuwe organisatie vraagt om een stevig fundament. Dit document beschrijft dat fundament.
- 'Memo gebiedsgericht werken': de gemeente West Betuwe wil in directe verbinding met haar samenleving staan en de kracht uit de samenleving benutten. Om dit te verwezenlijken, gaat West Betuwe 'gebiedsgericht werken'. Dit memo geeft een eerste uitwerking van deze werkwijze. Het is een groeidocument dat op basis van kennis en ervaring zal worden aangevuld en verfijnd.
- 'Dienstverlening in West Betuwe: het dienstverleningsconcept': in dit document staan de uitgangspunten van onze dienstverlening. Het beschrijft wat onze ambitie betekent voor de houding en het gedrag van medewerkers, bestuurders en raadsleden. We leggen vast wat inwoners, ondernemers, het maatschappelijk middenveld en bezoekers ervan gaan merken

Wat willen we bereiken ?

Thema	Doel	Resultaat	Wat gaan we er voor doen ?
Dienstverlening dichtbij en op maat	Van tijdelijke huisvesting naar een definitief centraal onderkomen.	Kredietvotering voor definitieve huisvesting in 2 ^e kwartaal 2020.	Opstellen definitief ontwerp inclusief inrichting terrein ten behoeve van vaststelling in het 2 ^e kwartaal 2020. Afronden omgevingsvergunning en planologische procedures 2 ^e en 3 ^e kwartaal 2020.
		Start uitvoering bouwwerkzaamheden in 3 ^e kwartaal 2020.	Voorbereiding en besluitvorming tijdelijke huisvesting tijdens bouwperiode. Aanbesteding bouw gericht op start bouw in 3 ^e kwartaal 2020.
	Centrale huisvesting buitendienst.	Besluitvorming raad over ontwerp en beschikbaar stellen krediet 1 ^e kwartaal 2020.	Opstellen en vaststellen definitief programma van eisen. Selecteren architect.
		Aanbesteding en start werkzaamheden 2 ^e kwartaal 2021.	Maken definitief ontwerp inclusief inrichting terrein. Doorlopen planologische procedure en omgevingsvergunning.
Evaluatie BWB	Een beschikbaar evaluatierapport in het 4 ^e kwartaal 2020.	Evalueren dienstverlening BWB op het gebied van financiën. Onderzoeken effecten uitbesteding juridische zaken en facilitaire zaken aan BWB. Samenvatten van de resultaten van de evaluatie en de onderzoeken in het evaluatierapport.	

Informatiebeveiliging

De taken op het gebied van informatiebeveiliging hebben wij samen met onze partnergemeenten Culemborg en Tiel belegd bij de Bedrijfsvoeringsorganisatie West-Betuwe. Doel voor 2020 is het verder professionaliseren van de informatiebeveiliging.

Beoogd resultaat

Het beoogd resultaat is een geprofessionaliseerde informatiebeveiliging die in ieder geval voldoet aan de minimale eisen uit de nieuwe richtlijn voor informatieveiligheid, de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO). Dit geldt zowel voor de technische als organisatorische en menselijke aspecten (bewustwording) rondom informatieveiligheid.

Activiteiten

Vanuit het implementatietraject BIO zullen diverse projecten worden uitgevoerd waar zowel de gemeente als de Bedrijfsvoeringsorganisatie West-Betuwe inspanning moeten leveren om de informatiebeveiliging verder te professionaliseren.

In 2020 blijven we investeren in het risicobewustzijn op het gebied van informatieveiligheid en privacy bij zowel ambtenaren, college als raad. Naast het gebruik van e-learnings worden er sessies gehouden en ludieke acties opgezet.

In 2020 zal ook een nieuw informatiebeveiligingsbeleid gemaakt worden. Het huidige beleid is vastgesteld tot en met eind 2020.

Risico's

Risico's die het gewenste resultaat mogelijk in de weg staan zijn capaciteit en budget. Het implementeren van de BIO wordt projectmatig opgepakt.

Verbonden partijen

Doel

Het is gewenst dat in de programmabegroting en in de jaarstukken aandacht wordt besteed aan rechtspersonen waarmee de gemeente een bestuurlijke en financiële band heeft, vanwege de bestuurlijke, beleidsmatige en financiële belangen en de mogelijke risico's. Het gaat daarbij om deelnemingen (vennootschappen), gemeenschappelijke regelingen (samenwerkingsverbanden) en overige samenwerkingsvormen, bijvoorbeeld stichtingen en verenigingen. Er wordt niet over alle partijen gerapporteerd waarmee de gemeente op enigerlei wijze verbonden is, maar alleen over partijen waarin de gemeente een bestuurlijk én financieel belang heeft. Over partijen waarin de gemeente West Betuwe alleen een financieel belang heeft, wordt in deze paragraaf dus niet gerapporteerd.

Er is sprake van een bestuurlijk belang indien er zeggenschap door middel van stemrecht bestaat of wanneer de gemeente in het bestuur van de desbetreffende organisatie wordt vertegenwoordigd. Er is sprake van een financieel belang wanneer een ter beschikking gesteld bedrag niet verhaalbaar is bij een faillissement of als er financiële aansprakelijkheid bestaat indien de desbetreffende partij haar verplichtingen niet nakomt (conform artikel 1 van het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten).

De gemeenteraad kan op verbonden partijen toezicht uitoefenen door middel van toezichtsarrangementen. De politiek bestuurlijke wenselijkheid van een toetsingskader wordt aan de nieuwe gemeenteraad overgelaten.

Risicoprofielen van verbonden partijen

De verbonden partijen van de gemeente West Betuwe lopen sterk uiteen in (financiële) omvang en vorm. Hierdoor variëren de bestuurlijke en financiële belangen en ook de risico's. Bij het opstellen van de begroting wordt het risicoprofiel van een verbonden partij ingeschat. Door aan verbonden partijen met een hoog risicoprofiel extra aandacht te besteden, kan de gemeente de kansen en bedreigingen bij deze verbonden partijen tijdig signaleren en daar adequaat op reageren.

Het risicoprofiel van een verbonden partij is op actuele bestuurlijke en financiële risico's gebaseerd en komt op basis van een risicoanalyse tot stand. Hoe groter het bestuurlijke of financiële risico is, hoe intensiever de sturing op de verbonden partij is. Dat heeft ook tot gevolg dat de gemeenteraad navenant meer informatie over een verbonden partij met een hoog bestuurlijk of financieel risico krijgt. Op basis van de financiële gegevens kan de risicoindeling als volgt worden weergegeven:

		Bestuurlijk risico		
		Laag	Gemiddeld	Hoog
Financieel risico	Laag	Regionaal Archief Rivierenland Natuur- en recreatieschap Lingegebied NV's: Aliander, Eneco, Stedin, Vitens NV Bank Nederlandse Gemeenten BV Merwede Lingelijn Beheer. Stichting Openbaar Onderwijs Alblasserwaard en VijfHeerenlanden	Belastingsamenwerking Rivierenland	Stichting Logistiek Hotspot
	Gemiddeld		Omgevingsdienst Rivierenland Regio Rivierenland	Bedrijfsvoeringsorganisatie West Betuwe GGD Gelderland-Zuid
	Hoog			Avri Werkzaak Rivierenland Avres Veiligheidsregio Gelderland-Zuid

Verbonden Partij	Financieel Risico	Bestuurlijk risico	Toelichting
Gemeenschappelijke Regelingen			
Regio Rivierenland	Laag (gedelegeerde taak) Gemiddeld (DVO)	Gemiddeld	Nieuw beleid bij gedelegeerde taken beperkt; risico zit in DVO's (Dienstverleningsovereenkomsten); Bestuurlijk: Regionale beleidsvoorbereiding is politiek gevoelig; beperkte gevolgen voor inwoners en ondernemers
Avri	Hoog	Hoog	Reserve inzameling huishoudelijk afval is (te) laag, Bestuurlijk: draagvlak is een probleem t.a.v. ondergronds inzamelen en verhoging van tarieven.
Werkzaam Rivierenland	Hoog	Hoog	Financieel: GR Werkzaam Rivierenland bestaat nog niet zo lang; Bestuurlijk: kwetsbare doelgroepen
Avres	Hoog	Hoog	Mogelijke financiële perikelen door een aantal herindelingen in die regio; Bestuurlijk: kwetsbare doelgroepen
Bedrijfsvoeringsorganisatie West-Betuwe	Gemiddeld	Hoog	Bestuurlijk een gevoelig dossier.
GGD Gelderland Zuid	Gemiddeld/Hoog	Hoog	Financiële lasten Veilig thuis; Bestuurlijk: Veilig thuis blijft een gevoelig onderdeel
Veiligheidsregio Gelderland Zuid	Hoog	Hoog	Groot risico op verhoging gemeentelijke bijdragen; reserves laag.
Omgevingsdienst Rivierenland	Gemiddeld	Gemiddeld	Uitvoeringsorganisatie; de kosten zijn inzichtelijk; kans op onverwachte uitgaven is klein; bestuurlijk risico zit in de kwaliteit van de dienstverlening
Regionaal archief Rivierenland	Laag	Laag	
Belastingsamenwerking Rivierenland	Laag	Gemiddeld	Bestuurlijk risico is gemiddeld omdat de inning van lokale belastingen gevoelig ligt bij de inwoners. (In Geldermalsen krijgt BSR relatief veel aandacht bij de bespreking van rapportages over verbonden partijen, ondanks laag arrangement/c.q. risico.
Natuur- en Recreatieschap Lingegebied	Laag	Laag	Recreatietaak is geprivatiseerd. Gaat West Betuwe een rol spelen in Raad van Commissarissen? Wellicht van invloed op Bestuurlijk risico.
Recreatieschap Nederrijn, Lek en Waal	Laag	Laag	Recreatietaak is geprivatiseerd. Gaat West Betuwe een rol spelen in Raad van Commissarissen? Wellicht van invloed op Bestuurlijk risico.

Verbonden Partij	Financieel Risico	Bestuurlijk risico	Toelichting
NV's en BV's			
NV Alliander	Laag	Laag	
NV Stedin	Laag	Laag	
NV Vitens	Laag	Laag	
NV Eneco	Laag	Laag	
NV Bank Nederlandse Gemeenten	Laag	Laag	
Merwede-Lingelijn (M.L.L.) Beheer BV	Laag	Laag	
Verenigingen en Stichtingen			
Stichting Logistieke Hotspot	Laag	Hoog	Bestuurlijk gevoelig dossier.
Stichting Openbaar Onderwijs Alblasserwaard en Vijfheerenlanden	Laag	Laag	

Toezichtsregime

Betrokkenheid bij verbonden partijen maakt de afstand kleiner en maakt het werkterrein bekender. Voorgesteld wordt de verbonden partijen elk kwartaal een vast agendapunt te laten zijn in één van de voorbereidende vergaderingen. Op hoofdlijnen wordt per verbonden partij middels een kwartaal rapportage gerapporteerd over wat er zich heeft afgespeeld en afhankelijk van het gekozen toezichtsarrangement wordt deze rapportage uitgebreider.

Per verbonden partij worden de volgende toezichtsarrangement toegepast.

GEMEENSCHAPPELIJKE REGELINGEN	TOEZICHTSARRANGEMENT:
Afvalverwerking Rivierenland (Avri)	3
Werkzaak Rivierenland	3
Avres	3
Bedrijfsvoeringsorganisatie West Betuwe (BWB)	3
GGD Gelderland-Zuid (GGD) incl. Veilig Thuis	3
Veiligheidsregio Gelderland-Zuid (VRGZ)	3
Regio Rivierenland	2
Omgevingsdienst Rivierenland (ODR)	2
Regionaal Archief Rivierenland (RAR)	1
Belastingsamenwerking Rivierenland (BSR)	1
BESLOTEN VENNOOTSCHAP	
Natuur- en Recreatieschap Lingebied (Uiterwaard BV)	1
Merwede Lingelijn B.V.	1
STICHTING	
Stichting Logisiteke Hotspot (SLH)	3

Verbonden partijen

Gemeenschappelijke regelingen

Regio Rivierenland	
Vestigingsplaats	Tiel
Doel	Regio Rivierenland is een gemeenschappelijke regeling van acht gemeenten waarbinnen op regionaal niveau voor de gemeenten taken worden uitgevoerd op het gebied van algemeen bestuur, verkeer, vervoer en waterstaat, economische zaken, onderwijs, cultuur en recreatie, sociale voorzieningen en maatschappelijke dienstverlening, volksgezondheid en milieu en ruimtelijke ordening en volkshuisvesting. De gemeenschappelijke regeling voert zowel uitvoeringstaken als (strategische)beleidstaken uit.
Deelnemers/betrokken partijen	De raden, colleges en burgemeesters van de gemeenten Buren, Culemborg, Maasdriel, Neder-Betuwe, Tiel, West Betuwe, West Maas en Waal en Zaltbommel.
Bestuurlijk belang	Alle gemeenten zijn vertegenwoordigd in het algemeen bestuur (AB). Het AB bestaat uit acht leden en een voorzitter. Elke gemeente heeft één zetel. De AB-leden hebben stemrecht in de omvang waarin het inwoneraantal van de gemeente die zij vertegenwoordigen zich verhoudt tot het inwoneraantal van alle deelnemende gemeenten gezamenlijk. Er wordt afgerond op honderdtallen inwoners. Voorzitter van het AB is een gemeenschappelijk lid, dat door alle gemeenten gezamenlijk wordt aangewezen. De voorzitter van het AB heeft één stem in het AB. Het dagelijks bestuur (DB) bestaat uit tenminste drie leden, waaronder de voorzitter van het AB. Deze is ook voorzitter van het DB. Het AB wijst uit zijn midden ten minste twee leden aan als leden van het DB.
Programma	Programma 1
Relatie met programma	Regio Rivierenland is opgenomen onder programma 1 (Bestuur en ondersteuning). Daarnaast is er een relatie met programma 3 (Verkeer, vervoer en waterstaat) ten aanzien van (basis)mobilititeit en verkeersveiligheid; met programma 4 (Economie) voor de economische speerpunten agribusiness, economie en logistiek, breedband en recreatie en toerisme; met programma 5 (Onderwijs) voor onder andere de leerplicht; met programma 7 (Sociaal domein en volksgezondheid) voor leefbaarheid en sociaal domein (Wmo en jeugd); met programma 9 (Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing) ten aanzien van de speerpunten op het gebied van wonen.

Risico's	Om het inzicht in de bestaande en toekomstige financiële risico's te versterken, evenals in de mate waarin deze door reserves zijn afgedekt, heeft het Regiokantoor in 2013 een onderzoeksrapport 'Risico's bij Regio Rivierenland' laten opstellen. In algemene zin kan worden gesteld dat er bij Regio Rivierenland geen (grote) risico's zijn die om directe aanpassing in de bedrijfsvoering vragen. Mede op basis van de uitkomsten van de risico-inventarisatie en de adviezen in het onderzoeksrapport is in 2013 een algemene reserve van € 474.000 gevormd voor het afdekken van deze (financiële) risico's. Voor het opvangen van tekorten (en overige financiële risico's) bij de uitvoering van contractactiviteiten (programma 2 Contractgestuurde dienstverlening) is een risicoreserve gevormd. Deze reserve is bedoeld om tegenvallende resultaten en een wegvallende vraag op flexibele taken te kunnen opvangen. Een reserve van maximaal 30 procent van het totaal van de opbrengsten uit dienstverleningsovereenkomsten wordt voldoende geacht om de bedrijfsvoeringsrisico's te kunnen opvangen. In het uiterste geval zijn gemeenten als eigenaar van Regio Rivierenland verantwoordelijk voor tekorten die niet uit de gevormde reserves kunnen worden gedekt. Regio Rivierenland is met Avri in overleg over de beëindiging van de ICT-dienstverlening aan Avri. De financiële consequenties voor beide partijen zijn (nog) niet inzichtelijk. Uit de begroting van Regio Rivierenland blijkt dat de reserves de komende jaren worden afgebouwd en voor de dekking van lasten worden ingezet. Daarvoor zijn die reserves ook gevormd. Dit betekent dat er een geleidelijke verschuiving van financiering met eigen financieringsmiddelen (reserves) naar externe financiering plaatsvindt. Hierdoor nemen de (externe) rentelasten toe. Zolang de marktrente op de huidige lage stand blijft, zal het effect op de gemeentelijke bijdrage beperkt blijven.					
Risicoprofiel	Middel					
Financieel belang (x € 1.000)	Geraamde bijdrage 2020	Geraamde bijdrage 2019	Begroot Eigen vermogen		Begroot Vreemd vermogen	
			31-12-2019	31-12-2020	31-12-2019	31-12-2020
	426	408	2.388	2.388	5.322	5.049
Toelichting financieel belang	De geraamde bijdrage heeft betrekking op de (uniforme) basistaken.					

Avri						
Vestigingsplaats	Geldermalsen					
Doel	Avri is een gemeenschappelijke regeling van acht gemeenten die taken uitvoert op het gebied van afvalinzameling en afvalbeheer, het beheer van de openbare ruimte en toezicht en handhaving van de openbare ruimte.					
Deelnemers/betrokken partijen	De raden en colleges van de gemeenten Buren, Culemborg, Maasdriel, Neder-Betuwe, Tiel, West Betuwe, West Maas en Waal en Zaltbommel.					
Bestuurlijk belang	Alle deelnemende gemeenten zijn vertegenwoordigd in het algemeen bestuur (AB). Het AB bestaat uit acht leden. Elk AB-lid heeft één stem. Het AB besluit bij volstrekte meerderheid van stemmen, tenzij anders is bepaald. Het dagelijks bestuur (DB) bestaat uit de voorzitter en twee leden uit het AB, die door het AB worden aangewezen. Raadsleden hebben geen zitting in het AB. Voorafgaand aan elke AB-vergadering wordt een Platformbijeenkomst belegd, waarin de raadsleden van de deelnemende gemeenten wensen en bedenkingen kunnen uiten met betrekking tot de agenda van de desbetreffende AB-vergadering.					
Programma	Programma 8					
Relatie met programma	Avri is opgenomen onder programma 8 (Duurzaamheid en milieu) vanwege de basistaak van Avri, het ophalen van huishoudelijk afval. De gemeente West Betuwe neemt geen plustaken van Avri af. Dat betekent dat het beheer van de openbare ruimte en het toezicht en de handhaving in de openbare ruimte niet door Avri wordt uitgevoerd.					
Risico's	Door het besluit van het AB van de Regio/Avri ten aanzien van de inzet van de voorziening Basispakket / Afvalstoffenheffing komt de bodem van deze voorziening in zicht. Door het sluiten van de stortplaats en de overdracht aan de provincie, kan deze voorziening op termijn wel weer aangroeien. In 2019 is er incidenteel mogelijk een tekort in de voorziening om eventuele tegenvallers op te vangen. Het risicoprofiel voor 2020 bedraagt € 4.908.000, terwijl er een weerstandsvermogen van € 1.329.000 aanwezig is. Op termijn (2023) daalt naar verwachting het risicoprofiel. Dit heeft tot gevolg dat de bestuurlijke risico's zijn toegenomen.					
Risicoprofiel	Hoog					
Financieel belang (x € 1.000)	Geraamde bijdrage 2020	Geraamde bijdrage 2019	Begroot Eigen vermogen		Begroot Vreemd vermogen	
			31-12-2019	31-12-2020	31-12-2019	31-12-2020
	0	0	1.453	1.231	44.395	43.035
Toelichting financieel belang	De activiteiten van Avri worden uit de afvalstoffenheffing gefinancierd. Dat betekent dat de gemeente West Betuwe een indirect financieel belang in de gemeenschappelijke regeling heeft.					

Werkzaam Rivierenland						
Vestigingsplaats	Tiel					
Doel	Streven naar een zo hoog mogelijke arbeidsparticipatie van de inwoners van de deelnemende gemeenten en, indien nodig, het verstrekken van uitkeringen aan de doelgroep voor de kosten van levensonderhoud. De gemeenschappelijke regeling voert de wettelijke taken uit die deelnemers hebben op grond van de Participatiewet, met uitzondering van bijzondere bijstand.					
Deelnemers/betrokken partijen	De colleges en burgemeesters van de gemeenten Buren, Culemborg, Maasdriel, Neder-Betuwe, Tiel, West Betuwe, West Maas en Waal en Zaltbommel.					
Bestuurlijk belang	Het Algemeen Bestuur (AB) bestaat uit 8 leden: 1 lid per deelnemende gemeente. Elk lid heeft 1 stem. Besluiten worden genomen bij gewone meerderheid, tenzij anders is geregeld. Het DB bestaat uit 3 leden, aan te wijzen uit het AB.					
Programma	Programma 7					
Relatie met programma	De GR is opgenomen onder programma 7 (Sociaal Domein en Volksgezondheid). Er is ook een relatie met Programma 4 (Economie) in verband met de het bereiken van een zo hoog mogelijke arbeidsparticipatie.					
Risico's	In de begroting van Werkzaam Rivierenland is geen post voor onvoorziene uitgaven (structurele risico's) opgenomen. De hoogte van het weerstandsvermogen om de financiële risico's op te vangen wordt bepaald door het risicoprofiel van de GR en de kaders die het bestuur stelt. Artikel 30 van de GR schrijft voor dat het weerstandsvermogen maximaal 3% bedraagt van de jaarlijkse exploitatielasten. In beginsel wordt dit vermogen gevormd door voordelige jaarrekeningresultaten hiervoor (gedeeltelijk) te bestemmen. Eind 2020 zou het plafond maximaal circa € 2,8 miljoen mogen bedragen. Om de risico's van de GR in kaart te brengen is eind 2017 een risicoprofiel door de GR opgesteld. Uit de inventarisatie zijn in totaal 41 risico's in beeld gebracht en beoordeeld. Om de in kaart gebrachte risico's af te dekken, zou de GR een fors hogere weerstandscapaciteit moeten hebben. Hierop is binnen de GR nog een verdere verfijnings- en verdiepingsslag noodzakelijk, samen met de controllers van de deelnemende gemeenten. Een aantal van de belangrijkste risico's zijn:- Het verlies van grote werkgevers;- Groei van niet plaatsbare mensen;- Debiteurenbeheer niet actueel;- Te weinig geschikt aanbod voor de vraag;- Verandering van wetgeving en of verandering beleid van gemeenten. Het gaat om een kwetsbare doelgroep. Het risicoprofiel 2020 bedraagt € 3,05 miljoen, terwijl er aan weerstandsvermogen naar verwachting € 1,1 miljoen aanwezig is.					
Risicoprofiel	Hoog					
Financieel belang (x € 1.000)	Geraamde bijdrage 2020	Geraamde bijdrage 2019	Begroot Eigen vermogen		Begroot Vreemd vermogen	
			31-12-2019	31-12-2020	31-12-2019	31-12-2020
	1.413	748	2.039	2.039	4.613	4.613
Toelichting financieel belang	De geraamde bijdrage betreft de deelnemersbijdrage in het programma Bedrijfsvoering en zijn dus exclusief de lasten van de verstrekkingen.					

Bedrijfsvoeringsorganisatie West-Betuwe						
Vestigingsplaats	Culemborg					
Doel	Het behartigen van de gemeenschappelijke belangen van de deelnemende gemeenten op het terrein van de bedrijfsvoeringstaken met als doel het verlagen van kosten, het verhogen van de kwaliteit, het verminderen van de kwetsbaarheid en het bieden van kansen aan medewerkers.					
Deelnemers/betrokken partijen	De colleges van de gemeenten Culemborg, Tiel en West Betuwe.					
Bestuurlijk belang	De colleges zijn vertegenwoordigd in het bestuur van de bedrijfsvoeringsorganisatie. Het bestuur telt drie zetels. Elke deelnemer heeft 1 stem. Besluiten worden genomen bij gewone meerderheid. De gemeenschappelijke regeling voert haar taak in mandaat uit.					
Programma	Programma 1					
Relatie met programma	Deze GR is opgenomen onder programma 1.					
Risico's	Door de GR zijn de volgende 3 risico's in beeld gebracht:- Langdurig ziekteverzuim. Er is binnen de begroting geen budget voor het inhuren van externen voor de vervanging van langdurig zieken. Bij langdurige ziekte is vervanging noodzakelijk, wanneer de uitvoering van wettelijke taken in gevaar komt.- Cao en premiestijgingen. Er is in de begroting rekening gehouden met een stijging van de salarissen in 2019 en 2020 met 3%. De effecten van de nieuwe cao zijn nog niet in de begroting verwerkt. Het laatste risico is dat er onvoldoende (financiële) middelen zijn om de taken uit te voeren.					
Risicoprofiel	Hoog					
Financieel belang (x € 1.000)	Geraamde bijdrage 2020	Geraamde bijdrage 2019	Begroot Eigen vermogen		Begroot Vreemd vermogen	
			31-12-2019	31-12-2020	31-12-2019	31-12-2020
	4.874	4.612	0	0	566	209
Toelichting financieel belang	De geraamde bijdrage 2020 is gebaseerd op de begroting 2020 van BWB.					

GGD Gelderland-Zuid						
Vestigingsplaats	Nijmegen					
Doel	Het behartigen van de gemeenschappelijke belangen van de deelnemende gemeenten op het terrein van de openbare gezondheidszorg en het uitvoeren van taken die in wet- en regelgeving aan de gemeenten of de GGD'en zijn opgedragen.					
Deelnemers/betrokken partijen	De raden, colleges en burgemeesters van de gemeenten Berg en Dal, Beuningen, Buren, Culemborg, Druten, Heumen, Maasdriel, Neder-Betuwe, Nijmegen, Tiel, West Betuwe, West Maas en Waal, Wijchen en Zaltbommel.					
Bestuurlijk belang	Alle gemeenten zijn vertegenwoordigd in het Algemeen Bestuur; het Algemeen Bestuur telt 14 zetels. Het stemgewicht per gemeente wordt jaarlijks bepaald op basis van het inwonertal op 1 januari van het voorafgaande jaar, zoals opgenomen in de bevolkingsstatistiek van het CBS. Het AB wijst uit zijn midden een voorzitter aan. Het Dagelijks bestuur bestaat uit de voorzitter van het AB en minimaal vier andere leden. Deze worden aangewezen door het AB. Daarnaast kunnen maximaal drie leden van het DB worden aangewezen van buiten de kring van het algemeen bestuur.					
Programma	Programma 7					
Relatie met programma	Deze GR is opgenomen onder programma 7 (Sociaal domein en Volksgezondheid). De GR heeft ook een relatie met Programma 2 (Veiligheid). De GGD Gelderland-Zuid speelt een rol bij de rampenbestrijding. Daarnaast zijn er nog relaties met de programma 5 (Onderwijs).					
Risico's	Het totale verwachte risico van de GGD Gelderland-Zuid bedraagt nu € 1.929.000. Als streefwaarde voor de algemene reserve wordt, op basis van de door het Algemeen Bestuur op 12 december 2014 vastgestelde beleid, een bedrag berekend van circa € 1.124.000, terwijl eind 2019 er naar verwachting een bedrag van € 514.000 aanwezig is. Doordat de risico's van de GGD de algemene reserve overstijgen, is het advies aan de deelnemende gemeenten om te overwegen voor dat deel een bedrag (naar rato) op te nemen in de eigen paragraaf weerstandsvermogen.					
Risicoprofiel	Hoog					
Financieel belang (x € 1.000)	Geraamde bijdrage 2020	Geraamde bijdrage 2019	Begroot Eigen vermogen		Begroot Vreemd vermogen	
			31-12-2019	31-12-2020	31-12-2019	31-12-2020
	1.762	1.723	514	514	6.631	10.341
Toelichting financieel belang	De geraamde bijdrage voor 2020 betreft de geraamde bijdrage volgens de (gewijzigde) begroting 2020 van de GR voor de uitvoering van de wettelijke (uniforme) taken.					

Veiligheidsregio Gelderland-Zuid						
Vestigingsplaats	Nijmegen					
Doel	De Veiligheidsregio Gelderland-Zuid levert brandweezorg, geneeskundige hulpverlening en de voorbereiding en coördinatie van de rampenbestrijding en crisisbeheersing.					
Deelnemers/betrokken partijen	De colleges van burgemeesters van de gemeenten Berg en Dal, Beuningen, Buren, Culemborg, Druten, Heumen, Maasdriel, Neder-Betuwe, Nijmegen, Tiel, West Betuwe, West Maas en waal, Wijchen en Zaltbommel.					
Bestuurlijk belang	Alle gemeenten worden door de burgemeester in het algemeen bestuur (AB) vertegenwoordigd. Het AB telt 14 zetels. Alle leden hebben één stem, tenzij het AB een besluit neemt over de jaarrekening, begroting of een begrotingswijziging. Daarvoor geldt een gewogen stemrecht per 20.000 inwoners, waarbij elke gemeente minimaal één stem heeft. De burgemeester van Nijmegen is uit hoofde van zijn functie van korpsbeheerder zowel voorzitter van het algemeen bestuur als het dagelijks bestuur (DB). Het DB bestaat uit zes leden.					
Programma	Programma 2					
Relatie met programma	De Veiligheidsregio Gelderland-Zuid is onder programma 2 (Veiligheid) opgenomen.					
Risico's	In 2014 is door de Veiligheidsregio Gelderland-Zuid een nieuwe nota 'Risicomanagement, voorzieningen en weerstandsvermogen' opgesteld, waarover het bestuur op 12 februari 2015 een besluit heeft genomen. De programmabegroting van de Veiligheidsregio Gelderland-Zuid is met inachtneming van dit beleid opgesteld. Voor de omvang van de algemene reserve Crisis- en rampenbestrijding wordt 5 procent van de omzet als streefwaarde genomen. Voor 2020 zou dit op een bedrag van € 2.454.000 uitkomen. In werkelijkheid is er € 1.537.000 aanwezig (3 procent van de omzet). De financiële problemen van de Veiligheidsregio Gelderland-Zuid heeft tot gevolg dat deze gemeenschappelijke regeling bestuurlijk een gevoelig dossier is geworden.					
Risicoprofiel	Hoog					
Financieel belang (x € 1.000)	Geraamde bijdrage 2020	Geraamde bijdrage 2019	Begroot Eigen vermogen		Begroot Vreemd vermogen	
			31-12-2019	31-12-2020	31-12-2019	31-12-2020
	3.941	3.806	3.203	3.203	66.097	68.929
Toelichting financieel belang						

Omgevingsdienst Rivierenland						
Vestigingsplaats	Tiel					
Doel	De Omgevingsdienst Rivierenland behartigt de belangen van de deelnemers ter zake van vergunningverlening, toezicht en handhaving in het kader van het omgevingsrecht. Daartoe hoort ook het belang van een goede samenwerking tussen de omgevingsdiensten in Gelderland.					
Deelnemers/betrokken partijen	De colleges van de gemeenten Buren, Culemborg, Maasdriel, Neder-Betuwe, Tiel, West Betuwe, West Maas en Waal en Zaltbommel en het college van gedeputeerde staten van de provincie Gelderland.					
Bestuurlijk belang	Alle deelnemers zijn met één lid in het algemeen bestuur (AB) vertegenwoordigd. Het AB bestaat uit negen leden. Deelnemers die zowel de milieutaken als de taken op het gebied van bouw en ruimtelijke ordening hebben ingebracht, hebben twee stemmen. De deelnemers die alleen de milieutaken hebben ingebracht, hebben één stem. Het AB wijst uit zijn midden een voorzitter aan. Het AB benoemt de leden van het dagelijks bestuur (DB). Het DB bestaat uit drie leden en de voorzitter van het AB. De gemeenschappelijke regeling voert haar taken in mandaat uit.					
Programma	Programma 9					
Relatie met programma	De Omgevingsdienst Rivierenland is onder programma 9 (Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing) opgenomen. Er is ook een relatie met programma 8 (Duurzaamheid en milieu) ten aanzien van de milieutaken.					
Risico's	Door het AB van de Omgevingsdienst Rivierenland is op 14 december 2015 de notitie 'Risicomanagement en bepaling van het weerstandsvermogen' vastgesteld. Op basis van deze notitie is een benodigd weerstandsvermogen van € 602.550 berekend. Dit komt overeen met de beschikbare weerstandscapaciteit. De voornaamste risico's zijn de beschikbaarheid van gekwalificeerd personeel, het wegvallen van subsidies en outputsturing.					
Risicoprofiel	Middel					
Financieel belang (x € 1.000)	Geraamde bijdrage 2020	Geraamde bijdrage 2019	Begroot Eigen vermogen		Begroot Vreemd vermogen	
			31-12-2019	31-12-2020	31-12-2019	31-12-2020
	3.031	3.089	1.109	1.076	7.268	6.943
Toelichting financieel belang						

Natuur- en Recreatieschap Lingegebied						
Vestigingsplaats	Kerk-Avezaath					
Doel	Het Natuur- en Recreatieschap Lingegebied houdt samen met het Recreatieschap Nederrijn, Lek en Waal en het Recreatieschap Over-Betuwe de B.V. Recreatiemaatschappij Rivierengebied in stand. Deze B.V. voert de publieke taken van de drie recreatieschappen uit. Deze publieke taken zijn het in stand houden, verbeteren en uitbreiden van de openbare recreatief-toeristische infrastructuur in het werkgebied van de recreatieschappen. Daarbij wordt tevens bescherming van het landschappelijk karakter van het gebied beoogd.					
Deelnemers/betrokken partijen	De raden, colleges en burgemeesters van de gemeenten Giessenlanden, Gorinchem, Leerdam en West Betuwe (voorheen Geldermalsen en Lingewaal).					
Bestuurlijk belang	De gemeenschappelijke regeling Natuur- en Recreatieschap Lingegebied heeft een algemeen bestuur (AB). Dit AB bestaat uit vier leden. Het dagelijks bestuur (DB) bestaat uit het AB. De drie recreatieschappen zijn aandeelhouders van de B.V. Recreatiemaatschappij Rivierengebied. Het doel van deze B.V. is drie werk-B.V.'s in stand te houden. Doel van de Avezaath B.V. is het verwerven, beheren en vervreemden van onroerende zaken. Doel van de Recreatie B.V. (Uit@waarde Events) is het verrichten van commerciële activiteiten, zoals het organiseren van evenementen, het ontwikkelen en organiseren van recreatiearrangementen en het ter beschikking stellen van recreatieterreinen en recreatiemiddelen. Doel van de Cellendonk B.V. is het detacheren van (tijdelijk) personeel bij de Recreatiemaatschappij of On Site Rivierengebied.					
Programma	Programma 6					
Relatie met programma	Het Natuur- en Recreatieschap Lingegebied is onder programma 6 (Sport, cultuur en recreatie) opgenomen. Er is ook een relatie met programma 4 (Economie) vanwege de recreatiemogelijkheden voor bewoners en toeristische activiteiten voor bedrijven.					
Risico's	-					
Risicoprofiel	Laag					
Financieel belang (x € 1.000)	Geraamde bijdrage 2020	Geraamde bijdrage 2019	Begroot Eigen vermogen		Begroot Vreemd vermogen	
			31-12-2019	31-12-2020	31-12-2019	31-12-2020
	0	0	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.
Toelichting financieel belang						

Regionaal Archief Rivierenland						
Vestigingsplaats	Tiel					
Doel	Doel van het Regionaal Archief Rivierenland is het gemeenschappelijk beheer van de archiefbewaarplaatsen van de deelnemers en van de archiefbescheiden die daar naartoe zijn overgebracht, evenals het toezicht op het beheer van de niet naar de archiefbewaarplaatsen overgebrachte archiefbescheiden.					
Deelnemers/betrokken partijen	Colleges van de gemeenten Buren, Culemborg, Maasdriel, Neder-Betuwe, Tiel, West Betuwe en Zaltbommel					
Bestuurlijk belang	Elke gemeente is met een lid in het algemeen bestuur (AB) vertegenwoordigd. Elk lid heeft één stem. Besluiten worden bij meerderheid van stemmen genomen, tenzij in de regeling anders is bepaald. Raadsleden hebben geen zitting in het AB, omdat zij geen bevoegdheden hebben overgedragen. De gemeenschappelijke regeling werkt met beeld- en oordeelvormende vergaderingen. In deze vergaderingen kunnen daarvoor aangewezen raadsleden en AB-leden gezamenlijk over de agendapunten van het algemeen bestuur overleggen. Deze vergadering vindt plaats voorafgaand aan de AB-vergadering, zodat de AB-leden de meningen uit de beeld- en oordeelvormende vergadering kunnen betrekken bij de afwegingen die zij in de AB-vergadering maken. Het dagelijks bestuur bestaat uit de voorzitter en twee andere leden die door en uit het AB worden aangewezen.					
Programma	Programma 6					
Relatie met programma	Het Regionaal Archief Rivierenland is onder programma 6 (Sport, cultuur en recreatie) opgenomen. Het Regionaal Archief Rivierenland beheert verschillende cultureel historische documenten, waaronder fotoarchieven. In die zin beheert het Regionaal Archief Rivierenland het cultureel erfgoed van de gemeente West Betuwe en de regio Rivierenland. Daarnaast is er ook een relatie met programma 1 (Bestuur en ondersteuning) ten aanzien van de archieffunctie.					
Risico's	Het weerstandsvermogen bedraagt € 309.742. De geïnventariseerde risico's zijn op de Adviesnota Weerstandsvermogen gebaseerd, die op 27 november 2014 door het AB is vastgesteld. In 2017 is de Update Risicomanagement en weerstandsvermogen vastgesteld. Het risicoprofiel bedraagt € 202.000. Met een weerstandsvermogen van € 350.000 komt de weerstandsratio uit op 1,53.					
Risicoprofiel	Laag					
Financieel belang (x € 1.000)	Geraamde bijdrage 2020	Geraamde bijdrage 2019	Begroot Eigen vermogen		Begroot Vreemd vermogen	
			31-12-2019	31-12-2020	31-12-2019	31-12-2020
	561	514	365	310	8.659	8.448
Toelichting financieel belang						

Belastingsamenwerking Rivierenland						
Vestigingsplaats	Tiel					
Doel	Het doel van Belastingsamenwerking Rivierenland (BSR) is samen te werken bij de heffing en invordering van de waterschapsbelastingen, afvalstoffenheffing en gemeentelijke belastingen, evenals bij de uitvoering van de Wet waardering onroerende zaken en het beheer en de uitvoering van de vastgoedinformatie.					
Deelnemers/betrokken partijen	De deelnemers zijn het dagelijks bestuur (DB) van Waterschap Rivierenland, het DB van de gemeenschappelijke regeling Avri en de colleges van de gemeenten Culemborg, Maasdriel, Montfoort, Tiel, West Betuwe, West Maas en Waal, Wijk bij Duurstede en IJsselstein.					
Bestuurlijk belang	Alle deelnemende bestuursorganen zijn in het algemeen bestuur (AB) vertegenwoordigd, waarbij Waterschap Rivierenland met twee leden is vertegenwoordigd. Alle deelnemers, met uitzondering van Waterschap Rivierenland, hebben één stem. De leden namens Waterschap Rivierenland hebben beiden twee stemmen. Het dagelijks bestuur (DB) bestaat uit de voorzitter en twee leden, door en uit het AB gekozen, waarbij ten minste één lid uit de vertegenwoordiging namens Waterschap Rivierenland wordt gekozen.					
Programma	Programma 10					
Relatie met programma	Deze gemeenschappelijke regeling is onder programma 10 (Financiering en algemene dekkingsmiddelen) opgenomen. Daarnaast is er een relatie met programma 8 (Duurzaamheid en milieu) voor de heffing en inning van de rioolheffing.					
Risico's	De incidentele weerstandscapaciteit van BSR is gelijk aan de post onvoorzien in de begroting. In 2009 is besloten dat er geen algemene reserve bij BSR zal worden gevormd. BSR heeft daardoor geen structurele weerstandscapaciteit. Voor eventuele risico's die niet in de begroting zijn opgenomen, en die niet uit de post onvoorzien kunnen worden gedragen, moeten deelnemers van BSR zelf een voorziening treffen. Risico's met betrekking tot de belastingopbrengsten behoren niet tot de bedrijfsrisico's van BSR, maar tot de bedrijfsrisico's van de deelnemende bestuursorganen.					
Risicoprofiel	Laag					
Financieel belang (x € 1.000)	Geraamde bijdrage 2020	Geraamde bijdrage 2019	Begroot Eigen vermogen		Begroot Vreemd vermogen	
			31-12-2019	31-12-2020	31-12-2019	31-12-2020
	691	676	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.
Toelichting financieel belang	De bijdrage voor West Betuwe heeft betrekking op de taken Heffen, Invorderen en Waarderen. BSR voor geen BAG-taken uit voor West Betuwe.					

Avres						
Vestigingsplaats	Gorinchem					
Doel	Het openbaar lichaam Avres behartigt de gemeenschappelijke en afzonderlijke belangen van de deelnemers op het gebied van uitkeringsverstrekking, gesubsidieerde arbeid, arbeidsintegratie en -participatie, sociale activering, schuldhulpverlening, sociale kredietverstrekking, educatie, inburgering en kinderopvang in het kader van sociale medische indicatie. Het draagt zorg voor een zo doelmatig mogelijke uitvoering van taken en uitoefening van bevoegdheden op deze terreinen.					
Deelnemers/betrokken partijen	Gemeenten Gorinchem, Molenlanden (Giessenlanden en Molenwaard), Vijfheerenlanden (Leerdam en Zederik) en West Betuwe (Lingewaal).					
Bestuurlijk belang	Het dagelijks bestuur (DB) wordt gevormd door de wethouders Sociale Zaken van de samenwerkende gemeenten. Boven het DB staat het algemeen bestuur (AB). Dit wordt gevormd door de leden van het DB samen met enkele wethouders en gemeenteraadsleden uit de betrokken gemeenten.					
Programma	Programma 7					
Relatie met programma	Avres is onder programma 7 (Sociaal domein en volksgezondheid) opgenomen. Er is ook een relatie met Programma 4 (Economie) in verband met de het bereiken van een zo hoog mogelijke arbeidsparticipatie.					
Risico's	Er zijn financiële risico's door mogelijke financiële perikelen vanwege een aantal herindelingen in de regio. Er zijn bestuurlijke risico's doordat het om kwetsbare doelgroepen gaat.					
Risicoprofiel	Hoog					
Financieel belang (x € 1.000)	Geraamde bijdrage 2020	Geraamde bijdrage 2019	Begroot Eigen vermogen		Begroot Vreemd vermogen	
			31-12-2019	31-12-2020	31-12-2019	31-12-2020
	0	636				
Toelichting financieel belang						

Recreatieschap Nederrijn, Lek en Waal						
Vestigingsplaats	Kerk-Avezaath					
Doel	Het Recreatieschap Nederrijn, Lek en Waal houdt samen met het Natuur- en Recreatieschap Lingegebied en het Recreatieschap Over-Betuwe de B.V. Recreatiemaatschappij Rivierengebied in stand. Deze B.V. voert de publieke taken van de drie recreatieschappen uit. Deze publieke taken zijn het in stand houden, verbeteren en uitbreiden van de openbare recreatief-toeristische infrastructuur in het werkgebied van de recreatieschappen. Daarbij wordt tevens bescherming van het landschappelijk karakter van het gebied beoogd.					
Deelnemers/betrokken partijen	De raden, colleges en burgemeesters van de gemeenten Buren, Culemborg, Druten, Maasdiel, Neder-Betuwe, Tiel, West Betuwe (Neerijnen) en West Maas en Waal.					
Bestuurlijk belang	De gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Nederrijn, Lek en Waal heeft een algemeen bestuur (AB). Dit AB bestaat uit acht leden. Het dagelijks bestuur (DB) bestaat uit het AB. De drie recreatieschappen zijn aandeelhouders van de B.V. Recreatiemaatschappij Rivierengebied. Doel van deze B.V. is drie werkB.V.'s in stand te houden. Doel van de Avezaath B.V. is het verwerven, beheren en vervreemden van onroerende zaken. Doel van de Recreatie B.V. (Uit@waarde Events) is het verrichten van commerciële activiteiten, zoals het organiseren van evenementen, het ontwikkelen en organiseren van recreatiearrangements en het ter beschikking stellen van recreatieterreinen en recreatiemiddelen. Doel van de Cellendonk B.V. is het detacheren van (tijdelijk) personeel bij de Recreatiemaatschappij of On Site Rivierengebied.					
Programma	Programma 6					
Relatie met programma	Het Recreatieschap Nederrijn, Lek en Waal is onder programma 6 (Sport, cultuur en recreatie) opgenomen. Er is ook een relatie met programma 4 (Economie) vanwege de recreatiemogelijkheden voor bewoners en toeristische activiteiten voor bedrijven.					
Risico's	-					
Risicoprofiel	Laag					
Financieel belang (x € 1.000)	Geraamde bijdrage 2020	Geraamde bijdrage 2019	Begroot Eigen vermogen		Begroot Vreemd vermogen	
			31-12-2019	31-12-2020	31-12-2019	31-12-2020
	0	0	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.
Toelichting financieel belang						

N.V. Alliander						
Vestigingsplaats	Arnhem					
Doel	Doel van Alliander is het leveren van energie. Alliander bestaat uit drie werkmaatschappijen, namelijk Liander (netwerkbeheerder), Liandon (consultancy en advies over de aanleg, de instandhouding en het beheer van complexe energie-infrastructuren en meetdiensten) en Liandyn (actief in onder andere de markt voor verlichting van de openbare ruimte en verkeersregelinstallaties).					
Deelnemers/betrokken partijen	De grootste aandeelhouders van Alliander zijn de provincies Gelderland (± 45%), Friesland (± 13%), Noord-Holland (± 9%) en de gemeente Amsterdam (± 9%). De overige 24% van de aandelen zijn in handen van 51 gemeenten in Gelderland, Flevoland, Noord-Holland en Zuid-Holland, de gemeente Amersfoort, de provincie Flevoland en twee houdstermaatschappijen van gemeenten in de Kop van Noord-Holland en de Rijn- en Bollenstreek.					
Bestuurlijk belang	De gemeente West Betuwe bezit 233.211 aandelen Alliander. Dit is 0,170 procent van het totale aantal uitstaande aandelen.					
Programma	Programma 10					
Relatie met programma	Deze deelneming is onder programma 10 (Financiering en algemene dekkingsmiddelen) opgenomen,					
Risico's						
Risicoprofiel	Laag					
Financieel belang	Geraamde bijdrage 2020	Geraamde bijdrage 2019	Eigen vermogen		Vreemd vermogen	
			31-12-2017	31-12-2018	31-12-2017	31-12-2018
	n.v.t.	n.v.t.	3.942 miljoen	4.129 miljoen	4.127 miljoen	4.216 miljoen
Toelichting financieel belang	Voor 2020 wordt rekening gehouden met een dividenduitkering van 170.244 euro					

Vitens NV						
Vestigingsplaats	Utrecht					
Doel	Het doel van Vitens is de uitoefening van een publiek (drink)waterbedrijf in de ruimste zin van het woord. Dat houdt onder meer in: winning, productie, transport, verkoop en distributie van water en verder het verrichten van alles dat met de publieke watervoorziening verband houdt of daarvoor bevorderlijk kan zijn.					
Deelnemers/betrokken partijen	Behalve Nuon zijn gemeenten en provincies in het voorzieningsgebied aandeelhouder van Vitens, dat is opgezet als een naamloze vennootschap.					
Bestuurlijk belang	De gemeente West Betuwe is houder van 34.717 aandelen in deze vennootschap.					
Programma	Programma 10					
Relatie met programma	Deze deelneming is onder programma 10 (Financiering en algemene dekkingsmiddelen) opgenomen.					
Risico's	Op grond van artikel 3 van de overeenkomst met Vitens staat de gemeente garant, naar rato van het aantal aansluitbare percelen, voor de restantschuld van leningen die Vitens, ten behoeve van de drinkwatervoorziening heeft gesloten. De omvang van de garantie bedroeg per 31 december 2018 ongeveer 240.000 euro.					
Risicoprofiel	Laag					
Financieel belang	Geraamde bijdrage 2020	Geraamde bijdrage 2019	Eigen vermogen		Vreemd vermogen	
			31-12-2017	31-12-2018	31-12-2017	31-12-2018
	n.v.t.	n.v.t.	533,7 miljoen	533,0 miljoen	1.194,5 miljoen	1.233,5 miljoen
Toelichting financieel belang	Voor 2020 wordt rekening gehouden met een dividenduitkering van 30.204 euro.					

NV Bank Nederlandse Gemeenten (BNG Bank)						
Vestigingsplaats	Den Haag					
Doel	BNG Bank is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang (publieke sector). Met gespecialiseerde financiële dienstverlening draagt BNG Bank bij aan het zo laag mogelijk houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger. Daarnaast streeft BNG Bank naar een redelijk rendement voor haar aandeelhouders.					
Deelnemers/betrokken partijen	De Staat is houder van de helft van de aandelen. De andere helft is in handen van gemeenten, provincies en een waterschap.					
Bestuurlijk belang	De aandelen BNG Bank zijn voor de helft in handen van gemeenten en provincies. De andere helft is in handen van de Staat. De gemeente West Betuwe heeft zeggenschap via het stemrecht op de 60.255 aandelen die zij in bezit heeft. De gemeente West Betuwe heeft geen afvaardiging in het bestuur van BNG Bank.					
Programma	Programma 10					
Relatie met programma	Deze deelneming is onder programma 10 (Financiering en algemene dekkingsmiddelen) opgenomen.					
Risico's						
Risicoprofiel	Laag					
Financieel belang	Geraamde bijdrage 2020	Geraamde bijdrage 2019	Eigen vermogen		Vreemd vermogen	
			31-12-2017	31-12-2018	31-12-2017	31-12-2018
	n.v.t.	n.v.t.	5,0 miljard	5,0 miljard	135,0 miljard	132,5 miljard
Toelichting financieel belang	Voor 2020 wordt rekening gehouden met een dividenduitkering van 126.473 euro.					

Merwede Lingelijn B.V.						
Vestigingsplaats	Gorinchem					
Doel	De Merwede Lingelijn B.V. heeft als doel de voorbereiding en realisatie van de verbeteringen aan de infrastructuur van en rond de spoorlijn Dordrecht-Geldermalsen (Merwede-Lingelijn) en het verrichten van alle verdere handelingen die met dit doel in de ruimste zin verband houden of daartoe bevorderlijk kunnen zijn. De gemeenten geven de Beheer B.V. opdracht voor het realiseren van de verschillende projecten aan de spoorlijn en de stations. Daartoe heeft elke gemeente een realisatieovereenkomst met de Beheer B.V. afgesloten, voor zover het projecten betreft op het grondgebied van de desbetreffende gemeente. De Beheer B.V. is namens de gemeenten opdrachtgever van de provincie Zuid-Holland; de provincie is verantwoordelijk voor het doen realiseren van de gedeeltelijke spoorverdubbeling, de aanpassing van bepaalde treinhaltens, de realisatie van een nieuwe treinhalte en de beveiliging van een aantal overwegen, waaronder die in Beesd.					
Deelnemers/betrokken partijen	De gemeenten langs de Merwede-Lingelijn tussen Dordrecht en Geldermalsen.					
Bestuurlijk belang	Het maatschappelijke kapitaal van de B.V. bedraagt € 1.000.000 verdeeld in 1.000.000 aandelen van € 1,-. Het geplaatste kapitaal bedraagt € 250.000. De participatie in het geplaatste kapitaal is op het aandeel van elke gemeente in de te realiseren projecten gebaseerd. De gemeente West Betuwe heeft 6.000 aandelen. Dit is 2,4 procent van het aantal uitstaande aandelen. Dordrecht heeft 7.275 aandelen, Sliedrecht 101.575 aandelen, Hardinxveld-Giessendam 50.100 aandelen, Gorinchem 50.950 aandelen en Leerdam 30.525 aandelen.					
Programma	Programma 3					
Relatie met programma	De Merwede Lingelijn als openbaar vervoersvoorziening behoort in de eerste plaats in programma 3 (Verkeer). De kwaliteitsverbetering van deze spoorlijn heeft ook een relatie met programma 2 (Veiligheid).					
Risico's						
Risicoprofiel	Laag					
Financieel belang (x € 1.000)	Geraamde bijdrage 2020	Geraamde bijdrage 2019	Begroot Eigen vermogen		Begroot Vreemd vermogen	
			31-12-2019	31-12-2020	31-12-2019	31-12-2020
Toelichting financieel belang	In 2020 worden vanuit de Merwede Lingelijn B.V. geen kosten aan de gemeente West Betuwe in rekening gebracht.					

NV Eneco						
Vestigingsplaats	Rotterdam					
Doel	Eneco is energieleverancier in een volledig door de markt gedreven omgeving.					
Deelnemers/betrokken partijen	53 Nederlandse gemeenten.					
Bestuurlijk belang	De gemeente West Betuwe bezit 16.875 aandelen Eneco. Dit is 0,339 procent van het totale aantal uitstaande aandelen.					
Programma	Programma 10					
Relatie met programma	Deze deelneming is onder programma 10 (Financiering en algemene dekkingsmiddelen) opgenomen.					
Risico's	Geen					
Risicoprofiel	Laag					
Financieel belang	Geraamde bijdrage 2020	Geraamde bijdrage 2019	Eigen vermogen		Vreemd vermogen	
			31-12-2017	31-12-2018	31-12-2017	31-12-2018
	n.v.t.	n.v.t.	2.869 miljoen	2.939 miljoen	2.787 miljoen	2.804 miljoen
Toelichting financieel belang	Voor 2020 wordt rekening gehouden met een dividenduitkering van 210.402 euro.					

NV Stedin						
Vestigingsplaats	Rotterdam					
Doel	De hoofdactiviteiten van Stedin zijn het transport van gas en elektriciteit naar particulieren en bedrijven, evenals het aanleggen, onderhouden en toekomstbestendig maken van elektriciteits- en gasnetten.					
Deelnemers/betrokken partijen	53 Nederlandse gemeenten.					
Bestuurlijk belang	De gemeente West Betuwe bezit 16.875 aandelen Stedin. Dit is 0,339 procent van het totale aantal uitstaande aandelen.					
Programma	Programma 10					
Relatie met programma	Deze deelneming is onder programma 10 (Financiering en algemene dekkingsmiddelen) opgenomen.					
Risico's	Geen					
Risicoprofiel	Laag					
Financieel belang	Geraamde bijdrage 2020	Geraamde bijdrage 2019	Eigen vermogen		Vreemd vermogen	
			31-12-2017	31-12-2018	31-12-2017	31-12-2018
	n.v.t.	n.v.t.	3.088 miljoen	3.209 miljoen	2.250 miljoen	2.396 miljoen
Toelichting financieel belang	Voor 2020 wordt rekening gehouden met een dividenduitkering van 154.913 euro.					

Stichting Logistieke Hotspot						
Vestigingsplaats	Tiel					
Doel	Doel van de stichting is het verkrijgen en administreren van aandelen in het kapitaal van de B.V. Logistieke Hotspot Rivierenland, het uitoefenen van financiële rechten en vermogensrechten op deze aandelen en het uitoefenen van de zeggenschapsrechten op deze aandelen. Iedere deelnemer krijgt certificaten van aandelen, die door de Stichting Logistieke Hotspot Rivierenland worden uitgegeven. Er is geen directe relatie tussen de B.V. en de certificaathouders.					
Deelnemers/betrokken partijen	Het bestuur bestaat uit zes verschillende 'bloedgroepen': de groep gemeenten, de Ontwikkelingsmaatschappij Oost Nederland N.V., de groep logistieke bedrijven, de groep ontwikkelaars, bouwbedrijven, installatiebedrijven, de agro-bedrijven en de groep financiële instellingen en overige partijen.					
Bestuurlijk belang	Elke groep heeft het recht van één bestuurslid in de stichting. Het gewicht van de stem van de groep gemeenten is 20 procent van het totaal aantal stemmen. De groep gemeenten heeft 2 procent van de uitgegeven certificaten. De certificaten geven geen vergaderrecht in de algemene vergadering van de B.V.					
Programma	Programma 4					
Relatie met programma	Deze deelname is onder programma 4 (Economie) opgenomen.					
Risico's						
Risicoprofiel	Laag					
Financieel belang (x € 1.000)	Geraamde bijdrage 2020	Geraamde bijdrage 2019	Begroot Eigen vermogen		Begroot Vreemd vermogen	
			31-12-2019	31-12-2020	31-12-2019	31-12-2020
			n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.
Toelichting financieel belang	Een aandeel in de BV is nominaal € 1,-. Er zijn in zijn totaliteit 100.000 aandelen uitgegeven, tegen een waarde van € 6,75. De groep gemeenten heeft 2.000 certificaten (totaal aantal van deze groep). De gemeente West Betuwe heeft 200 certificaten.					

Stichting Openbaar Onderwijs Alblasserwaard en Vijfheerenlanden						
Vestigingsplaats	Arkel					
Doel	Het bestuur van de Stichting Openbaar Onderwijs Alblasserwaard en Vijfheerenlanden is als bevoegd gezag verantwoordelijk voor de instandhouding van de scholen voor openbaar primair onderwijs in de gemeenten Molenlanden (Giessenlanden en Molenwaard), Vijfheerenlanden (Leerdam, Vianen en Zederik) en West Betuwe (Lingewaal), evenals voor het geven van onderwijs conform de wezenskenmerken van het openbaar onderwijs in deze 24 scholen.					
Deelnemers/betrokken partijen	Gemeenten Molenlanden (Giessenlanden en Molenwaard), Vijfheerenlanden (Leerdam, Vianen en Zederik) en West Betuwe (Lingewaal).					
Bestuurlijk belang	De Stichting Openbaar Onderwijs Alblasserwaard en Vijfheerenlanden wordt bestuurd door een algemeen bestuur van vijf personen, onder wie een voorzitter, een penningmeester en een secretaris. Het bestuur is samengesteld uit bestuurders die door de gemeenten zijn benoemd. West Betuwe wordt door een van de wethouders vertegenwoordigd.					
Programma	Programma 5					
Relatie met programma	Deze stichting is onder programma 5 (Onderwijs) opgenomen.					
Risico's						
Risicoprofiel	Laag					
Financieel belang (x € 1.000)	Geraamde bijdrage 2020	Geraamde bijdrage 2019	Begroot Eigen vermogen		Begroot Vreemd vermogen	
			31-12-2019	31-12-2020	31-12-2019	31-12-2020
	n.v.t.	n.v.t.	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.
Toelichting financieel belang						

Nuval						
Vestigingsplaats	Barneveld					
Doel	Nuval is een aandeelhoudersplatform van Vitens en Alliander, die namens een aantal gemeenten met één stem binnen het grootaandeelhoudersoverleg van Alliander optreedt, zodat deze (kleine) gemeenten meer invloed kunnen uitoefenen.					
Deelnemers/betrokken partijen	De gemeenten Aalten, Almere, Apeldoorn, Barneveld, Berkelland, Bronckhorst, Doesburg, Doetinchem, Dronten, Duiven, Elburg, Ermelo, Harderwijk, Hatter, Lelystad, Lochem, Montferland, Nijkerk, Nunspeet, Oldebroek, Oost Gelre, Oude IJsselstreek, Putten, Rheden, Rijnwaarden, West Betuwe, Westervoort, Winterswijk, Zeewolde, Zevenaar en Zutphen.					
Bestuurlijk belang	Geldermalsen bezit 233.211 aandelen Alliander; binnen Nuval is dat 1,86 procent van de aandelen van de Nuval-vertegenwoordigers. Geldermalsen bezit 24.035 aandelen Vitens; binnen de Nuval is dat 1,40 procent van de aandelen van de Nuval-vertegenwoordigers.					
Programma	Programma 10					
Relatie met programma	Deze samenwerking is onder programma 10 (Financiering en algemene dekkingsmiddelen) opgenomen.					
Risico's						
Risicoprofiel						
Financieel belang (x € 1.000)	Geraamde bijdrage 2020	Geraamde bijdrage 2019	Begroot Eigen vermogen		Begroot Vreemd vermogen	
			31-12-2019	31-12-2020	31-12-2019	31-12-2020
	2	2	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Toelichting financieel belang						

Grondbeleid

De ambitie van West Betuwe

Het grondbeleid ondersteunt de ruimtelijke ontwikkelingen in West Betuwe. De gemeente heeft samen met de samenleving een agenda voor de toekomst voor de kernen en het buitengebied opgesteld.

Bij de ruimtelijke agendapunten zullen wij vaststellen welke instrumenten van het grondbeleid worden ingezet passend bij het beoogde beleidsdoel en de financiële mogelijkheden.

In grote lijnen kan de gemeente actief grond aankopen, bouwrijp maken en uitgeven, of een faciliterende rol spelen door het bestemmingsplan vast te stellen en tot het kostenverhaal over te gaan.

De gemeente kan ook met een projectontwikkelaar een samenwerkingsverband aangaan. Steeds geldt dat plannen en projecten verantwoord betaalbaar moeten zijn en dat externe initiatieven voor de gemeente kostendekkend moeten zijn. Winsten uit grondexploitaties worden in de Algemene Reserve Grondexploitaties (ARG) ondergebracht. Hieruit worden ook de risico's en eventuele verliezen uit grondexploitaties geheel of gedeeltelijk gedekt. Dit moet leiden tot een flexibel en voor elke situatie passend, financieel verantwoord grondbeleid, waarover de gemeente open zal communiceren.

In 2020 wordt er gestart met het opstellen van een vernieuwde Nota Grondbeleid waarin de ambities, beleidsdoelen en werkwijze van West Betuwe.

Beleidskaders

Nota Snippergroen West Betuwe 2019	4e kwartaal 2019
Geldermalsen	Vaststellingsdatum
Nota Grondbeleid 2016-2020	September 2016
De ruimtelijke visie 'Lekker leven langs de Linge'	Voorjaar 2009
Lingewaal	Vaststellingsdatum
Nota Grondbeleid	Oktober 2014
Nota Bovenwijken	Oktober 2014
Neerijnen	Vaststellingsdatum
Nota Grondbeleid	April 2016
Nota Bovenwijkse Zaken	Februari 2010

Prognose van de resultaten van grondexploitaties

Parameters grondexploitatie per gemeente

De gehanteerde parameters bij grondexploitaties spelen een belangrijke rol en hebben invloed op het (geraamde) resultaat. Vanuit het Besluit begroting en verantwoording (BBV) is voorgeschreven dat de discontovoet voor alle grondexploitaties 2 procent bedraagt. Andere indexcijfers die bij de bepaling van het resultaat een rol spelen, zijn de stijging van de kosten voor het aanleggen van de voorzieningen binnen het gebied en de te maken plankosten. Daarnaast zijn de indexcijfers voor opbrengstenstijging en de rente van belang. Voor de actualisaties van de grondexploitaties per 1 januari 2019 zijn eenduidige parameters gekozen en is de rente bepaald op basis van de geharmoniseerde gemeente West Betuwe. Resumerend:

Gehanteerde parameters 2019	
<i>Kostenstijging</i>	
- middellange termijn (2019 - 2022)	2,50%
- lange termijn (2023 en verder)	2,00%
<i>Opbrengstenstijging</i>	
- middellange termijn (2019 - 2022)	1,50%
- lange termijn (2023 - 2028)	1,00%
Rente (langjarig)	1,25%
Disconteringsvoet	2,00%

Bovengenoemde gehanteerde parameters zullen voornamelijk worden toegepast voor 2020. Bij de actualisatie van de grondexploitaties per 1 januari 2020 wordt in overleg met de accountants bepaald of aanpassingen benodigd zijn op basis van op dat moment beschikbare cijfers en data.

Geraamde resultaten

De gemeente West Betuwe kent onderstaande grondexploitaties die gekwalificeerd zijn als Bouwgrond in Exploitatie (BIE-grex). In onderstaande tabel zijn de verwachte einddata, boekwaarden, te realiseren kosten en opbrengsten, resultaten voorzieningen en benodigde risicoreserves weergegeven. Op verschillende grondexploitaties is al tussentijdse winstneming toegepast, conform BBV regelgeving. Voor grondexploitaties met een negatief resultaat is een verliesvoorziening getroffen. Het resultaat op netto contact waarde (NCW) prijspeil 1 januari 2019 bedraagt 16,54 miljoen euro. Voor een uitgebreide toelichting op de complexen wordt verwezen naar het MPG 2019.

Wanneer de actualisaties van de grondexploitatie per 1 januari 2020 zijn voltooid, kunnen geconsolideerde boek- en eindwaarden voor de grondexploitatie worden berekend. Deze zullen in de Meerjaren Programma Grondexploitatie 2020 worden opgenomen en aan de raad worden aangeboden bij de jaarrekening 2019.

Resultaat	Eindjaar	Boekwaarden 1-1-2019	Te realiseren kosten	Te realiseren opbrengsten	Resultaat NCW	Voorzieningen	Benodigde risicoreserve
Woningbouw							
Achter het Dorpshuis, Spijk	2021	20.000	-532.000	649.000	129.000	0	0
Centrumplan, Vuren	2021	-920.000	-1.290.000	1.620.000	-556.000	-556.000	-165.000
CPO, Spijk	2018	0	0	0	799	0	0
De Eng II, Asperen	2020	-462.000	-54.000	568.000	50.000	0	0
De Plantage, Geldermalsen	2036	-47.476.000	-55.632.000	78.017.000	-17.567.000	-17.567.000	-8.477.000
Haaften Noord, Haaften	2020	-1.039.000	-307.000	727.000	-595.000	-595.000	-27.000
Herwijnen-Oost, Herwijnen	2021	-3.062.000	-1.375.000	5.020.000	550.000	0	0
Hogeland III, Heukelum	2021	206.000	-395.000	1.303.000	1.049.000	0	0
Klingenberg Noord, Tuil	2024	-933.000	-480.000	1.188.000	-245.000	-245.000	0
Mackaylaan, Ophemert	2019	-115.000	-62.000	356.000	176.000	0	0
Molenblok, Varik	2027	-3.368.000	-2.850.000	4.067.000	-1.764.000	-1.764.000	-754.000
Slingerbos, Ophemert	2024	-2.636.000	-2.547.000	5.155.000	-111.000	-111.000	-313.000
Bedrijventerrein							
Homburg-Noord, Beesd	2020	-565.000	-179.000	433.000	-298.000	-298.000	-36.500
Hondsgemet-Noord, Geldermalsen	2028	-13.927.000	-13.842.000	29.120.000	1.109.000	0	0
Hondsgemet-Zuid, Geldermalsen	2020	-5.394.000	-1.943.000	8.905.000	1.508.000	0	0
Zeiving Noord, Leuven	2018	0	0	0	19.312	0	0
Totaal		-79.671.000	-81.488.000	137.128.000	-16.544.889	-21.136.000	-9.772.500

Bijlagen

Baten en lasten

Bedragen x € 1.000

Programma (excl. reserves)	Begroting 2019			Begroting 2020			Begroting 2021			Begroting 2022			Begroting 2023		
	L	B	S	L	B	S	L	B	S	L	B	S	L	B	S
Bestuur en Ondersteuning	20.382	732	-19.650	19.769	650	-19.119	19.844	650	-19.195	19.785	650	-19.135	17.540	650	-16.891
Veiligheid	4.886	28	-4.858	5.750	28	-5.721	5.734	28	-5.705	5.734	28	-5.706	5.704	28	-5.676
Verkeer, Vervoer en Waterstaat	12.100	1.010	-11.090	9.425	655	-8.770	10.164	655	-9.509	8.675	655	-8.019	9.918	655	-9.263
Economie	7.432	7.115	-317	4.396	4.145	-251	4.371	3.999	-371	4.368	3.999	-369	4.366	3.999	-366
Onderwijs	5.970	814	-5.156	5.747	753	-4.994	5.832	742	-5.090	6.082	742	-5.341	6.069	742	-5.327
Sport, Cultuur en Recreatie	7.729	434	-7.295	8.225	483	-7.742	8.076	483	-7.593	7.836	483	-7.353	7.835	483	-7.352
Sociaal Domein en Volksgezondheid	41.778	9.218	-32.560	41.691	9.199	-32.492	40.661	9.168	-31.493	40.560	9.130	-31.430	40.375	9.128	-31.247
Duurzaamheid en Milieu	13.487	13.909	423	14.233	14.611	378	14.211	14.676	465	14.254	14.724	470	14.302	14.773	472
Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke vernieuwing	10.744	7.002	-3.742	14.946	9.847	-5.098	13.041	10.176	-2.865	11.103	8.230	-2.872	10.231	7.351	-2.880
Financiering en Algemene dekkingsmiddelen	3.265	84.477	81.212	2.757	85.708	82.951	2.874	86.112	83.238	2.232	80.649	78.417	2.287	79.659	77.372
Resultaat voor bestemmen	127.773	124.739	-3.033	126.939	126.079	-858	124.808	126.689	1.882	120.629	119.290	-1338	118.627	117.468	-1.158
Reservemutaties	11.402	14.598	-3.196	7.015	12.517	5.504	3.972	6.681	2.708	4.057	5.403	1.347	2.364	3.764	1.401
Resultaat na bestemmen	139.176	139.338	164	133.953	138.598	4.645	128.778	133.368	4.588	124.686	124.693	8	120.991	121.233	243

Baten en lasten conform BBV

Bedragen x € 1.000

Programma (excl. reserves)	Begroting 2019			Begroting 2020			Begroting 2021			Begroting 2022			Begroting 2023		
	L	B	S	L	B	S	L	B	S	L	B	S	L	B	S
Bestuur en Ondersteuning	8.089	646	-7.443	6.513	644	-5.870	6.496	644	-5.852	6.373	644	-5.729	4.572	644	-3.928
Veiligheid	4.886	28	-4.858	5.750	28	-5.721	5.734	28	-5.705	5.734	28	-5.706	5.704	28	-5.676
Verkeer, Vervoer en Waterstaat	12.100	1.010	-11.090	9.425	655	-8.770	10.164	655	-9.509	8.675	655	-8.019	9.918	655	-9.263
Economie	7.432	7.115	-317	4.396	4.145	-251	4.371	3.999	-371	4.368	3.999	-369	4.366	3.999	-366
Onderwijs	5.970	814	-5.156	5.747	753	-4.994	5.832	742	-5.090	6.082	742	-5.341	6.069	742	-5.327
Sport, Cultuur en Recreatie	7.729	434	-7.295	8.225	483	-7.742	8.076	483	-7.593	7.836	483	-7.353	7.835	483	-7.352
Sociaal Domein en Volksgezondheid	41.778	9.218	-32.560	41.691	9.199	-32.492	40.661	9.168	-31.493	40.560	9.130	-31.430	40.375	9.128	-31.247
Duurzaamheid en Milieu	13.487	13.909	423	14.233	14.611	378	14.211	14.676	465	14.254	14.724	470	14.302	14.773	472
Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke vernieuwing	10.744	7.002	-3.742	14.946	9.847	-5.098	13.041	10.176	-2.865	11.103	8.230	-2.872	10.231	7.351	-2.880
Financiering en Algemene dekkingsmiddelen	3.195	84.477	81.282	2.507	85.708	83.201	2.624	86.112	83.488	1.982	80.649	78.667	2.037	79.659	77.622
Overhead	12.293	86	-12.207	13.255	6	-13.249	13.348	6	-13.342	13.412	6	-13.406	12.968	6	-12.962
Heffing VPB	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Onvoorzien	70	-	-70	250	-	-250	250	-	-250	250	-	-250	250	-	-250
Resultaat voor bestemmen	127.773	124.739	-3.033	126.939	126.079	-858	124.808	126.689	1.882	120.629	119.290	-1338	118.627	117.468	-1.158
Reservemutaties	11.402	14.598	-3.196	7.015	12.517	5.504	3.972	6.681	2.708	4.057	5.403	1.347	2.364	3.764	1.401
Resultaat na bestemmen	139.176	139.338	164	133.953	138.598	4.645	128.778	133.368	4.588	124.686	124.693	8	120.991	121.233	243

Binnen Financiering en Algemene dekkingsmiddelen zijn de bedragen van overhead, heffing VPB en onvoorzien uitgezonderd.

Overhead

Overheadkosten zijn kosten die niet direct toegerekend kunnen worden aan een product of een programma in de begroting. Voorbeelden hiervan zijn huisvesting, ICT, personeelszaken en financiën.

Directe loonkosten van medewerkers die direct aan een programma/taakveld werken worden wel aan dat programma toegerekend.

Bedragen x € 1.000

Kostensoort	Rekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Salarislasten		3.920	4.737	4.754	4.771	4.771
Bijdragen aan verbonden partijen		4.836	5.020	4.932	4.933	4.933
Materiële kosten		3.318	3.536	3.742	3.797	3.356
Kapitaallasten		526	204	162	153	151
Verrekening met reserves		68	109	109	109	109
Totaal lasten		12.713	13.605	13.698	13.762	13.319
Bijdragen van derden		-86	-6	-6	-6	-6
Totaal baten		-86	-6	-6	-6	-6
Saldo		12.627	13.599	13.692	13.756	13.313

In bovenstaande tabel is de toerekening van de overhead aan de Grondexploitatie van € 350.000 niet in meegenomen.

Onvoorzien

Voor de wettelijk verplichte post onvoorziene uitgaven is een stelpost van € 250.000 euro opgenomen.

Vennootschapsbelasting

Per 1 januari 2016 is de Wet modernisering Vpb-plicht overheidsondernemingen van kracht. Dit betekent dat activiteiten van de gemeente die in fiscale zin een onderneming vormen belastbaar zijn voor de vennootschapsbelasting (hierna: Vpb).

De fiscaliteit in het kader van de nieuwe Vpb-wetgeving is complex en is nog niet volledig uitgekristalliseerd. Voor alle partijen is dit namelijk een volstrekt nieuw speelveld. Ook binnen de belastingdienst zijn zaken nog in ontwikkeling en bestaat nog geen eenduidig beeld over hoe om te gaan met grond-exploitaties en Vpb. De fiscaliteit kent haar eigen spelregels en zal niet een op een overlappen met de uitgangspunten en het BBV. Standpunten en interpretaties kunnen wijzigen naarmate de Belastingdienst duidelijke standpunten inneemt. De komende tijd zal kortom sprake zijn van een speelveld dat in beweging zal blijven.

Belastingplicht

Om te bepalen of sprake is van belastingplicht in het kader van de Vpb dient te worden getoetst of wordt voldaan aan de voorwaarden van fiscaal ondernemerschap. Vanaf 2019 moet dit voor de nieuwe gemeente opnieuw worden bepaald.

De financiële effecten van de Vennootschapsbelasting (VpB)-plicht zijn vooralsnog als PM-post meegenomen.

Nieuw beleid

Categorie 1 Nieuw beleid met incidentele financiële gevolgen

Bedragen x 1.000 euro

	2020	2021	2022	2023
Flexibel inzetbaar directiebudget	500	500	500	
Opstellen Mobiliteitsplan	30			
Opstellen beheerplan Bebording en bebakening		30		
Harmonisatie bedrijventerreinenbeleid	10			
Harmonisatie Economische beleidsvisie	20			
Onderzoek parkeerbeleid	15			
Harmonisatie beheerplan Sportvelden		55		
Harmonisatie beheerplan Speeltuinen	10			
Bereikbaarheid Linge	80			
Bestemming toeristenbelasting	10			
Harmonisatie monumentenbeleid	20			
Bereikbaarheid cultuur, sport en muziekonderwijs	57	107		
Accommodaties verenigingen		30		
Tegengaan eenzaamheid	50			
Inclusiegemeente	50			
Gezonde leefstijl en omgeving	220			
Beleids- en beheerplan Groen	10			
Beleids- en beheerplan Maaien	20			
Beleids- en beheerplan Bomen	10			
Beleids- en beheerplan Overige objecten	30			
Beleids- en beheerplan Gemeentelijke gebouwen	20			
Harmonisatie Nota Grondbeleid	25			
Harmonisatie Nota Bovenwijkse zaken	8			
Huisvesting seizoenswerkers	5			
Woningbouw naar behoefte	20			

	2020	2021	2022	2023
Prestatieafspraken woningwet	15			
Implementatie omgevingswet	2.200			
Beheer gemeentelijk vastgoed	25			
Totaal lasten categorie 1	3.460	722	500	-
Ten laste van algemene reserve	3.460	0	0	
Ten laste van bestemmingsreserve Precario	0	722	500	
Totaal dekking lasten nieuw beleid categorie 1	3.460	722	500	-

Categorie 2 Nieuw beleid met structurele financiële gevolgen

Bedragen x 1.000 euro

	2020	2021	2022	2023
Kernenbudget	80	80	80	80
Inkoopondersteunend systeem	14	14	14	14
Laaggeletterdheid	20	20	20	20
Harmonisatie minimabeleid	140	140	140	140
Extra lasten beleids- en beheerplan Begraafplaatsen	501	502	495	493
Totaal lasten categorie 2	755	756	749	747
Ten laste van stelpost Nieuw beleid	300	300	300	300
Ten laste van taakstellende ombuigingsopdracht	455	456	449	447
Totaal dekking lasten nieuw beleid categorie 2	755	756	749	747

Categorie 3 Nieuw beleid met incidentele financiële gevolgen (grootschalige projectinvesteringen)

Bedragen x 1.000 euro

	2020	2021	2022	2023
Bestemmingsreserve Gastvrije Waaldijk (optimalisatie inrichting Waaldijk bij dijkversterking)	600			
Bijdrage Programma Hoogfrequent Spoor (Zuidwestboog Meteren)				1.250
Meekoppelkansen Dijkversterking	50	450	450	450
Meekoppelkans hinderbeperking spoorbrug Waardenburg-Zaltbommel	1.300			
Uitvoering top 5 fietsknelpunten (m.u.v. fietspad N327)	1.550			
Maatregelenpakket N327		1.550		
Woonwagenlocatie Waardenburg	1.000			
Totaal lasten categorie 3	4.500	2.000	450	1.700
Ten laste van algemene reserve	502	0	0	0
Ten laste van bestemmingsreserve Precario	3.998	2.000	450	1.700
Totaal dekking lasten nieuw beleid categorie 3	4.500	2.000	450	1.700

Taakveld totaal

Bedragen x € 1.000

Taakveld	Begroting 2019			Begroting 2020			Begroting 2021			Begroting 2022			Begroting 2023		
	L	B	S	L	B	S	L	B	S	L	B	S	L	B	S
0.1 Bestuur	6.694	-	-6.694	4.980	3	-4.978	4.900	3	-4.897	4.777	3	-4.774	2.976	3	-2.973
0.2 Burgerzaken	1.395	646	-749	1.533	641	-892	1.596	641	-955	1.596	641	-955	1.596	641	-955
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	871	519	-352	873	487	-386	768	487	-281	792	487	-304	766	487	-279
0.4 Overhead	12.293	86	-12.207	13.255	6	-13.249	13.348	6	-13.342	13.412	6	-13.406	12.969	6	-12.963
0.5 Treasury	160	2.283	2.123	90	2.066	1.977	279	2.063	1.784	233	1.925	1.692	262	1.924	1.662
0.61 OZB woningen	369	7.115	6.746	404	7.332	6.928	404	7.436	7.032	389	7.468	7.079	389	7.476	7.087
0.62 OZB niet-woningen	258	5.184	4.926	240	5.296	5.056	240	5.331	5.091	240	5.336	5.096	240	5.341	5.101
0.63 Parkeerbelasting	2	222	221	2	222	221	2	222	221	2	222	221	2	222	221
0.64 Belastingen Overig	7	4.626	4.620	2	5.026	5.025	2	5.026	5.025	2	44	43	2	44	43
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds	-	64.542	64.542	-	65.362	65.362	-	65.623	65.623	-	65.243	65.243	-	64.241	64.241
0.8 Overige baten en IaTsten	1.600	206	-1.394	1.149	138	-1.011	1.182	145	-1.037	577	145	-433	628	145	-483
0.9 Vennootschapsbelasting	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1.1 Crisisbeheersing en Brandweer	4.064	-	-4.064	4.145	-	-4.145	4.142	-	-4.142	4.143	-	-4.143	4.113	-	-4.113
1.2 Openbare orde en Veiligheid	821	28	-793	1.605	28	-1.576	1.591	28	-1.563	1.591	28	-1.563	1.591	28	-1.563
2.1 Verkeer, wegen en water	8.185	762	-7.423	8.965	407	-8.558	9.826	407	-9.419	8.338	407	-7.931	9.583	407	-9.176
2.2 Parkeren	56	21	-35	127	21	-106	111	21	-91	111	21	-90	111	21	-90
2.3 Recreatieve Havens	63	-	-63	112	-	-112	105	-	-105	104	-	-104	103	-	-103
2.5 Openbaar vervoer	3.795	5	-3.790	220	5	-215	120	5	-115	120	5	-115	120	5	-115
3.1 Economische ontwikkeling	294	-	-294	240	-	-240	210	-	-210	210	-	-210	210	-	-210
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	6.908	6.866	-42	3.938	3.831	-108	3.953	3.685	-268	3.951	3.685	-265	3.948	3.685	-263
3.3 Bedrijfsloket en -regelingen	53	75	22	48	75	26	48	75	26	48	75	26	48	75	26
3.4 Economische promotie	177	174	-3	169	239	70	159	239	80	159	239	80	159	239	80
4.1 Openbaar basisonderwijs	244	18	-226	234	18	-215	233	18	-214	232	18	-214	232	18	-213
4.2 Onderwijshuisvesting	2.824	76	-2.747	2.688	87	-2.600	2.776	76	-2.700	3.035	76	-2.958	3.025	76	-2.949
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	2.902	719	-2.183	2.825	647	-2.178	2.823	647	-2.176	2.816	647	-2.169	2.812	647	-2.165

Taakveld	Begroting 2019			Begroting 2020			Begroting 2021			Begroting 2022			Begroting 2023		
	L	B	S	L	B	S	L	B	S	L	B	S	L	B	S
5.1 Sportbeleid en activering	598	-	-598	544	-	-544	621	-	-621	502	-	-502	502	-	-502
5.2 Sportaccommodaties	1.086	77	-1.009	970	77	-893	1.004	77	-927	941	77	-864	937	77	-860
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	477	-	-477	379	-	-379	397	-	-397	356	-	-356	355	-	-355
5.4 Musea	546	5	-541	585	5	-580	585	5	-580	585	5	-580	585	5	-580
5.5 Cultureel erfgoed	372	1	-371	418	1	-418	409	1	-408	409	1	-408	408	1	-408
5.6 Media	993	-	-993	1.062	48	-1.013	1.061	48	-1.013	1.061	48	-1.013	1.060	48	-1.012
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	3.658	352	-3.306	4.267	352	-3.915	3.998	352	-3.646	3.982	352	-3.630	3.988	352	-3.635
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	5.009	1.232	-3.777	4.742	1.185	-3.556	3.924	1.183	-2.740	3.643	1.181	-2.462	3.616	1.179	-2.437
6.2 Wijkteams	2.862	-	-2.862	699	-	-699	724	-	-724	727	-	-727	727	-	-727
6.3 Inkomensregelingen	11.244	7.660	-3.585	11.445	7.688	-3.757	11.295	7.659	-3.636	11.214	7.623	-3.592	11.205	7.623	-3.582
6.4 Begeleide participatie	3.755	-	-3.755	3.613	-	-3.613	3.590	-	-3.590	3.464	-	-3.464	3.368	-	-3.368
6.5 Arbeidsparticipatie	386	-	-386	456	-	-456	495	-	-495	518	-	-518	548	-	-548
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	1.268	-	-1.268	1.379	-	-1.379	1.421	-	-1.421	1.421	-	-1.421	1.421	-	-1.421
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	6.308	315	-5.993	7.078	315	-6.762	7.286	315	-6.971	7.536	315	-7.221	7.500	315	-7.184
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	6.002	11	-5.991	6.533	11	-6.523	6.573	11	-6.562	6.680	11	-6.669	6.629	11	-6.619
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	177	-	-177	388	-	-388	389	-	-389	389	-	-389	390	-	-390
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	2.617	-	-2.617	2.830	-	-2.830	2.758	-	-2.758	2.761	-	-2.761	2.765	-	-2.765
7.1 Volksg Gezondheid	2.150	-	-2.150	2.527	-	-2.527	2.206	-	-2.206	2.206	-	-2.206	2.206	-	-2.206
7.2 Riolering	7.324	8.952	1.628	7.442	9.180	1.738	7.485	9.226	1.741	7.523	9.266	1.743	7.567	9.311	1.744
7.3 Afval	3.443	3.895	451	4.009	4.536	527	4.009	4.536	527	4.009	4.536	527	4.009	4.536	527
7.4 Milieubeheer	1.097	45	-1.051	1.108	9	-1.099	1.037	9	-1.028	1.037	9	-1.028	1.037	9	-1.028
7.5 Begraafplaatsen	1.622	1.017	-605	1.674	885	-789	1.679	904	-775	1.684	912	-772	1.688	917	-771
8.1 Ruimtelijke Ordening	1.343	214	-1.129	988	214	-774	988	214	-774	988	214	-774	987	214	-774
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	6.128	5.435	-693	8.932	8.266	-666	9.217	8.594	-623	7.280	6.649	-631	6.409	5.769	-639
8.3 Wonen en bouwen	3.273	1.354	-1.920	5.026	1.368	-3.658	2.836	1.368	-1.468	2.835	1.368	-1.468	2.835	1.368	-1.467
Saldo voor bestemmen	127.773	124.740	-3.033	126.937	126.078	-859	124.807	126.689	1.882	120.630	119.290	-1.340	118.626	117.468	-1.158
0.10 Mutaties reserves	11.401	14.599	3.197	7.013	12.518	5.504	3.972	6.679	2.708	4.057	5.403	1.347	2.364	3.765	1.401
Mutaties reserves	11.401	14.599	3.197	7.013	12.518	5.504	3.972	6.679	2.708	4.057	5.403	1.347	2.364	3.765	1.401
Saldo na bestemmen	139.174	139.338	164	133.950	138.596	4.646	128.779	133.368	4.589	124.686	124.693	7	120.990	121.233	243

Taakveld per programma

Programma 1

Bedragen x € 1.000

Programma Bestuur en ondersteuning		Begroting 2019			Begroting 2020			Begroting 2021			Begroting 2022			Begroting 2023		
		L	B	S	L	B	S	L	B	S	L	B	S	L	B	S
Taakveld																
0.1	Bestuur	6.694	-	-6.694	4.980	3	-4.978	4.900	3	-4.897	4.777	3	-4.774	2.976	3	-2.973
0.2	Burgerzaken	1.395	646	-749	1.533	641	-892	1.596	641	-955	1.596	641	-955	1.596	641	-955
0.4	Overhead	12.293	86	-12.207	13.255	6	-13.249	13.348	6	-13.342	13.412	6	-13.406	12.969	6	-12.963
Saldo voor bestemmen		20.382	732	-19.650	19.768	650	-19.119	19.844	650	-19.194	19.785	650	-19.135	17.540	650	-16.891
0.10	BR Vorming gemeente West Betuwe	3.493	3.493	-	1.713	1.713	-	1.713	1.713	-	1.713	1.713	-	-	-	-
0.10	BR Dekking afschrijving ICT	365	186	-179	365	19	-346	365	15	-350	365	15	-350	365	15	-350
0.10	BR Dekking afschr. noodstroomvoorziening	-	7	7	-	7	7	-	7	7	-	7	7	-	7	7
0.10	BR Dekking afschrijving Facilitaire Zaken	69	14	-56	69	11	-58	69	11	-58	69	9	-60	69	9	-60
0.10	BR Revolverend MVI en duurzaamheid	10	-	-10	10	-	-10	10	-	-10	10	-	-10	10	-	-10
0.10	BR Onderhoud gemeentelijke gebouwen	-	48	48	-	48	48	-	48	48	-	48	48	-	48	48
Mutaties reserves		3.937	3.748	-189	2.157	1.798	-359	2.157	1.794	-363	2.157	1.792	-365	444	79	-365
Saldo na bestemmen		24.319	4.480	-19.839	21.925	2.448	-19.477	22.001	2.443	-19.558	21.941	2.442	-19.500	17.984	728	-17.256

Programma 2

Bedragen x € 1.000

Programma Veiligheid	Begroting 2019			Begroting 2020			Begroting 2021			Begroting 2022			Begroting 2023		
	L	B	S	L	B	S	L	B	S	L	B	S	L	B	S
Taakveld															
1.1 Crisisbeheersing en Brandweer	4.064	-	-4.064	4.145	-	-4.145	4.142	-	-4.142	4.143	-	-4.143	4.113	-	-4.113
1.2 Openbare orde en Veiligheid	821	28	-793	1.605	28	-1.576	1.591	28	-1.563	1.591	28	-1.563	1.591	28	-1.563
Saldo voor bestemmen	4.886	28	-4.858	5.750	28	-5.721	5.734	28	-5.705	5.734	28	-5.706	5.704	28	-5.676
0.10 BR Dekking afschrijving brandweer	-	66	66	-	66	66	-	66	66	-	66	66	-	66	66
Mutaties reserves	-	66	66	-	66	66	-	66	66	-	66	66	0	66	66
Saldo na bestemmen	4.886	95	-4.791	5.750	95	-5.655	5.734	95	-5.639	5.734	95	-5.639	5.704	95	-5.609

Programma 3

Bedragen x € 1.000

Programma verkeer		Begroting 2019			Begroting 2020			Begroting 2021			Begroting 2022			Begroting 2023		
		L	B	S	L	B	S	L	B	S	L	B	S	L	B	S
0.63	Parkeerbelasting	2	222	221	2	222	221	2	222	221	2	222	221	2	222	221
2.1	Verkeer, wegen en water	8.185	762	-7.423	8.965	407	-8.558	9.826	407	-9.419	8.338	407	-7.931	9.583	407	-9.176
2.2	Parkeren	56	21	-35	127	21	-106	111	21	-91	111	21	-90	111	21	-90
2.3	Recreatieve Havens	63	-	-63	112	-	-112	105	-	-105	104	-	-104	103	-	-103
2.5	Openbaar vervoer	3.795	5	-3.790	220	5	-215	120	5	-115	120	5	-115	120	5	-115
Saldo voor bestemmen		12.100	1.010	-11.090	9.425	655	-8.770	10.164	655	-9.509	8.675	655	-8.020	9.918	655	-9.263
0.10	BR Dekking afschrijving R&R Wegen	518	24	-494	-	27	27	-	27	27	-	27	27	-	27	27
0.10	BR Dekking afschrijving Dorpsplein Beesd	-	8	8	-	8	8	-	8	8	-	8	8	-	8	8
0.10	BR Spoorproject Geldermalsen-Tricht	-	3.700	3.700	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
0.10	BR Rehabilitatie wegen	250	212	-38	250	268	18	250	264	14	250	261	11	250	257	7
0.10	BR Dekking afschrijving Openbare Verlichting	74	19	-55	74	13	-61	74	13	-61	74	13	-61	74	13	-61
0.10	BR Bebording en bebakening	59	59	-	59	59	-	59	59	-	59	59	-	59	59	-
0.10	BR Dekking afschrijving K&R fietspad Leeuwenstein	-	3	3	-	3	3	-	3	3	-	3	3	-	3	3
0.10	BR Dekking afschrijving Herman Kuijkstraat	-	7	7	-	7	7	-	7	7	-	7	7	-	7	7
0.10	BR dekking afschr. P-plaatsen de Pluk	-	-	-	-	5	5	-	5	5	-	5	5	-	5	5
0.10	BR herinrichting OR GDM	-	966	966	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
0.10	BR Herinrichting Rijksstraatweg Meteren/GDM	-	50	50	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
0.10	BR Dekking afschrijving fietsknelpunten	-	-	-	1.550	-	-1.550	-	78	78	-	78	78	-	78	78
0.10	BR Dijkversterking Gastvrije Waaldijk	-	-	-	600	25	-575	-	125	125	-	225	225	-	225	225
Mutaties reserves		901	5.048	4.147	2.533	414	-2.118	383	588	206	383	685	302	383	681	298
Saldo na bestemmen		13.001	6.058	-6.943	11.958	1.070	-10.888	10.547	1.243	-9.303	9.058	1.340	-7.718	10.301	1.336	-8.965

Programma 4

Bedragen x € 1.000

Programma economie		Begroting 2019			Begroting 2020			Begroting 2021			Begroting 2022			Begroting 2023		
Taakveld		L	B	S	L	B	S	L	B	S	L	B	S	L	B	S
3.1	Economische ontwikkeling	294	-	-294	240	-	-240	210	-	-210	210	-	-210	210	-	-210
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	6.908	6.866	-42	3.938	3.831	-108	3.953	3.685	-268	3.951	3.685	-265	3.948	3.685	-263
3.3	Bedrijfsloket en -regelingen	53	75	22	48	75	26	48	75	26	48	75	26	48	75	26
3.4	Economische promotie	177	174	-3	169	239	70	159	239	80	159	239	80	159	239	80
Saldo voor bestemmen		7.432	7.115	-317	4.396	4.145	-251	4.371	3.999	-371	4.368	3.999	-369	4.366	3.999	-366
0.10	BR Gebiedsfonds	38	-	-38	38	-1	-39	38	-	-38	38	-	-38	38	-	-38
0.10	BR Dekking afschr.revitalisering bedrijventerrein	-	-	-	-	-	-	-	24	24	-	24	24	-	24	24
Mutaties reserves		38	-	-38	38	-1	-39	38	24	-14	38	24	-14	38	24	-14
Saldo na bestemmen		7.470	7.115	-355	4.434	4.144	-290	4.409	4.023	-386	4.406	4.023	-383	4.404	4.024	-380

Programma 5

Bedragen x € 1.000

Programma onderwijs	Begroting 2019			Begroting 2020			Begroting 2021			Begroting 2022			Begroting 2023		
	L	B	S	L	B	S	L	B	S	L	B	S	L	B	S
Taakveld															
4.1 Openbaar basisonderwijs	244	18	-226	234	18	-215	233	18	-214	232	18	-214	232	18	-213
4.2 Onderwijshuisvesting	2.824	76	-2.747	2.688	87	-2.600	2.776	76	-2.700	3.035	76	-2.958	3.025	76	-2.949
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	2.902	719	-2.183	2.825	647	-2.178	2.823	647	-2.176	2.816	647	-2.169	2.812	647	-2.165
Saldo voor bestemmen	5.970	814	-5.156	5.747	753	-4.994	5.832	742	-5.090	6.082	742	-5.341	6.069	742	-5.327
0.10 BR Inventaris gymnastieklokalen	11	26	14	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
0.10 BR Buitenkant schoolgebouwen	115	202	87	115	199	84	115	197	82	115	197	82	115	197	82
0.10 BR Dekking afschrijving MFC Haften	-	56	56	-	54	54	-	53	53	-	53	53	-	53	53
0.10 BR Dekking afschrijving gymlokalen	14	6	-8	14	7	-7	14	7	-7	14	7	-7	14	7	-7
0.10 BR Manifest	77	624	547	167	489	322	262	484	222	262	479	218	262	475	213
0.10 BR Onderhoud gemeentelijke gebouwen	25	14	-11	25	14	-11	25	14	-11	25	14	-11	25	14	-11
Mutaties reserves	243	927	684	322	764	443	416	756	340	416	751	335	416	746	330
Saldo na bestemmen	6.213	1.741	-4.471	6.068	1.517	-4.551	6.248	1.498	-4.751	6.499	1.493	-5.006	6.485	1.488	-4.997

Programma 6

Bedragen x € 1.000

Programma Sport, Cultuur en Recreatie		Begroting 2019			Begroting 2020			Begroting 2021			Begroting 2022			Begroting 2023		
		L	B	S	L	B	S	L	B	S	L	B	S	L	B	S
5.1	Sportbeleid en activering	598	-	-598	544	-	-544	621	-	-621	502	-	-502	502	-	-502
5.2	Sportaccommodaties	1.086	77	-1.009	970	77	-893	1.004	77	-927	941	77	-864	937	77	-860
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	477	-	-477	379	-	-379	397	-	-397	356	-	-356	355	-	-355
5.4	Musea	546	5	-541	585	5	-580	585	5	-580	585	5	-580	585	5	-580
5.5	Cultureel erfgoed	372	1	-371	418	1	-418	409	1	-408	409	1	-408	408	1	-408
5.6	Media	993	-	-993	1.062	48	-1.013	1.061	48	-1.013	1.061	48	-1.013	1.060	48	-1.012
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	3.658	352	-3.306	4.267	352	-3.915	3.998	352	-3.646	3.982	352	-3.630	3.988	352	-3.635
Saldo voor bestemmen		7.729	434	-7.295	8.225	483	-7.742	8.076	483	-7.593	7.836	483	-7.353	7.835	483	-7.352
0.10	BR Dekking afschrijving sportterreinen	191	38	-154	186	70	-116	185	70	-115	187	70	-117	187	70	-117
0.10	BR Landschapsbeleid	13	13	-	13	13	-	13	13	-	13	13	-	13	13	-
0.10	BR Lingekwartier	-	27	27	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
0.10	BR Sport en bewegen	-	79	79	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
0.10	BR Dekking afschrijving Tractie	92	108	16	92	61	-31	92	46	-46	92	41	-51	92	34	-58
0.10	BR Buitensportaccommodaties	38	-	-38	38	-	-38	38	-	-38	38	-	-38	38	-	-38
0.10	BR Groenrenovatie	-	31	31	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
0.10	BR Opstellen Beheerplan groen	5	-	-5	5	-	-5	5	-	-5	5	-	-5	5	-	-5
0.10	BR Onderhoud gemeentelijke gebouwen	76	83	8	76	83	8	76	83	8	76	83	8	76	83	8
Mutaties reserves		414	379	-35	409	227	-182	407	212	-196	410	207	-203	410	200	-210
Saldo na bestemmen		8.143	813	-7.330	8.634	710	-7.924	8.483	694	-7.789	8.246	690	-7.556	8.245	683	-7.562

Programma 7

Bedragen x € 1.000

Programma Sociaal Domein en Volksgezondheid		Begroting 2019			Begroting 2020			Begroting 2021			Begroting 2022			Begroting 2023		
Taakveld		L	B	S	L	B	S	L	B	S	L	B	S	L	B	S
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	5.009	1.232	-3.777	4.742	1.185	-3.556	3.924	1.183	-2.740	3.643	1.181	-2.462	3.616	1.179	-2.437
6.2	Wijkteams	2.862	-	-2.862	699	-	-699	724	-	-724	727	-	-727	727	-	-727
6.3	Inkomensregelingen	11.244	7.660	-3.585	11.445	7.688	-3.757	11.295	7.659	-3.636	11.214	7.623	-3.592	11.205	7.623	-3.582
6.4	Begeleide participatie	3.755	-	-3.755	3.613	-	-3.613	3.590	-	-3.590	3.464	-	-3.464	3.368	-	-3.368
6.5	Arbeidsparticipatie	386	-	-386	456	-	-456	495	-	-495	518	-	-518	548	-	-548
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	1.268	-	-1.268	1.379	-	-1.379	1.421	-	-1.421	1.421	-	-1.421	1.421	-	-1.421
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	6.308	315	-5.993	7.078	315	-6.762	7.286	315	-6.971	7.536	315	-7.221	7.500	315	-7.184
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	6.002	11	-5.991	6.533	11	-6.523	6.573	11	-6.562	6.680	11	-6.669	6.629	11	-6.619
6.81	Geëscaleerde zorg 18+	177	-	-177	388	-	-388	389	-	-389	389	-	-389	390	-	-390
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	2.617	-	-2.617	2.830	-	-2.830	2.758	-	-2.758	2.761	-	-2.761	2.765	-	-2.765
7.1	Volksgezondheid	2.150	-	-2.150	2.527	-	-2.527	2.206	-	-2.206	2.206	-	-2.206	2.206	-	-2.206
Saldo voor bestemmen		41.778	9.218	-32.560	41.691	9.199	-32.492	40.661	9.168	-31.493	40.560	9.130	-31.430	40.375	9.128	-31.247
0.10	BR Dekking afschrijving MFC De Pluk	-	22	22	-	22	22	-	22	22	-	22	22	-	22	22
0.10	BR Sociaal domein	2.250	1.000	-1.250	-	1.000	1.000	-	250	250	-	-	-	-	-	-
0.10	BR Statushouders	-	9	9	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
0.10	BR Onderhoud gemeentelijke gebouwen	118	88	-30	118	88	-30	118	88	-30	118	88	-30	118	88	-30
Mutaties reserves		2.368	1.119	-1.249	118	1.110	992	118	360	242	118	110	-8	118	110	-8
Saldo na bestemmen		44.146	10.337	-33.809	41.809	10.309	-31.500	40.779	9.528	-31.252	40.678	9.240	-31.438	40.493	9.238	-31.255

Programma 8

Bedragen x € 1.000

Programma Duurzaamheid en Milieu		Begroting 2019			Begroting 2020			Begroting 2021			Begroting 2022			Begroting 2023		
Taakveld		L	B	S	L	B	S	L	B	S	L	B	S	L	B	S
7.2	Riolering	7.324	8.952	1.628	7.442	9.180	1.738	7.485	9.226	1.741	7.523	9.266	1.743	7.567	9.311	1.744
7.3	Afval	3.443	3.895	451	4.009	4.536	527	4.009	4.536	527	4.009	4.536	527	4.009	4.536	527
7.4	Milieubeheer	1.097	45	-1.051	1.108	9	-1.099	1.037	9	-1.028	1.037	9	-1.028	1.037	9	-1.028
7.5	Begraafplaatsen	1.622	1.017	-605	1.674	885	-789	1.679	904	-775	1.684	912	-772	1.688	917	-771
Saldo voor bestemmen		13.487	13.909	423	14.233	14.611	378	14.211	14.676	465	14.254	14.724	470	14.302	14.774	472
0.10	BR Duurzaamheid	-	70	70	-	70	70	-	-	-	-	-	-	-	-	-
0.10	BR Groenonderhoud begraafplaatsen	54	79	25	54	79	25	54	79	25	54	79	25	54	79	25
Mutaties reserves		54	149	95	54	149	95	54	79	25	54	79	25	54	79	25
Saldo na bestemmen		13.541	14.058	517	14.287	14.760	473	14.264	14.755	490	14.308	14.802	495	14.355	14.852	497

Programma 9

Bedragen x € 1.000

Programma Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke vernieuwing		Begroting 2019			Begroting 2020			Begroting 2021			Begroting 2022			Begroting 2023		
		L	B	S	L	B	S	L	B	S	L	B	S	L	B	S
Taakveld																
8.1	Ruimtelijke Ordening	1.343	214	-1.129	988	214	-774	988	214	-774	988	214	-774	987	214	-774
8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	6.128	5.435	-693	8.932	8.266	-666	9.217	8.594	-623	7.280	6.649	-631	6.409	5.769	-639
8.3	Wonen en bouwen	3.273	1.354	-1.920	5.026	1.368	-3.658	2.836	1.368	-1.468	2.835	1.368	-1.468	2.835	1.368	-1.467
Saldo voor bestemmen		10.744	7.002	-3.742	14.946	9.847	-5.098	13.041	10.176	-2.865	11.103	8.230	-2.872	10.231	7.351	-2.880
0.10	AR Grondexploitatie	175	366	192	148	-	-148	152	-	-152	174	-	-174	199	-	-199
0.10	BR Skaeve Huse	-	5	5	-	5	5	-	5	5	-	5	5	-	5	5
0.10	BR Bestemmingsplannen	-	25	25	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
0.10	BR Dekking afschrijving wwc Waardenburg	-	-	-	1.000	-	-1.000	-	50	50	-	50	50	-	50	50
Mutaties reserves		175	396	221	1.148	5	-1.143	152	55	-97	174	55	-119	199	55	-144
Saldo na bestemmen		10.919	7.398	-3.521	16.094	9.852	-6.242	13.193	10.231	-2.962	11.277	8.285	-2.992	10.431	7.406	-3.025

Algemene dekkingsmiddelen

Bedragen x € 1.000

Programma Financiering en Algemene dekkingsmiddelen		Begroting 2019			Begroting 2020			Begroting 2021			Begroting 2022			Begroting 2023		
		L	B	S	L	B	S	L	B	S	L	B	S	L	B	S
Taakveld																
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	871	519	-352	873	487	-386	768	487	-281	792	487	-304	766	487	-279
0.5	Treasury	160	2.283	2.123	90	2.066	1.977	279	2.063	1.784	233	1.925	1.692	262	1.924	1.662
0.61	OZB woningen	369	7.115	6.746	404	7.332	6.928	404	7.436	7.032	389	7.468	7.079	389	7.476	7.087
0.62	OZB niet-woningen	258	5.184	4.926	240	5.296	5.056	240	5.331	5.091	240	5.336	5.096	240	5.341	5.101
0.64	Belastingen Overig	7	4.626	4.620	2	5.026	5.025	2	5.026	5.025	2	44	43	2	44	43
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds	-	64.542	64.542	-	65.362	65.362	-	65.623	65.623	-	65.243	65.243	-	64.241	64.241
0.8	Overige baten en lasten	1.600	206	-1.394	1.149	138	-1.011	1.182	145	-1.037	577	145	-433	628	145	-483
0.9	Vennootschapsbelasting	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Saldo voor bestemmen	3.265	84.477	81.212	2.757	85.708	82.951	2.874	86.112	83.238	2.232	80.649	78.417	2.287	79.659	77.372
0.10	Mutaties algemene reserve	265	2.741	2.477	210	3.962	3.752	221	-	-221	281	660	379	277	-	-277
0.10	BR Precariobelasting	2.982	-	-2.982	-	3.998	3.998	-	2.722	2.722	-	950	950	-	1.700	1.700
0.10	BR Onderhoud gemeentelijke gebouwen	25	25	-1	25	25	-1	25	25	-1	25	25	-1	25	25	-1
	Mutaties reserves	3.272	2.766	-506	236	7.985	7.749	247	2.746	2.500	307	1.635	1.328	302	1.725	1.423
	Saldo na bestemmen	6.538	87.243	80.706	2.993	93.693	90.700	3.121	88.858	85.738	2.539	82.284	79.745	2.589	81.383	78.795

Geprognosticeerde balans (per 31-12)

In het Besluit Begroting en Verantwoording is de verplichting vastgesteld dat de gemeenten een geprognosticeerde begin- en eindbalans van de begrotingsjaren opnemen onder de uiteenzetting van de financiële positie. Het meerjarig opnemen van de geprognosticeerde balans geeft de raad meer inzicht in de ontwikkeling van de investeringen, het aanwenden van reserves en voorzieningen en de financieringsbehoefte.

	Begroting				
	2019	2020	2021	2022	2023
Activa					
Vaste activa					
Immateriële vaste activa	2.156	2.155	2.154	2.153	2.152
Materiële vaste activa	134.354	136.999	135.422	131.720	129.059
Financiële vaste activa	12.304	12.169	8.403	8.375	8.346
Totaal vaste activa	148.814	151.323	145.979	142.248	139.557
Vlottende activa					
Voorraden	49.865	48.742	44.769	40.109	35.679
Uitzettingen (debiteuren)	15.000	15.000	15.000	15.000	15.000
Liquide middelen	0	0	0	0	0
Overlopende activa	12.000	12.000	12.000	12.000	12.000
Totaal vlottende activa	76.865	75.742	71.769	67.109	62.679
Totaal activa	225.679	227.065	217.748	209.357	202.236

Passiva					
Vaste passiva					
Reserves	70.432	65.091	67.029	70.272	68.879
Resultaat boekjaar	164	4.646	4.589	7	242
Voorzieningen	11.757	11.894	12.774	13.248	13.861
Vaste schuld (opgenomen leningen)	116.435	118.583	106.686	99.516	93.110
Vaste schuld (waarborgsommen)	61	61	61	61	61
Totaal vaste passiva	198.849	200.275	191.139	183.104	176.153
Vlottende passiva					
Vlottende schuld (opgenomen kasgeldleningen)	10.580	10.540	10.359	10.003	9.833
Vlottende schuld (bankschulden)	250	250	250	250	250
Vlottende schuld (crediteuren)	7.000	7.000	7.000	7.000	7.000
Overlopende passiva	9.000	9.000	9.000	9.000	9.000
Totaal vlottende passiva	26.830	26.790	26.609	26.253	26.083
Totaal passiva	225.679	227.065	217.748	209.357	202.236

Voor de volledigheid wordt hieronder nog een uitsplitsing van de reserves weergegeven:

	Begroting				
	2019	2020	2021	2022	2023
Algemene reserve	15.783	12.031	12.253	11.874	12.151
Algemene reserve (resultaten 2019-2023)	1.023	5.669	10.258	10.265	10.507
Algemene reserve grondexploitatie	11.827	11.975	12.127	12.301	12.500
Algemene reserve grondexploitatie (resultaten 2019-2023)	0	179	1.800	3.632	3.632
Bestemmingsreserve Precariobelastingen Geldermalsen	10.005	6.517	4.143	3.314	1.831
Bestemmingsreserve Precariobelastingen Neerijnen	1.466	955	607	486	269
Overige bestemmingsreserves	30.492	32.411	30.430	28.407	28.231
Totaal reserves	70.596	69.737	71.618	70.279	69.121

EMU-saldo

In het Besluit Begroting en Verantwoording is de verplichting vastgesteld dat de gemeenten ramingen van het EMU-saldo dienen te verstrekken over het voorafgaande jaar, het actuele jaar en de drie jaren volgend op het begrotingsjaar.

	Bedragen x €1.000				
	Begroting				
	2019	2020	2021	2022	2023
1. (+) Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves	-2.668	-859	1.881	-1.339	-1.158
2. (-) Mutatie (im)materiële vaste activa	12.536	2.644	-1.578	-3.703	-2.662
3. (+) Mutatie voorzieningen	-639	137	880	474	613
4. (-) Mutatie voorraden (inclusief bouwgronden in exploitatie)	4.083	-1.123	-3.973	-4.660	-4.430
5. (-) Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en (im)materiële vaste activa	0	0	0	0	0
Berekend EMU-saldo	-19.926	-2.243	8.312	7.498	6.547

Mutaties reserves per programma

Bedragen x € 1.000

Pr.	naam reserve	Begroting 2019			Begroting 2020			Begroting 2021			Begroting 2022			Begroting 2023		
		L	B	S	L	B	S	L	B	S	L	B	S	L	B	S
1	BR Vorming gemeente West Betuwe	3.493	3.493	-	1.713	1.713	-	1.713	1.713	-	1.713	1.713	-	-	-	-
1	BR Dekking afschrijving ICT	365	186	-179	365	19	-346	365	15	-350	365	15	-350	365	15	-350
1	BR Dekking afschr. noodstroomvoorziening	-	7	7	-	7	7	-	7	7	-	7	7	-	7	7
1	BR Dekking afschrijving Facilitaire Zaken	69	14	-56	69	11	-58	69	11	-58	69	9	-60	69	9	-60
1	BR Revolverend MVI en duurzaamheid	10	-	-10	10	-	-10	10	-	-10	10	-	-10	10	-	-10
1	BR Onderhoud gemeentelijke gebouwen	-	48	48	-	48	48	-	48	48	-	48	48	-	48	48
2	BR Dekking afschrijving brandweer	-	66	66	-	66	66	-	66	66	-	66	66	-	66	66
3	BR Dekking afschrijving R&R Wegen	518	24	-494	-	27	27	-	27	27	-	27	27	-	27	27
3	BR Dekking afschrijving Dorpsplein Beesd	-	8	8	-	8	8	-	8	8	-	8	8	-	8	8
3	BR Spoorproject Geldermalsen-Tricht	-	3.700	3.700	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3	BR Rehabilitatie wegen	250	212	-38	250	268	18	250	264	14	250	261	11	250	257	7
3	BR Dekking afschrijving Openbare Verlichting	74	19	-55	74	13	-61	74	13	-61	74	13	-61	74	13	-61
3	BR Bebording en bebakening	59	59	-	59	59	-	59	59	-	59	59	-	59	59	-
3	BR Dekking afschrijving K&R fietspad Leeuwenstein	-	3	3	-	3	3	-	3	3	-	3	3	-	3	3
3	BR Dekking afschrijving Herman Kuijkstraat	-	7	7	-	7	7	-	7	7	-	7	7	-	7	7
3	BR dekking afschr. P-plaatsen de Pluk	-	-	-	-	5	5	-	5	5	-	5	5	-	5	5
3	BR herinrichting OR GDM	-	966	966	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3	BR Herinrichting Rijksstraatweg Meteren/GDM	-	50	50	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3	BR Dekking afschrijving fietsknelpunten	-	-	-	1.550	-	-1.550	-	78	78	-	78	78	-	78	78
3	BR Dijkversterking Gastvrije Waaldijk	-	-	-	600	25	-575	-	125	125	-	225	225	-	225	225
4	BR Gebiedsfonds	38	-	-38	38	-1	-39	38	-	-38	38	-	-38	38	-	-38
4	BR Dekking afschr. revitalisering bedrijventerrein	-	-	-	-	-	-	-	24	24	-	24	24	-	24	24

Pr.	naam reserve	Begroting 2019			Begroting 2020			Begroting 2021			Begroting 2022			Begroting 2023		
		L	B	S	L	B	S	L	B	S	L	B	S	L	B	S
5	BR Inventaris gymnastieklokalen	11	26	14	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5	BR Buitenkant schoolgebouwen	115	202	87	115	199	84	115	197	82	115	197	82	115	197	82
5	BR Dekking afschrijving MFC Haften	-	56	56	-	54	54	-	53	53	-	53	53	-	53	53
5	BR Dekking afschrijving gymlokalen	14	6	-8	14	7	-7	14	7	-7	14	7	-7	14	7	-7
5	BR Manifest	77	624	547	167	489	322	262	484	222	262	479	218	262	475	213
5	BR Onderhoud gemeentelijke gebouwen	25	14	-11	25	14	-11	25	14	-11	25	14	-11	25	14	-11
6	BR Dekking afschrijving sportterreinen	191	38	-154	186	70	-116	185	70	-115	187	70	-117	187	70	-117
6	BR Landschapsbeleid	12	12	-	12	12	-	12	12	-	12	12	-	12	12	-
6	BR Lingekwartier	-	27	27	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6	BR Sport en bewegen	-	79	79	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6	BR Dekking afschrijving Tractie	92	108	16	92	61	-31	92	46	-46	92	41	-51	92	34	-58
6	BR Buitensportaccommodaties	38	-	-38	38	-	-38	38	-	-38	38	-	-38	38	-	-38
6	BR Groenrenovatie	-	31	31	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6	BR Opstellen Beheerplan groen	5	-	-5	5	-	-5	5	-	-5	5	-	-5	5	-	-5
6	BR Onderhoud gemeentelijke gebouwen	76	83	8	76	83	8	76	83	8	76	83	8	76	83	8
7	BR Dekking afschrijving MFC De Pluk	-	22	22	-	22	22	-	22	22	-	22	22	-	22	22
7	BR Sociaal domein	2.250	1.000	-1.250	-	1.000	1.000	-	250	250	-	-	-	-	-	-
7	BR Statushouders	-	9	9	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
7	BR Onderhoud gemeentelijke gebouwen	118	88	-30	118	88	-30	118	88	-30	118	88	-30	118	88	-30
8	BR Duurzaamheid	-	70	70	-	70	70	-	-	-	-	-	-	-	-	-
8	BR Groenonderhoud begraafplaatsen	54	79	25	54	79	25	54	79	25	54	79	25	54	79	25
9	AR Grondexploitatie	175	366	192	148	-	-148	152	-	-152	174	-	-174	199	-	-199
9	BR Skaeve Huse	-	5	5	-	5	5	-	5	5	-	5	5	-	5	5
9	BR Bestemmingsplannen	-	25	25	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
9	BR Dekking afschrijving wvc Waardenburg	-	-	-	1.000	-	-1.000	-	50	50	-	50	50	-	50	50
10	Mutaties algemene reserve	265	2.741	2.477	210	3.962	3.752	221	-	-221	281	660	379	277	-	-277
10	BR Precariobelasting	2.982	-	-2.982	-	3.998	3.998	-	2.722	2.722	-	950	950	-	1.700	1.700
10	BR Onderhoud gemeentelijke gebouwen	25	25	-1	25	25	-1	25	25	-1	25	25	-1	25	25	-1
Mutaties reserves		11401	14598	3196	7013	12516	5503	3972	6680	2708	4056	5403	1348	2364	3765	1401

Incidentele baten en lasten

Bedragen x 1.000 euro

	2020	Begroting 2021	2022	2023
Incidentele lasten > 50.000 euro				
Incidentele lasten (exclusief reserves)				
Frictiekosten herindeling	1.713	1.713	1.713	
Bijdrage afkoop onderhoud geluidschermen	100			
Uitgaven i.h.k.v. duurzaamheid (kosten De Knop)	70			
Nieuw beleid	4.810	2.722	950	1.700
Totaal incidentele lasten (exclusief reserves)	6.693	4.435	2.663	1.700
Incidentele lasten (reserves)				
Toevoeging aan bestemmingsreserve Vorming gemeente West Betuwe	1.713	1.713	1.713	
Toevoeging aan bestemmingsreserve Dijkversterking Gastvrije Waaldijk	600			
Toevoeging aan bestemmingsreserve Dekking afschrijving fietsknelpunten	1.550			
Toevoeging aan bestemmingsreserve Woonwagenlocatie Waardenburg	1.000			
Totaal incidentele lasten (reserves)	4.863	1.713	1.713	0
Totaal incidentele lasten	11.556	6.148	4.376	1.700

Incidentele baten > 50.000 euro				
Incidentele baten (exclusief reserves)				
Vergoeding frictiekosten herindeling	1.713	1.713	1.713	
Totaal incidentele baten (exclusief reserves)	1.713	1.713	1.713	0
Incidentele baten (reserves)				
Onttrekking aan bestemmingsreserve Vorming West Betuwe	1.713	1.713	1.713	
Onttrekking aan bestemmingsreserve Duurzaamheid	70			
Onttrekking aan algemene reserve (tekorten sociaal domein)	1.000	250		
Onttrekking aan algemene reserve (nieuw beleid)	3.962			
Onttrekking aan bestemmingsreserve Precariobelasting (nieuw beleid)	3.998	2.722	950	1.700
Onttrekking aan algemene reserve (incidenteel tekort 2022)			660	
Totaal incidentele baten (reserves)	10.743	4.685	3.323	1.700
Totaal incidentele baten	12.456	6.398	5.036	1.700
Incidenteel saldo	900	250	660	0

Overzicht beleidskaders

In de programma's worden de belangrijkste beleidskaders weergegeven. In onderstaand overzicht staan de overige geldende beleidsregels van de gemeente West Betuwe per programma opgesomd.

Progr.	Onderwerp	Gemeente
1	Inspraakverordening gemeente West Betuwe	West Betuwe
1	Nota Burgerparticipatie	Neerijnen
1	Klachtenverordening gemeente West Betuwe	West Betuwe
1	Verordening rechtspositie wethouders, raads- en voorrondeleden West Betuwe 2019	West Betuwe
1	Verordening voorzieningen raads- en burgerleden West Betuwe 2019	West Betuwe
1	Verordening rechtspositie wethouders West Betuwe 2019	West Betuwe
1	Verordening Commissie Bezwaarschriften gemeente West Betuwe	West Betuwe
1	Verordening auditcommissie West Betuwe	West Betuwe
1	Verordening Basis Registratie Personen gemeente West Betuwe (BRP)	West Betuwe
1	Regeling beheer en toezicht BRP	West Betuwe
1	Privacyreglement verstrekkingen BRP	West Betuwe
1	Informatiebeveiligingsplan BRP en Waardedocumenten	Geldermalsen
1	Reglement Burgerlijke stand	Geldermalsen
1	Nota Bedrijfsvoering	Geldermalsen
1	Notitie Op afstand en op maat, de gemeentelijke dienstverleningsvisie en het dienstverleningsconcept	Geldermalsen
1	Samen werken aan dienstverlening	Neerijnen
1	Communicatienota Neerijnen 2007	Neerijnen
1	Realisatieplan E-overheidsvoorzieningen gemeente Neerijnen	Neerijnen
1	Archiefverordening West Betuwe 2019	West Betuwe
1	Informatiebeveiligingsbeleid	Geldermalsen
1	Baseline informatiebeveiliging	Geldermalsen

Progr.	Onderwerp	Gemeente
2	BIBOB beleid	Geldermalsen
2	Kadernota Integrale Veiligheid	Geldermalsen
2	Uitvoeringsplan 2018 (inclusief evaluatie 2017)	Neerijnen
2	Integraal veiligheidsbeleid 2015 t/m 2018	Neerijnen
2	Veiligheidsstrategie Oost-Nederland en Meerjarenbeleid politie Oost-Nederland 2015 t/m 2018	Neerijnen
2	Beleidsregel Bestuurlijke handhaving artikel 13b Opiumwet	Geldermalsen
2	Algemene Plaatselijke Verordening (APV) West Betuwe	West Betuwe
2	Winkeltijdenverordening Geldermalsen 2014	Geldermalsen
2	Verordening winkeltijden gemeente Lingewaal 2011	Lingewaal
2	Juridisch toetsingskader evenementen artikel 2:25 Algemene Plaatselijke Verordening gemeente Geldermalsen	Geldermalsen
2	Beleidsregels Braderieën en (thema)markten	Geldermalsen
2	Beleidsregels Standplaatsen	Geldermalsen
2	Horecaregels en voorschriften Geldermalsen	Geldermalsen
2	Preventie- en handavingsplan Drank- en Horecawet gemeente Geldermalsen 2014-2015	Geldermalsen
2	Uitvoeringsplan Toezicht en handhaving openbare ruimte en Drank- en Horecawet Geldermalsen 2017-2018	Geldermalsen
2	Gebiedsaanwijzing hinderlijk drankgebruik en gebiedsontzegging	Geldermalsen
2	Verordening Antidiscriminatievoorziening gemeente West Betuwe	West Betuwe
2	Nota Lokaal antidiscriminatiebeleid 2015	Geldermalsen
2	Wet Tijdelijk huisverbod	Neerijnen

Progr.	Onderwerp	Gemeente
3	Beheerplan Wegen	Geldermalsen
3	Beleidsplan beheer en onderhoud wegen	Neerijnen
3	Beheerplan Kunstwerken	Geldermalsen
3	Beleidsplan Openbare Verlichting	Geldermalsen
3	Beleidsplan beheer en onderhoud openbare verlichting	Neerijnen
3	Beheerplan Schoonhouden van wegen	Geldermalsen
3	Invulling zorgtaken grond- en hemelwater	Neerijnen
3	Waterplan 2013 t/m 2017	Neerijnen
3	Gecombineerd meerjarenonderhoudsbestek maaien, gazon maaien, wegbermen en schonen watergangen 2016 t/m 2018	Neerijnen
3	Fietsbeleidsplan	Neerijnen
3	Mobiliteitsvisie Geldermalsen	Geldermalsen
3	Verkeersveiligheidsplan	Neerijnen
3	Programma Hoogfrequent Spoor	Neerijnen
3	Beleid hogere grenswaarde weg- en railverkeer gemeente Neerijnen	Neerijnen
3	Parkeerverordening gemeente Geldermalsen 2017	Geldermalsen
3	Verordening Parkeerbelastingen gemeente Geldermalsen 2019	Geldermalsen
3	Wegsleepregeling gemeente Geldermalsen 2011	Geldermalsen
3	Wegsleepverordening gemeente Neerijnen 2015	Neerijnen
3	Wegsleepverordening Lingewaal	Lingewaal

Progr.	Onderwerp	Gemeente
4	Sociaal economische Visie Rivierenland 2009-2020	Neerijnen
4	Economische visie 'Samen vooruit'	Neerijnen
4	Regionaal Programma Bedrijventerreinen	Geldermalsen
4	Regionaal Programma Bedrijventerreinen	Neerijnen
4	Regionaal Ambitiedocument	Geldermalsen
4	Ambitiedocument Speerpunten Regio Rivierenland	Neerijnen
4	Beleidsnotitie Bedrijventerreinen 2011-2030 (geïntegreerd in bestemmingsplan bedrijventerreinen Geldermalsen)	Geldermalsen
4	Detailhandelsvisie	Neerijnen
4	Verordening Reclamebelasting gemeente Geldermalsen 2019	West Betuwe
4	Afsprakenkader bedrijventerreinen Rivierenland	Neerijnen
4	Nota Grondbeleid	Geldermalsen
4	Verordening Toeristenbelasting gemeente Geldermalsen	Geldermalsen
4	Verordening Toeristenbelasting 2019	Neerijnen
4	Verordening Toeristenbelasting 2019	Lingewaal
4	Verordening Marktgeden gemeente Geldermalsen 2019	Geldermalsen

Progr.	Onderwerp	Gemeente
5	Verordening Voorzieningen huisvesting onderwijs gemeente Geldermalsen 2015	Geldermalsen
5	Verordening onderwijshuisvesting	Neerijnen
5	Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs gemeente Lingewaal	Lingewaal
5	Procedure overleg onderwijshuisvesting gemeente Geldermalsen	Geldermalsen
5	Integraal Huisvestingsplan basisonderwijs	Geldermalsen
5	Geactualiseerd Integraal Huisvestingsplan 2013-2022	Neerijnen
5	Verordening Leerlingenvervoer gemeente Geldermalsen 2019	Geldermalsen
5	Verordening Leerlingenvervoer gemeente Neerijnen 2019	Neerijnen
5	Verordening Leerlingenvervoer gemeente Lingewaal 2019	Lingewaal
5	Convenant Voor- en vroegschoolse educatie (VVE)	Geldermalsen
5	Convenant VVE gemeente Neerijnen	Neerijnen
5	VVE beleid "Jong geleerd is... oud gedaan"	Neerijnen
5	Nota Handhaving en toezicht kinderopvang	Geldermalsen

Progr.	Onderwerp	Gemeente
6	Regiocontract 2012-2015	Neerijnen
6	Kadernota Herijking subsidiebeleid	Neerijnen
6	Algemene Subsidieverordening gemeente Neerijnen 2017	Neerijnen
6	Algemene subsidieverordening voor Maatschappelijke activiteiten gemeente Geldermalsen 2014	Geldermalsen
6	Nadere regels subsidie maatschappelijke activiteiten 2014	Geldermalsen
6	Algemene subsidieverordening gemeente Lingewaal 2017	Lingewaal
6	Visie op Sport en bewegen	Geldermalsen
6	Activiteitenplan Sport en Bewegen 2016-2018	Geldermalsen
6	Sportaccommodatiebeleid 2010	Neerijnen
6	JOGG nota	Geldermalsen
6	Nota Kunstgras	Geldermalsen
6	Beheerplan Renovatie sportvelden	Geldermalsen
6	Heroverweging combinatiefuncties (aantal)	Geldermalsen
6	Beleidsnota Kunst I en II	Geldermalsen
6	Kadernota kunst, cultuur en erfgoed 2017 - 2020	Geldermalsen
6	Beleidsnota Kunst en cultuur Neerijnen 2012-2015	Neerijnen
6	Cultuurhistorische waardekaart en beschrijving	Geldermalsen
6	Cultuurhistorisch beleid Neerijnen	Neerijnen
6	CultuurPact 2009-2012, vervolg op het "gebiedsgericht cultuurbeleid"	Neerijnen
6	Archeologiebeleid	Geldermalsen
6	Subsidieverordening onderhoud monumenten Geldermalsen	West Betuwe
6	Subsidieverordening Openbare bibliotheek Rivierenland gemeente Geldermalsen	Geldermalsen
6	Subsidieverordening Openbare bibliotheek Rivierenland gemeente Neerijnen	Neerijnen
6	Subsidieverordening Openbare bibliotheek Rivierenland gemeente Lingewaal	Lingewaal
6	Convenant uitvoering Bibliotheekwerk 2015-2018	Geldermalsen
6	Samenwerkingsovereenkomst gemeenten en Stichting Openbare bibliotheek	Geldermalsen
6	Beheerplan Groen	Geldermalsen
6	Beleids- en beheerplan Openbaar Groen	Neerijnen
6	Beheerplan Bomen	Geldermalsen

Progr.	Onderwerp	Gemeente
6	Beheerplan Bermen	Geldermalsen
6	Beheerplan Hekwerken	Geldermalsen
6	Nota afstoten snippergroen + actualisatie per 1 augustus 2015	Neerijnen
6	Beheerplan Watergangen	Geldermalsen
6	Beheerplan Beschoeiingen	Geldermalsen
6	Beheerplan Baggeren	Geldermalsen
6	'Malsen aan de Linge' Landschapsontwikkelingsplan	Geldermalsen
6	Landgoed voor Landschap	Geldermalsen
6	Landschapsontwikkelingsplan (LOP) 2008-2013	Neerijnen
6	Kampeerbeleid	Neerijnen
6	Regionale visie Recreatie/toerisme	Neerijnen
6	Lokale visie Recreatie/toerisme	Neerijnen
6	Toeristische recreatieve visie/actieplan Rivierenland 2007-2011 "Kansen tussen de dijken"	Neerijnen
6	Kansenkaart	Neerijnen

Progr.	Onderwerp	Gemeente
7	Regionale visie op het sociale domein 'De samen redzame samenleving'	Geldermalsen
7	Contouren in ontwikkeling. Naar een samen redzame samenleving	Geldermalsen
7	Lokale visie op het sociale domein 'Naar een vitale samenleving'	Geldermalsen
7	Notitie wonen en zorg	Geldermalsen
7	Verordening Adviesraad voor het sociaal domein Lingewaal (vbv)	West Betuwe
7	Uitvoeringsagenda transformatie sociaal domein	Geldermalsen
7	Privacyprotocol	Geldermalsen
7	Verordening maatschappelijke ondersteuning en jeugdhulp West Betuwe	West Betuwe
7	Beleidsnotitie Wmo en jeugdzorg 2017-2020	Geldermalsen
7	Beleidsplan Wmo en Jeugd 2017-2020 "Samen op pad"	Neerijnen
7	Uitvoeringsplan Jeugd en Wmo 2017-2018	Neerijnen
7	Beleidskader sturing, bekostiging en inkoop transitie Jeugdzorg en AWBZ Wmo,	Geldermalsen
7	Lokale sturing en bekostiging Jeugdzorg&Wmo	Geldermalsen
7	Uitvoeringsplan Jeugd en Wmo 2017-2018	Neerijnen
7	Start en inrichting Sociale Kernteams (Groenota Sociale Kernteams)	Geldermalsen
7	Verzekering risico's transitie Wmo en Jeugd	Geldermalsen
7	Calamiteitenprotocol Wmo en Jeugdwet	Geldermalsen
7	Nadere regeling Mantelzorgcompliment Geldermalsen	Geldermalsen
7	Beleid dorpshuizen in de gemeente Geldermalsen	Geldermalsen
7	Tweede fase Lekker Thuis Wonen (Opplussen woningen, voorbereid op de toekomst)	Geldermalsen
7	Meldpunt informele zorg	Geldermalsen
7	Startnotitie Pilot Dorpsplannen	Geldermalsen
7	Beleidsregels Gebruikelijke hulp Jeugdhulp gemeente Geldermalsen 2017	Geldermalsen
7	Verordening Inburgering Geldermalsen 2010	Geldermalsen
7	Organisatorisch model voor de regionale infrastructuur werk en inkomen (RIW)	Geldermalsen
7	Inhoudelijk model voor een regionale infrastructuur werk en inkomen (RIW)	Geldermalsen
7	Gemeenschappelijke Regeling Werkzaam Rivierenland	Geldermalsen
7	Verordening Clientenparticipatie gemeente Geldermalsen 2015	Geldermalsen
7	Verordening Cliëntenparticipatie gemeente Neerijnen 2017	Neerijnen

Progr.	Onderwerp	Gemeente
7	Verordening Cliëntenparticipatie AVRES	Lingewaal (in mandaat)
7	Beleidsregels terug- en invordering Wwb loaw loaz gemeente Geldermalsen	Geldermalsen
7	Afstemmingsverordening Participatiewet, loaw, en loaz 2015	Geldermalsen
7	Afstemmingsverordening Participatiewet, IOAW en IOAZ 2017	Neerijnen
7	Afstemmingsverordening Participatiewet, loaw en loaz, bbz 2014 Avres 2016	Lingewaal (in mandaat)
7	Handhavingsplan Participatiewet 2015-2019	Geldermalsen
7	Re-integratieverordening Participatiewet 2015 Geldermalsen	Geldermalsen
7	Re-integratieverordening Participatiewet 2017 Neerijnen	Neerijnen
7	Re-integratieverordening Participatiewet Avres 2016	Lingewaal (in mandaat)
7	Beleidsregels bijzondere bijstand als lening en drempelbedrag bijzondere bijstand 2012	Geldermalsen
7	Beleidsregels bij bijstandverlening onder verband van krediethypotheek en pandrecht	Geldermalsen
7	Beleidsregel Financiële tegemoetkoming meerkosten, personen met een beperking of chronische psychische problemen	Neerijnen
7	Nota Bijzondere bijstand en voorzieningen voor minima	Neerijnen
7	Verordening individuele inkomenstoelage Participatiewet 2015	Geldermalsen
7	Verordening individuele inkomenstoelage Participatiewet 2017	Neerijnen
7	Verordening individuele studietoelage Participatiewet Avres 2016	Lingewaal (in mandaat)
7	Verordening individuele studietoelage Participatiewet 2015	Geldermalsen
7	Verordening individuele studietoelage Participatiewet 2017	Neerijnen
7	Verordening individuele studietoelage Participatiewet Avres 2016	Lingewaal (in mandaat)
7	Verordening loonkostensubsidie Participatiewet 2015	Geldermalsen
7	Verordening loonkostensubsidie Participatiewet 2017	Neerijnen
7	Verordening loonkostensubsidie Participatiewet Avres 2016	Lingewaal (in mandaat)
7	Verordening tegenprestatie Participatiewet 2015	Geldermalsen
7	Verordening Tegenprestaties Participatiewet 2016	Neerijnen
7	Verordening tegenprestatie Participatiewet AVRES 2016	Lingewaal (in mandaat)
7	Beleidsregels Reïntegratie en loonkostensubsidie	Geldermalsen
7	Beleidsregellindividuele inkomenstoelage	Geldermalsen
7	Beleidsplan Tegenprestatie	Geldermalsen
7	Beleidsregel Kostendelersnorm	Geldermalsen

Progr.	Onderwerp	Gemeente
7	Collectieve ziektekostenverzekering	Geldermalsen
7	Verordening Culturele en sportieve deelname 2017	Geldermalsen
7	Beleidsplan Schuldhulpverlening	Geldermalsen

Progr.	Onderwerp	Gemeente
8	Water- en Rioleringsplan (WRP)	West Betuwe
8	Rioolaansluitingverordening Neerijnen	Neerijnen
8	Aansluitverordening riolering gemeente Lingewaal 2009	Lingewaal
8	Verordening op de afvoer van afvloeiend hemelwater en grondwater Neerijnen 2013	Neerijnen
8	Verordening rioolheffing gemeente Geldermalsen 2019	Geldermalsen
8	Verordening op de heffing en invordering van rioolheffing 2019	Neerijnen
8	Verordening rioolheffing Lingewaal 2019	Lingewaal
8	Verordening afvalstoffenheffing Avri	West Betuwe
8	Duurzaamheidsvisie	Geldermalsen
8	Windvisie	Geldermalsen
8	Geurverordening gemeente Lingewaal 2017	Lingewaal
8	Geurverordening Tuil	Neerijnen
8	Beheerplan Begraafplaatsen	West Betuwe
8	Beheerverordening gemeentelijke begraafplaatsen gemeente West Betuwe	West Betuwe
8	Nadere regels voor de gemeentelijke begraafplaatsen in de gemeente Geldermalsen	Geldermalsen
8	Beleidsregels Bijzondere begraafplaatsen op eigen grond gemeente Geldermalsen	Geldermalsen
8	Verordening lijkbezorgingsrechten gemeente Geldermalsen	Geldermalsen
8	Verordening op de heffing en invordering van lijkbezorgingsrechten Neerijnen	Neerijnen
8	Verordening Lijkbezorgingsrechten Lingewaal	Lingewaal

Progr.	Onderwerp	Gemeente
9	Bouwverordening gemeente West Betuwe	West Betuwe
9	Notitie Wonen en Zorg	Geldermalsen
9	Visie Wonen 2016-2024	Geldermalsen
9	Regionale Woonagenda	Geldermalsen
9	Provinciale Omgevingsvisie	Geldermalsen
9	Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte	Geldermalsen
9	Lekker leven langs de Linge, Structuurvisie gemeente Geldermalsen 2009 - 2015 en Ruimtelijke Fondsen	Geldermalsen
9	Gids voor Ruimtelijke Kwaliteit (Welstandsnota)	Geldermalsen
9	Erfgoedverordening gemeente Geldermalsen (vbv)	West Betuwe
9	Coördinatieverordening Geldermalsen 2012 (vbv)	West Betuwe
9	Masterplan Centrum	Geldermalsen
9	Structuurvisie De Plantage	Geldermalsen
9	Bestemmingsplannen voor het hele grondgebied van Geldermalsen	Geldermalsen
9	Nota Grondbeleid	Geldermalsen
9	Woonschepenverordening 1998	Lingewaal
9	Verordening Staangeld Geldermalsen 2019	Geldermalsen
9	Verordening staangeld gemeente Neerijnen 2019	Neerijnen
9	Verordening liggeld Geldermalsen 2019	Geldermalsen
9	Verordening liggeld Lingewaal 2019	Lingewaal
9	Prestatieafspraken Kleurrijk Wonen	Geldermalsen

Progr.	Onderwerp	Gemeente
10	Financiële verordening gemeente West Betuwe 2019	West Betuwe
10	Treasurystatuut	Geldermalsen
10	Treasurystatuut Lingewaal 2017	Lingewaal
10	Verordening Duurzaamheidslening gemeente West Betuwe	West Betuwe
10	Nota Weerstandsvermogen en Risicomanagement	Geldermalsen
10	Legesverordening West Betuwe 2019	West Betuwe
10	Tweede wijziging legesverordening gemeente West Betuwe 2019	West Betuwe
10	Verordening onroerende-zaakbelastingen gemeente West Betuwe 2019	West Betuwe
10	Verordening precariobelasting kabels en leidingen 2019	West Betuwe
10	Verordening precariobelasting standplaatsen 2019	West Betuwe
10	Beheerplan Overige gebouwen	Geldermalsen

